

*Om lederutvikling og kollegastøtte
i etterkant av alvorlige negative opplevelser*

Foto: Reuters

Bacheloroppgave
ORG20002 – Leadership in action

Bjørn-André Hansen
Arne Helstrøm

Handelshøyskolen BI - Oslo

06-06-2011

1

Innholdsfortegnelse

FORORD:	II
OSLO, 6 JUNI 2011 ARNE HELSTRØM BJØRN-ANDRÉ HANSEN	II
SAMMENDRAG	III
1 INNLEDNING	1
1.1 VÅRT FORMÅL OG MÅL	1
1.2 VALG AV PROBLEMSTILLING	1
1.3 BAKGRUNN FOR OPPGAVEN	1
2 METODE	2
2.1 METODIKK	2
3 TEORI	5
3.1 FLYTSONE – BALANSE MELLOM UTFORDRINGER OG KOMPETANSE.....	5
3.2 VEILEDNING.....	5
3.3 BESLUTNINGSTEORI - BOYDS OODA SIRKEL.....	6
3.4 OM HÅNDTERING AV NEGATIVE OPPLEVELSER	7
4 DRØFTING OG ANALYSE	8
4.1 BASISDATA OG PROFIL AV GJENNOMSNITTS RESPONDENT.....	8
4.2 SVAR RUNDT SPØRSMÅL RELATERT TIL LEDERUTVIKLING	9
4.2.1 <i>Om bruken av tekniske hjelpemidler</i>	9
4.2.2 <i>Hva er gjengs oppfatning om veiledning i breddefotballen?</i>	10
4.2.3 <i>Tid til disposisjon for veiledning</i>	13
4.3 SPØRSMÅL RELATERT TIL VEILEDERS ROLLE VED ALVORLIGE NEGATIVE OPPLEVELSER.....	16
4.4 SVAR RUNDT SPØRSMÅL RELATERT TIL ALVORLIGE NEGATIVE OPPLEVELSER	18
5 OPPSUMMERING	20
5.1 KONKLUSJON	20
5.2 FORSLAG:.....	21
6 REFERANSELISTE	26
7 VEDLEGG	28

Forord:

Vi ønsker å rette en stor takk til:

- **Norges Fotballforbund, fotballkretser og dommerkomiteer;**
for godt samarbeid og som gjorde det mulig å gjennomføre spørreundersøkelse blant alle kampledere og veiledere i Norge.
- **Kampledere og veiledere i Norge;**
for deltagelse i vår spørreundersøkelse og at de har delt hvilke negative opplevelser de har opplevd i løpet av sin karriere.
- **Våre intervjuobjekter;**
 - o *Tom Henning Øvrebø (kampleder i norsk toppfotball og psykolog)*
 - o *Svein Dahle (Kampleder/veileder i Oslo Fotballkrets og ressursperson ved voldssaker)*for å ha stilt opp og besvart våre store og små spørsmål.
- **Tonje Haalien:**
vår faglærer og veileder ved Handelshøyskolen BI.
- **Våre medstudenter ved BI - LiA kull 2010-2011;**
for tilbakemeldinger, kritiske øyne og oppmuntring når det gjelder vår problemstilling og oppgave.
- **Martin Bakke**
ressursperson i bruk av Questback.
- **Haakon Weisser-Svendsen; Karl-Yngve Andersen**
korrekturlesing
- **Tore Aalberg;**
for gode innspill rundt prosjektmetodikk.

Våre arbeidsgivere;

for tillatelse å gjennomføre "Leadership in Action"-programmet ved Handelshøyskolen BI og stor forståelse for vårt fravær fra jobb som følge av dette.

Oslo, 6 juni 2011

Arne Helstrøm

Bjørn-André Hansen

Sammendrag

Denne oppgave skal belyse hvorvidt en veileder¹ i kampgjennomgang kan ivareta videreutvikling av kampledere², og samtidig være kollegastøtte ved alvorlige negative opplevelser. Med alvorlige negative opplevelser menes fysiske og psykiske voldsepisoder mot en eller flere kampledere i forbindelse med en kamp.

Oppgaven er bygget opp etter den modell som finnes i Andersen og Schwenkes bok "Prosjektarbeid" (2009: 151-160). Vi har for denne oppgaven innhentet informasjon gjennom en nasjonal spørreundersøkelse blant Norges fotballforbunds ca. 3000 kampledere og 561 veiledere. Videre har vi gjennomført dybdeintervju med personer som f. eks Tom Henning Øvrebø, og fordypet oss i litteratur på tvers av fagdisipliner.

I oppgaven har vi sett på flere teorier som ligger innenfor lederutvikling (Csikszentmihalyi), veiledning (Handal og Lauvås), beslutningstaking (Boyd), og krisehåndtering (Bjørklund).

Ut fra våre undersøkelser, sett opp mot teorier og egne observasjoner oppleves en økt nytte av samtalen som følge av bruk av åpne spørsmål, da dette tvinger frem et mer gjennomtenkt og reflektert svar fra kampledere. Veiledere må på sin side være mer konstruktive i sin spørsmålstilling. Vi kan heller ikke utelukke at denne formen etter hvert blir hovedregelen for breddefotballen. Slik vi ser det vil økt bruk av åpne spørsmål bidra til utviklingen av kampledere.

Det viser seg at majoriteten av kampledere har hatt en alvorlig negativ opplevelse i løpet av sin karriere. Risikoen for at dette også vil skje i fremtiden er svært stor. Spørsmålet om veiledere samtidig kan yte god kollegastøtte ved en alvorlig negativ opplevelse er svært relevant. Både kampledere og veiledere er i utgangspunktet positive til dette, men det bør være et klart skille mellom rollene. Den potensielle rollekonflikten vil en veileder alltid stå ovenfor. Det er mulig å balansere dette, men pr. dd kan vi ikke se at dette er en ideell situasjon å formalisere eller tungt forankre dette som en del av veilederens oppgaver.

¹ I denne oppgaven: Person oppnevnt av Norges Fotballforbund eller underliggende kretser for å veilede og fastsette karakter på kampledere.

² Heretter i oppgaven vil vi omtale fotballdommere og rollen som hoveddommer, assistentdommer og fjerde dommere som kampleder.

1 Innledning

1.1 Vårt formål og mål

Vårt formål med denne oppgave er å belyse hvorvidt en veileder i kampgjennomgang kan ivareta oppgaven å utvikle kampledere, og samtidig være kollegastøtte ved alvorlig negative opplevelser. Med alvorlige negative opplevelser menes fysiske og psykiske voldsepisoder mot en eller flere kampledere under og i forbindelse med en kamp.

1.2 Valg av problemstilling

Vi har valgt å formulere vår problemstilling som følger:

- **Tema:** Lederutvikling
- **Problemstilling:** Kan en veileder ivareta utviklingen av en kampleder i fotball, og samtidig være kollegastøtte ved alvorlige negative opplevelser?
- **Avgrenset problemstilling:**
Hvordan brukes åpne spørsmål av veiledere i gjennomgangen etter en fotballkamp?

Produktmål: En belysende studie til bruk i norsk breddefotball med forslag til:

- 1) Videreutvikling av kamplederferdigheter.
- 2) Preventive tiltak for å begrense effektene alvorlige negative opplevelser.

1.3 Bakgrunn for oppgaven

Rollen og ansvaret til en fotballdommer (kampleder) har endret seg siden den først ble omtalt i Cambridge-spillereglene av 1848. Fra å være en autoritær figur på utsiden av "fotballfamilien", sittende ved siden av fotballbanen og bedømte regelbrudd under kamper etter appell fra to klubbfunksjonærer. Til dagens kampledere som enten alene eller i team har til oppgave å påse at spillereglene følges for å beskytte spillere, hindre juks, og påse at kampen gjennomføres i samsvar med Fair Play-ånden. I tillegg har kampledere blitt mer integrert i "fotballfamilien". I tiden etter 1945 har også rollen som veileder endret seg, fra å være en sensor/observatør som rent bedømte hva dommer/assistentdommer gjorde rett og galt, til dagens rolle som skal bidra til at den enkelte kampleder kan utvikle seg og nå sitt høyeste nivå innenfor bredde-/toppfotballen. Vi vil i denne oppgaven kun fokusere på de lederutviklingstiltak som kan gjennomføres i breddefotballen³,

³ Breddefotball: Alle klasser i Norges Fotballforbunds seriesystem lavere enn; 2.divisjon herrer, 1.divisjon kvinner og Futsal eliteserie

og som er tilpasset en organisasjonsstruktur basert på frivillighet og dugnadsarbeid.

Vår hypotese er at det fra og med 1990-tallet er en trend at kampledere opplever et økende antall negative hendelser rundt sin rolle. Ut fra vår hypotese kan dette skyldes endringer i samfunnets sosiale normer og grenser (f. eks. større aksept for å henge ut kampledere), at ny teknologi gir media større rom for etterpåklokskap (lettere å påpeke kamplederes feil), samt at utfallet av kamper blir langt viktigere med økt kommersialisering av fotballen. Disse endringene gjør kampledernes rolle langt viktigere enn tidligere, da dennes avgjørelser vil kunne påvirke flere utfall enn kun kampresultatet. Et eksempel på denne utvikling er at spillselskaper nå tilbyr oddsspill på kamper helt ned i 4. divisjon. Når det oppleves frafall av kampledere på toppnivå (jf. artikkel "I'm off!", Guardian, 2005), kan det heller ikke utelukkes at dette også skjer i breddefotballen (jf artikkel: "Grusomt å se på dommere", nrk.no, 2011). For å forebygge eventuelle frafall, og at en negativ opplevelse får alvorlige ettervirkninger eller dypere traumer, er det vår hypotese at veilederens umiddelbare tilgjengelighet i tid og sted som kollegastøtte er av stor viktighet. Vi vil i oppgaven kun fokusere på denne kollegastøtten, og ikke at veileder skal påta seg noen rolle som ekspert.

De to ovennevnte endringer utgjør til sammen vårt tema. Det finnes svært lite forskningsmateriale eller publikasjoner rundt denne problemstillingen fra før. For å besvare vår avgrensede problemstilling har vi i større grad basert oss på egen kunnskap og erfaringer, spørreundersøkelser, dybdeintervjuer og teori fra flere fagfelt.

2 Metode

2.1 Metodikk

Vi vil først avklare to viktige definisjoner; *primærmateriell* og *sekundærmateriell*.

Andersen og Schwenke (2009) beskriver primærmateriell som egenprodusert materiell, mens sekundærmateriell er informasjon som allerede er laget for andre formål, men som kan benyttes for å løse vår oppgave.

Vi har benyttet oss av følgende metoder for innhentning av informasjon:

- Observasjon/personlig erfaring (primærmateriell)

Av kunnskap som er trukket inn i denne oppgaven, har begge deltagerne en solid fotballfaglig bakgrunn. Hvor en har bakgrunn som spiller og trener, og en har bakgrunn som kamplleder og veileder i fotball.

- Spørreundersøkelse (primærmateriell)

For denne oppgave ble det sendt ut en spørreundersøkelse til alle kamplledere og veiledere i Norge (jf. vedlegg 1 og 2). Spørreundersøkelsen ble gjennomført i samarbeid med Norges fotballforbund og tilsluttede fotballkretser. Spørreundersøkelsene hadde til hensikt å avdekke hva som er gjengs oppfatning av form og innhold rundt kampgjennomganger og alvorlig negative opplevelser, samt ønskede endringer. Spørreundersøkelsene ble gjennomført i april og mai 2011.

- Intervju (primærmateriell)

I prosjektoppgaven er det gjennomført intervjuer primært i form av samtaler med ressurspersoner tilsluttet Norges fotballforbund (NFF) og tilsluttede fotballkretser. Disse kunne utdype rutiner og tanker rundt kamplledere og veilederens rolle.

Intervjuobjektene har samtykket til å bli identifisert og disse er;

- Tom Henning Øvrebø (Psykolog og toppdommer)
- Svein Dahle (Ressursperson i voldssaker i OFK, dommer og veileder)

(Spørsmålsark - vedlegg 3)

- Dokumenter (sekundærmateriell)

- Dokumenter og presentasjoner utarbeidet av Norges fotballforbund (NFF), Oslo fotballkrets (OFK).
- Presentasjoner utarbeidet ved Handelshøyskolen BI / Tonje Haalien for bruk i Leadership in Action studiet.

- Fagbøker (sekundærmateriell)

jf. referanseliste

- Internett (sekundærmateriell)

jf. referanseliste

2.2 Metodekritikk

Som tidligere nevnt er en av de som har skrevet denne oppgave selv kampleder og veileder i Oslo Fotballkrets. Coghlan og Brannick (2010) viser til at ved undersøkelser i egen organisasjon, må man anerkjenne dobbeltrollen som kollega til flere av intervjuobjektene og respondentene, og som en ekstern “forsker”. Dette kan medføre at svar gitt i intervjuene vil kunne bli farget av hensyn til personlige forhold.

Denne utfordring mener vi er tatt hensyn til da vi har vært åpne mot både intervjuobjekter og respondenter, om at svarene skal kunne offentliggjøres.

Vi har også bevist latt den medforfatter med bakgrunn som trener/spiller håndtere resultatene fra spørreundersøkelsen for å ivareta anonymiteten til respondentene best mulig. På den annen side har det vært en fordel å ha en av forfatterne på innsiden av kampleder-/veiledermiljøet for å få innpass, og kunne forklare fagterminologier og uttrykk.

En liten svakhet i denne oppgave er responsen på vår spørreundersøkelse. For kampledere utgjør antall respondenter 591⁴ av en populasjon på 3206⁵ Dette vil si at 18 % av alle kampledere i Norge deltok. For veiledere er tilsvarende tall 139 respondenter av en populasjon på 573⁶. Dette vil si at 24 % av alle veiledere i Norge deltok. Det relativt lave antallet respondenter kan skyldes flere årsaker. Blant annet kan omfanget av spørsmålene ha skremt noen, samt det at vår spørreundersøkelse har vært web-basert gjør at det kanskje ikke skapes samme opplevde forpliktelse til å delta. Videre har vi i standardteksten til spørreundersøkelsen understreket at deltagelse er frivillig.

Vi legger til grunn et 95 % konfidensnivå (Hellevik 1995) i vår spørreundersøkelse, noe som gir en feilmargin⁷ på +/- 3,6 % for kampledere, og tilsvarende +/- 7,2 % for veiledere (jf. Vedlegg.4). Vi kan derfor med 95 % sikkerhet si at dersom **alle** kampledere og veiledere i Norge hadde deltatt, så ville alle svarene falle innenfor hhv. +/- 3,6 og 7,2 % av svarene i vår undersøkelse. Selv med de relativt lave svarprosentene mener vi at svarene i undersøkelsen er tilsynelatende pålitelige ved at spørsmålene stort sett er

⁴ Tallene for kampleder inkluderer både de som er autoriserte kretsdommere og de som har status som rekrutteringsdommere

⁵ Tallet er et ca. antall basert på antall aktive kampledere, innmeldt fra 17 kretser

⁶ Tallet er et ca. antall basert på antall innmeldte antall veiledere fra 17 kretser

⁷ For utregning av feilmargin har vi benyttet QuestAlyze

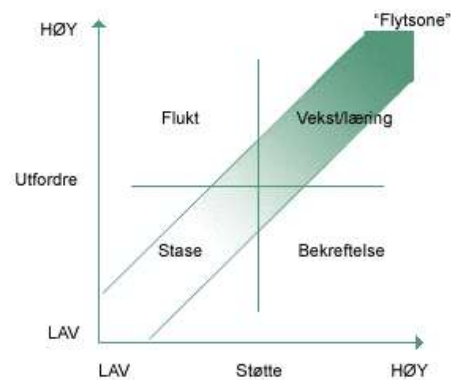
relatert til respondentenes egne oppfatninger og erfaringer. Forutsatt at respondentene har vært ærlige i utfylling av skjemaet, vil vi derfor hevde at undersøkelsen har høy troverdighet.

3 Teori

3.1 Flytsone – balanse mellom utfordringer og kompetanse

Mihaly Csikszentmihalyi (Johannessen og Olsen 2008) formulerer at menneskets evner er tilpasset utfordringene vi står ovenfor. Videre at disse evner kommer av en personlig utvikling som er basert på at vi orienterer oss mot klare mål, og får tilbakemeldinger på hvordan vi klarer oss. Samt at vi kan integrere begge disse i inn i langsiktige perspektiv slik at vi blir ett med det vi driver med.

For å illustrere denne utvikling og skjæringspunkter bruker Csikszentmihalyi begrepet og illustrasjonen “flytsonen” (fig.1) Flytsonen illustrerer den sone av positiv mestring hvor den enkeltes vekst/læring og beste prestasjoner (Bjørnstad, Egeland og Øvrebø 2005) skjer i det rom der det er balanse mellom utfordringer og støtte/kompetanse.

Figur 1

3.2 Veiledning

Hva er veiledning og formålet med det?

NFF har utarbeidet både elektroniske ressursider og hefter⁸ med råd og tips til veileder for hva en skal se etter under kamper for å rettlede og fastsette karakter på kampledere. Så langt vi kan se har NFF ikke gitt en enhetlig eller overordnet definisjon på hva veiledning er, og hvilket formål veiledning av kampledere har. På grunn av kamplederes likheter med operativt personell (jf. pkt.3.4) har vi basert oss på boken *Forsvarets pedagogiske grunnsyn* (Forsvaret : 2006), hvor veiledning er en paraflybeskrivelse for: *“Å støtte og hjelpe personer i håndteringen av egen læring, slik at de frigjør sitt potensiale, øker sine ferdigheter, forbedrer sine resultater og blir det mennesket de ønsker å være”*.

⁸ Jf. Referanseliste – Kap.5 websider ved NFF

Akademisk forankring for hvordan utføre veiledning

I oppgaven har vi basert vårt syn på hvordan utføre veiledning etter Handal og Lauvås (2006) teorier om yrkesfaglig veiledning (Slaata 2008). Der veiledning etter gjennomført utdanning eller praksis står sentralt og har følgende kjennetegn at den:

- foregår i et en-til-en, eller en-til-få forhold

(Veiledning av kampledere skjer normalt i forholdet: 1 veileder : opp til 4 kampledere)

- inngår i en profesjonspreget utdanning og praksis

(Det er som å lære seg en profesjon; det er en spesialisering, det tar tid og krever innsats for å mestre faget/kamplederrollen)

- tar opp teori-praksis-forholdet i profesjonen

(Å være kampleder er en ting i teorien, men i praksis er det så mye mer som en må lære gjennom egen erfaring og overføring av "taus kunnskap" (jf. Filtvet 2011))

- knytter seg til studentenes virksomhet

(veiledningen er avgrenset til rollen som kampleder)

- tar sikte på å utvikle den "praktiske yrkesteorien" hos den som blir veiledet

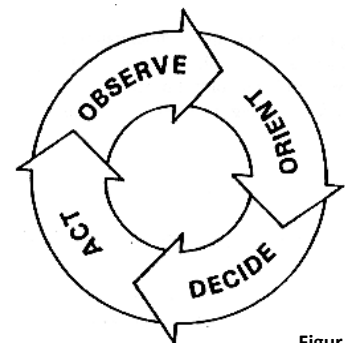
(veiledningens mål er å dyktiggjøre kampledere til å kunne mestre utfordringer i kamper i større grad enn tidligere (jf. flytsone pkt 3.1))

- drives i samtaleform preget av refleksjon over praksis

(veiledning av kampledere skjer primært gjennom samtaler som reflekterer rundt situasjoner i kampen, og gjøres rett etter kampslutt)

3.3 Beslutningsteori - Boyds OODA sirkel

John Boyds OODA sirkel (fig.2) er en av de mer anerkjente teorier for hvordan mennesker tar beslutninger (jf. Osinga 2006).

Figur 2

OODA står for, og trinnene kan kort oppsummeres å være:

- *Observation*: Innsamling av data ved hjelp av den enkeltes sanser
- *Orientation*: Analyse og syntese av innsamlet data til å forme den enkeltes mentale perspektiv/oppfatning.
- *Decision*: Å bestemme seg for hvilken handling en vil foreta basert på ens nåværende mentale perspektiv/oppfatning.
- *Action*: Å utføre en handling på bakgrunn av de foregående trinn.

Selv om teorien originalt ble formulert i 1976 for å forklare beslutningsprosessen en jagerflypilot må foreta seg for å vinne en luft-til-luft kamp, er teorien overførbar både til

kampledere og i andre forhold (herunder i forretningslivet jf. Richards 2004 og Greene 2007). Teorien tar utgangspunkt i den enkeltes persepsjon, tid til rådighet, evne til rasjonale tanker og evne til å ta beslutninger på bakgrunn av dette. Denne beslutningsprosessen er dynamisk, og suksess bedømmes ut fra evnen til å treffe en korrekt avgjørelse i forkant av andre. Det legges til grunn for denne oppgave at en kamplederes avgjørelse blir tatt i samsvar med denne teori.

3.4 Om håndtering av negative opplevelser

Ledende teori og empiri om personell i operative yrker (politi, brann, flyveledere osv.) tilsier at disse i større grad enn andre risikerer å bli eksponert for en alvorlig negativ opplevelse som igjen kan utvikle seg til et traume. Kampledere har mange likheter med slikt personell. En kamplederes oppgave skjer innenfor et bestemt tidsrom, det er høye krav/forventninger til korrekte avgjørelser på strak arm, og man forvalter makt som skal utøves på en objektiv og upartisk måte. Derfor har vi i denne oppgaven forutsatt at de samme funn og teorier som er gjort rundt operativt personell, kan overføres til bruk på kampledere. Eid og Johnsen (2006) nevner følgende mulige tiltak (s. 187- 193) i etterkant av traumer/negative opplevelser:

- Psykologisk debrief
- Teknisk utsjekk
- Kollegastøtte (kollegastøtte)
- Klinisk oppfølging
- Mediehåndtering
- Eksponeringstrening og gjenopptagelse av oppgaver

Vi har valgt å fokusere på tiltakene kollegastøtte og gjenopptagelse av oppgaver etter alvorlige negative opplevelser. Om kollegastøtte har vi hentet teori fra Bjørklunds (1997) bok om politipsykologi (s.298-299) hvor det fremheves at kolleger (i dette tilfelle andre kampledere og veiledere) er de som i etterkant av alvorlig negative opplevelser de som har best forutsetninger å sette seg inn i og hindre at den alvorlig negative opplevelse utvikler seg til et traume⁹. Når det gjelder teori om gjenopptakelse av oppgaver har vi valgt å se til Thomas W. Salmon "PIE"-modell (jf. Rapport #96-079 "Evaluation report on the management of stress control in the Department of Defence" – 1996).

⁹ Traume: Psykisk lidelse som oppstår når en person blir utsatt for en ubehagelig og overveldende hendelse som strekker ut i tid. Evt. fysisk traume er en mekanisk stimulus på kroppen som fører til fysisk skade av denne.

“PIE” er en helhetlig strategi for å håndtere alvorlige negative opplevelser, og står for:

“- *Proximity - treat the person close to the scene of the action*

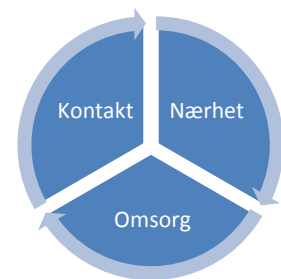
- *Immediacy - treat them without delay*

- *Expectancy - ensure that everyone had the expectation of their return to normality after a rest and replenishment*”

Blant tiltakene Bjørklund fremhever kan gjøres av kolleger er:

- Oppmerksom (aktiv) lytting og observasjon av verbal og non-verbal kommunikasjon fra den som har hatt en alvorlig negativ opplevelse.
- Empatisk tilstedeværelse.
- Beroligelse at man vil bli ivaretatt og ikke overlatt til seg selv.

De tiltakene Bjørklund (1997) fremhever, er samsvarende med de tiltak Haslerud, Thorsen og Waldenstrøm beskriver i sin NOK-modell (jf. figur 3) jf. S.14 “Psyisk førstehjelp” (1997)

Figur 3

4 Drøfting og analyse

4.1 Basisdata og profil av gjennomsnitts respondent

Spørreundersøkelsen som gikk ut til kampledere (jf. vedlegg 1) hadde et bredere utvalg av spørsmål enn den spørreundersøkelsen som samtidig gikk ut til veilederne (jf. vedlegg 2). Bakgrunnen for dette er at kamplederes opplevelser er førstehånds informasjon, og vil kunne gi mer nøyaktig oppfatning av en evt. alvorlig negativ opplevelse.

Da andelen kvinnelige veiledere er så lav at det å spørre om kjønn vil fjerne anonymiteten, valgte vi ikke å spørre om kjønn blant veilederne.

Svarene fra spørreundersøkelsen (jf. vedlegg 5, figur 1) viser at den gjennomsnittlige kampleder¹⁰ i sesongen 2011 er en mann på ca. 32,5 år, har dømt i ca. 9,5 år og er hoveddommer i 5 divisjon på sitt høyeste nivå. 59,7 % av de 591 respondentene har vært veiledere for andre, og 69,4 % har på ett eller annet tidspunkt i løpet av sin karriere

¹⁰ Spørreundersøkelsen er gjennomført vha. Questback, utregningene er gjort i analyseprogrammet som er tilgjengelig i denne programvare.

hatt en negativ opplevelse. Tilsvarende for veiledere¹¹ i sesongen 2011, har ca. 10,7 års erfaring som veileder, og er veileder i 4. divisjon på sitt høyeste nivå.

4.2 Svar rundt spørsmål relatert til lederutvikling

Det ble stilt spørsmål til kampledere og veiledere rundt; bruk av tekniske hjelpemidler, gjengs oppfatning av veiledningens nivå og kvalitet, og tid til disposisjon for veiledning.

4.2.1 Om bruken av tekniske hjelpemidler

Både kampledere og veiledere ble spurt om bruk av videoopptak (jf. vedlegg 5, Figur 17) og om lydopptak (jf. vedlegg 5 - Figur 18). Om opptak av video under kamp, bruk av dette som en del av gjennomgangen, og senere når det skrives dommerrapport, svarte 76,1 % av kampledere at de var positive. Men av veilederne svarte kun 1,4 % at de brukte videoopptak til slikt formål. På spørsmål om bruk av lydopptak av samtalen etter kamp, og senere bruk av denne for å skrive dommerrapport, var 43,1 % av kampledere positive, 36,8 % var negative, og 20,1 % hadde ingen formening. Kun 0,7 % av veiledere oppga at de brukte dette hjelpemiddelet.

Analyse:

Bruk av tekniske hjelpemidler må ses ut fra 1) tilgjengelighet og tekniske krav til korrekt bruk, 2) krav til forberedelser og tid til disposisjon for bruk av dette i gjennomgangen, og 3) legalitet.

Et videoopptak er uten tvil et av de beste tekniske hjelpemiddel for å gjennomgå en kamp med tanke på å utvikle ferdigheter som kampleder. Et bilde sier mer enn tusen ord. Ved å se opptak av seg selv og gjennom feedback fra veileder kan det skapes en refleksjonsprosess. Denne igjen gjør at kampleder bedre forstår hvordan de ulike stadier i OODA syklusen (jf. pkt 3.3) leder til en beslutning. Gjennom denne refleksjon kan kampleder selv avdekke egne svakheter og hvilke forbedringsmuligheter en har, f.eks hvordan en visuelt fremstår på banen (jf. Ihme 2010)¹². Men sett opp mot de faktorer nevnt ovenfor kommer ulempene ved video klart frem: 1) Utstyr som gir høy kvalitet og nøyaktighet i opptaket er ikke allment tilgjengelig. Ideelt skal man filme fra overhøyde

¹¹ Spørreundersøkelsen er gjennomført vha. Questback, utregningene er gjort i analyseprogrammet som er tilgjengelig i denne programvare.

¹² Jf. Referanseliste: Masteroppgave Kjetil Ihme – 2010: De 4 årsakene til høyere sannsynlighet for at spillere og trenere krangler med kampleder er dersom den; opptrer usikker på banen, har inkonsekvente avgjørelser, feil plassering i spillet og viser mangel på konsentrasjon

for å få best mulig vinkel/innsyn, og i breddefotballen er det de færreste baner som har denne muligheten. 2) På forhånd skal man da ha klart fremvisningsutstyr (PC, TV, video o.l.) til bruk etter kamp eller at kampleder får en kopi av video før den drar hjem. Igjen blir dette et spørsmål om ressurser. Videre er tid til disposisjon for gjennomgang begrenset (jf. pkt 4.2.3). Dette blir så kun et hjelpemiddel for veileder og man får ikke utnyttet potensialet. 3) Når det gjelder legitimitet rundt videoopptak, hvor man har gitt seg til kjenne at en gjør opptak, og dette kun er for bruk i gjennomgang av kampen, er dette trolig lite problematisk sett opp mot personvern- og åndsverkslovens bestemmelser¹³.

Bruk av lydopptak under kampgjennomgang er mer et hjelpemiddel for veileder for å kunne snakke mer fritt, og skrive mindre under selve gjennomgangen. Samt at denne selv skal kunne bli bedre på samtaleteknikk. 1) Slikt utstyr er enkelt tilgjengelig gjennom dagens mobiltelefoner. 2) Det krever minimalt forberedelse. 3) Bruk av slikt utstyr vil trolig ikke være lovstridig om en selv deltar i samtalen, man har gitt til kjenne at man tar opp lyd og det kun er for personlig bruk¹⁴.

Det kan stilles spørsmål om hvorfor kun 43,1 % av kampledere var positive til bruk av slikt utstyr. Dette kan forklares med at man i en kampgjennomgang har en forventning til fortrolighet ovenfor en evt. tredjepart, og man anser at dette tekniske hjelpemiddel blir et brudd på denne fortroligheten. Om man hadde reformulert spørsmålet om bruk av video til å være filming av selve samtalen, er det ikke urimelig å anta man ville fått en like lav positiv svarprosent. En annen årsak kan være er at flere er uvitende om gjeldende regler for bruk av slikt utstyr. Lyd- eller videoopptak er vanlig i andre yrkesgrupper og sammenhenger der en veileder andre (jf. intervju med Øvrebø), og det vil være uhensiktsmessig eller forstyrrende å måtte notere hele tiden. Dersom flere veiledere hadde sett mulighetene ved lydopptak enn bare de 0,7 %, ville man sannsynligvis se en forbedring i veiledningskvaliteten, og endring i kampleders holdninger til slikt hjelpemiddel.

4.2.2 *Hva er gjengs oppfatning om veiledning i breddefotballen?*

Denne problemstilling har på grunnlag av svarene blitt brutt ned i tre grupper hvor følgende spørsmål til kampledere og veiledere har blitt satt opp mot hverandre.

¹³ Jf. Personvernloven §3 og Åndsverksloven §45.

¹⁴ Jf. Straffeloven § 145 c

Gr:	Spørsmål stilt til kampleder	Spørsmål stilt til veiledere
A)	Føler du at veilederne har noe å tilføre deg som kampleder?	Føler du at kamplederne verdsetter de råd du kommer med?
B)	Veileders gjennomgang etter kamp; I hvilken form vil du ha tilbakemelding?	Samtaleform i gjennomgang etter kamp; Hvilken form for tilbakemelding gir du som oftest?
C1)	Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt alene?	Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en dommer alene?
C2)	Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt i trio/kvartett?	Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en trio/kvartett?

Spørsmålene i gruppe A) viste at kampledere “i større grad” (40,7 %) og “i noen grad” (48,1 %) føler at veileder har noe å tilføre dem. Tilsvarende svarer veiledere at de føler kampledere “i stor grad” (52,9 %) og “i noen grad” (45,7 %) verdsetter de råd de kommer med (jf. vedlegg 5, figur 2).

Når det gjaldt spørsmål i gruppe B) om bruk av lukkede eller åpne spørsmål, eller en kombinasjon av disse, viste majoriteten av svarene fra kampledere at de hovedsakelig foretrakk en åpen spørsmålsform. Svarene fordelte seg med 38,5 % på “*Veilederen stiller spørsmål rundt situasjoner der det ikke er mulig for meg å svare ja eller nei, men jeg må grunngi hvorfor jeg valgte en løsning*”, og 38,1 % på “*Hovedsakelig åpne spørsmål, men veileder kan stille lukkede spørsmål ved behov*”. Mens veiledere på sin side svarte “*Hovedsakelig klare, korte og konsise tilbakemeldinger, hvor jeg evt. supplerer med åpne spørsmål rundt de viktigste situasjonene*” (46,8 %), og “*Hovedsakelig bruk av åpne spørsmål, men jeg kan gi klare, korte og konsise tilbakemeldinger ved behov*” (36,0 %). (jf. vedlegg 5, Figur 3)

Når det gjaldt spørsmål i gruppe C1 om opplevelsen av veiledningen/samtalene når kampleder dømt alene viste svarene fra både kampledere og veiledere nesten like verdier. “I større grad konstruktiv” (henholdsvis 39,5 % hos kampledere og 40,4 % hos veileder), og “I noen grad konstruktiv” (henholdsvis 49,1 % hos kampledere og 50,0 % hos veiledere) (jf. vedlegg 5 - Figur 4). Derimot når det gjaldt spørsmål i gruppe C2 om opplevelsen av veiledningen/samtalene når kampleder dømt i trio/kvartett var det en større forskjell i svarene. For kampledere ble den verdiene “I noen grad konstruktiv” (49,4 %) og “I større grad konstruktiv” (39,4 %). For veiledere ble svarene “I større grad konstruktiv” (62,2 %) og “I noen grad konstruktiv” (34,6 %). (jf. vedlegg 5, Figur 9)

Analyse:

Som svarene viser, er det forskjeller mellom kampledere og veiledere. Hvis vi slår sammen de to hyppigst forekomne svarene, kan vi allikevel for gruppe A si at det er relativt stor sammenheng mellom svarene. Hele 88,8 % av kampledere og 98,8 % veiledere svarer at de “i enten stor grad” eller “i noen grad” føler at veiledere har noe å tilføre dem/at kamplederne verdsetter rådene de kommer med. Dog er det en overvekt av kampledere som svarer “i noen grad”, mens veiledernes heller mot “i stor grad”. Vi kan ikke utlede noen endelig forklaring fra spørreundersøkelsen om hva dette skyldes. Noe av årsaken kan være overgangen fra tidligere rolle som observatør til dagens veileder. Ut fra svarene mener vi kan se hva slags form for tilbakemelding kampledere ønsker, og hva slags tilbakemeldinger veiledere gir. Kampledere foretrekker i større grad bruk av åpne spørsmål, mens majoriteten av veiledere gir tilbakemeldinger som er korte, klare og konsise tilbakemeldinger, men hvor en supplerte med åpne spørsmål. Handal og Lauvås (2006) hevder at en vellykket veiledningssamtale som skaper refleksjon over praksis, er basert på saklig diskusjon og har rom for at partene kan være uenige. Dette oppnås best gjennom bruken av åpne spørsmål fremfor korte, klare og konsise tilbakemeldinger.

I virkeligheten ser vi at det vil være to andre utfordringer vi må ta hensyn til: 1) Kjemien mellom veileder og kampleder, og 2) rollekonflikt mellom å veilede og å skulle sette en karakter. Kjemien mellom enkeltpersoner påvirkes av forskjellige forhold, og her må alle parter selv ta ansvar for at dette ikke blir ødeleggende for samtalen. Det er veilederens hovedansvar for å opptre og ha en upartisk holdning i veiledningssituasjonen. Når det gjelder rollekonflikten vil det være kamplederen som i større grad må forstå veilederens dualitet¹⁵. Kamplederen må også se veilederen som en positiv ressurs, og i større grad være åpen om egne styrker og svakheter. Veilederen kan således på et så tidlig tidspunkt som mulig komme med konstruktive innspill, slik at kampleder selv kan finne løsninger. Samt at dette vil bidra til å støtte eller korrigere den enkeltes kompetanse opp mot de utfordringer en har. Slik at en finner tilbake til eller forblir i sin flytsone, og presterer på et høyest mulig nivå (jf. Analysen i pkt 4.2.3/Bjørnstad, Egeland og Øvrebø 2005).

¹⁵ jf. Intervju med Tom Henning Øvrebø; den samme dualitet ser vi i skolen i relasjonen mellom lærere og elever. Hvor læreren har ansvaret både å veilede, samtidig å sette en karakter som påvirker elevens fremtid.

4.2.3 Tid til disposisjon for veiledning

Her har vi delt problemstillingen i to hvor vi ser på forskjellene i tidsforbruk på veiledningen når kampleder dømmer alene, og når man dømmer i trio/kvartett. Vi har også fulgt Norges fotballforbunds kategorisering av vanskelighetsgrader; lett kamp, normal kamp, vanskelig kamp og meget vanskelig kamp.

Når kampleder har dømt alene:

Gr:	Spørsmål stilt til kampleder	Spørsmål stilt til veiledere
A)	Når du dømmer alene og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	Kampleder dømmer alene; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?
B)	Når du dømmer alene og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen	Kampleder dømmer alene; Når det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?
C)	Når du dømmer alene og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen	Kampleder dømmer alene; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?
D)	Når du dømmer alene og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen	Kampleder dømmer alene; Når det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Spørsmålene i gruppe A) viste at kampledere mener veileder kan bruke "0-15 min" (67,1 %) og "15-30 min" (23,2 %) på samtalen når det har vært en lett kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker "0-15 min" (52,5 %) og "15-30 min" (43,2 %) på samtalen når det har vært en lett kamp (jf. vedlegg 5, Figur 5).

Når det gjelder spørsmålene i gruppe B) viste de at kampledere mener veileder kan bruke "0-15 min" (45,2 %) og "15-30 min" (45,2 %) på samtalen når det har vært en normal kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker "0-15 min" (29,0 %) og "15-30 min" (62,3 %) på samtalen når det har vært en normal kamp (jf. vedlegg 5, Figur 6).

Når det gjelder spørsmålene i gruppe C) viste de at kampledere mener veileder kan bruke "15-30 min" (56,4 %) og "30-60 min" (25,1 %) på samtalen når det har vært en vanskelig kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker "15-30 min" (54,4 %) og "30-60 min" (36,8 %) på samtalen når det har vært en vanskelig kamp (jf. vedlegg 5, Figur 7).

Når det gjelder spørsmålene i gruppe D) viste de at kampledere mener veileder kan bruke “15-30 min” (38,1 %) og “30-60 min” (42,7 %) på samtalen når det har vært en meget vanskelig kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker “15-30 min” (36,2 %) og “30-60 min” (52,9 %) på samtalen når det har vært en meget vanskelig kamp (jf. vedlegg 5, Figur 8).

Når kampleder har dømt i trio/kvartett:

Gr:	Spørsmål stilt til kampleder	Spørsmål stilt til veiledere
F)	Når du dømmes i trio/kvartett og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	Kampleder dømmes i trio/kvartett; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?
G)	Når du dømmes i trio/kvartett og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen	Kampleder dømmes i trio/kvartett; Når det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?
H)	Når du dømmes i trio/kvartett og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen	Kampleder dømmes i trio/kvartett; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?
I)	Når du dømmes i trio/kvartett og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen	Kampleder dømmes i trio/kvartett; Når det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Spørsmålene i gruppe F) viste at kampledere mener veileder kan bruke “0-15 min” (42,9 %) og “15-30 min” (44,5 %) på samtalen når det har vært en lett kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker “0-15 min” (18,8 %) og “15-30 min” (67,2 %) på samtalen når det har vært en lett kamp (jf. vedlegg 5, Figur 10).

Når det gjelder spørsmålene i gruppe G) viste de at kampledere mener veileder kan bruke “0-15 min” (24,2 %) og “15-30 min” (56,9 %) på samtalen når det har vært en normal kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker “15-30 min” (66,1 %) og “30-60 min” (23,6 %) på samtalen når det har vært en normal kamp. (jf. vedlegg 5, Figur 11)

Når det gjelder spørsmålene i gruppe H) viste de at kampledere mener veileder kan bruke “15-30 min” (42,8 %) og “30-60 min” (43,5 %) på samtalen når det har vært en vanskelig kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker “15-30 min” (38,9 %) og “30-60 min” (50,8 %) på samtalen når det har vært en vanskelig kamp (jf. vedlegg 5, Figur 12)

Når det gjelder spørsmålene i gruppe I) viste de at kampledere mener veileder kan bruke “15-30 min” (27,5 %) og “30-60 min” (51,5 %) på samtalen når det har vært en meget vanskelig kamp. Tilsvarende svarer veiledere at de bruker “15-30 min” (21,3 %) og “30-60 min” (60,6 %) på samtalen når det har vært en meget vanskelig kamp (jf. vedlegg 5, Figur 13).

Analyse:

Dersom en to konverterte svarene fra kampleder og veiledere om tidsbruk om til minutter, gir det følgende tabell:

Kampens Vanskelighet	Gjennomsnittlig tid kampledere synes at veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen når de har dømt alene.	Gjennomsnittlig tid veileder bruker på gjennomgang av kamper hvor kampleder dømmer alene	Gjennomsnittlig tid kampledere synes at veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen når de har dømt i trio/kvartett.	Gjennomsnittlig tid veileder bruker på gjennomgang av kamper hvor kampleder dømmer i trio/kvartett
Lett	13,70min	15,59 min	19,11 min	23,28 min
Normal	18,60 min	20,33 min	24,02 min	28,07 min
Vanskelig	30,15 min	32,79 min	35,55 min	37,40 min
Meget vanskelig	37,96 min	38,03 min	43,09 min	44,45 min

(svarene er beregnet ut fra gjennomsnittet av middelerverdi for de ulike svaralternativer og for svaralternativ “90 min eller mer” har vi lagt til grunn at dette svarer til 100 min.)

Det er altså ikke store avvikene i forhold til hvor lang tid kampleder mener at veileder kan bruke på samtalen, og hvor lang tid veileder faktisk bruker på samtalen. Men er denne tidsbruken forenlig med det en forestiller seg er nødvendig for “den gode samtale”? I breddefotballen er det vår erfaring at det vil være svært feil å tro at både kampledere og veiledere har ubegrenset med tid til samtale etter kamp. Her vil det være mange faktorer å ta hensyn til, som familie, fergetider, reiseavstand, eller at klubbhus stenger.

I intervjuet med Øvrebø ble det uttrykt at for breddefotballen er det enkleste ofte det beste. Slik vi vurderer det vil det enkleste være å snu på forståelsen av veiledning. Fra å bare ha fokus på ting som har skjedd under kampen, til å være en prosess som skjer før, under og etter kamp. På denne måten vil man bedre kunne ta opp teori-praksis-forholdet, og utvikle den ”praktiske yrkesteorien” (Handal og Lauvås 2006). Målet er å få kampleder inn i sin optimale flytsone fra kampstart, slik at han eller henne opplever kravene som høye, men også føler mestring/kontroll (Bjørnstad, Egeland og Øvrebø 2005). Samt å

bruke kampens pause og tiden etter kampen til å oppsummere og avslutte “den gode samtalen”. Hensikten er å hjelpe kampleder til å se sitt forbedringspotensiale, og at denne forblir i eller finner tilbake til sin flytzone. Således vil en oppnå en langt høyere læring og utvikling av egne lederferdigheter uansett kampens vanskelighetsnivå.

4.3 Spørsmål relatert til veileders rolle ved alvorlige negative opplevelser

Det ble stilt spørsmål om relasjonen mellom kampleder og veileder når det har vært alvorlige negative opplevelser, og om veileders rolle i etterkant av kamper.

Gr:	Spørsmål stilt til kampleder	Spørsmål stilt til veiledere
A)	Ville du synes det var naturlig at veileder stilte deg åpne spørsmål om de(n) negative opplevelsen(e) under gjennomgangen?	I kamper med negative opplevelser; Synes du det er naturlig å stille spørsmål om de(n) negative opplevelsen(e) under gjennomgangen?
B)	Ville du synes det var naturlig at veilederen, innen 24 timer etter kamp, tar på seg rollen som kollegastøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?	Ville du synes det var naturlig at du som veileder, innen 24 timer etter kamp, tar rollen som kollegastøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?
C)	Vil du godta at veileder bruker mer tid på gjennomgang, ved negative opplevelser, enn de tidsbegrensninger du tidligere oppga?	Hvis det har vært negative opplevelser i en kamp, er du villig til å bruke mer tid på gjennomgangen?

Når det gjaldt spørsmål i gruppe A) (jf. vedlegg 5, Figur 14), svarte 54,0 % av kampledere ”Ja, men det forutsettes at veileder skiller på teknisk gjennomgang av kampen og hendelsen, slik at det vi snakker om i den forbindelse ikke kan brukes mot meg i rapporten”. 43,7 % av kampledere svarte ”Ja, dersom vi er ferdig med teknisk gjennomgang av kampen og veileder spør om det er greit”. Blant veiledere svarte 69,8 % ”Ja - Men det forutsetter at kampleder forstår at jeg skiller på den tekniske gjennomgang av kampen og det å snakke om hendelsen (samtalen forløper i ett)”. 27,3 % av kampledere svarte ”Ja – Dersom vi er ferdig med teknisk gjennomgang av kampen og kampleder sier det er greit (markert overgang)”.

For gruppe B) (jf. vedlegg 5, Figur 14) svarte 32,0 % av kampledere et ubetinget “Ja” til at veileder tar på seg rollen som kollegastøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen. Mens 36,8 % svarte: “Ja - Men det forutsettes at vedkommende skiller på rollen som veileder og kamerat, slik at det vi snakker om i den forbindelse ikke kan brukes mot meg i dommerrapporten”. Veilederen på sin side svarte 29,5 % et ubetinget “Ja” til å ha en slik rolle, mens 51,8 % “Ja - Men det forutsettes at kamplederen forstår skillet på rollen som kamerat og som veileder, samt at det ikke vil påvirke karakteren i dommerrapporten”.

For gruppe C) (jf. vedlegg 5, Figur 16) om bruk av mer tid i veiledningen ved negative opplevelser. Disse svar må ses opp mot de andre svarene i denne oppgaves punkt 4.2.3. For dette svarte 48,1 % av kampledere "Ja - veileder kan bruke så lang tid ekstra som en vil." Mens 27,2 % av kampledere svarte "Ja - veileder kan bruke opp til 10 min ekstra for dette". Veiledere svarte derimot 80,3 % "Ja - Det er opp til kamplederen hvor lenge ekstra vi må bruke" og 13,1 % "Ja - Jeg kan sette av opp til 30 min ekstra for dette."

Analyse

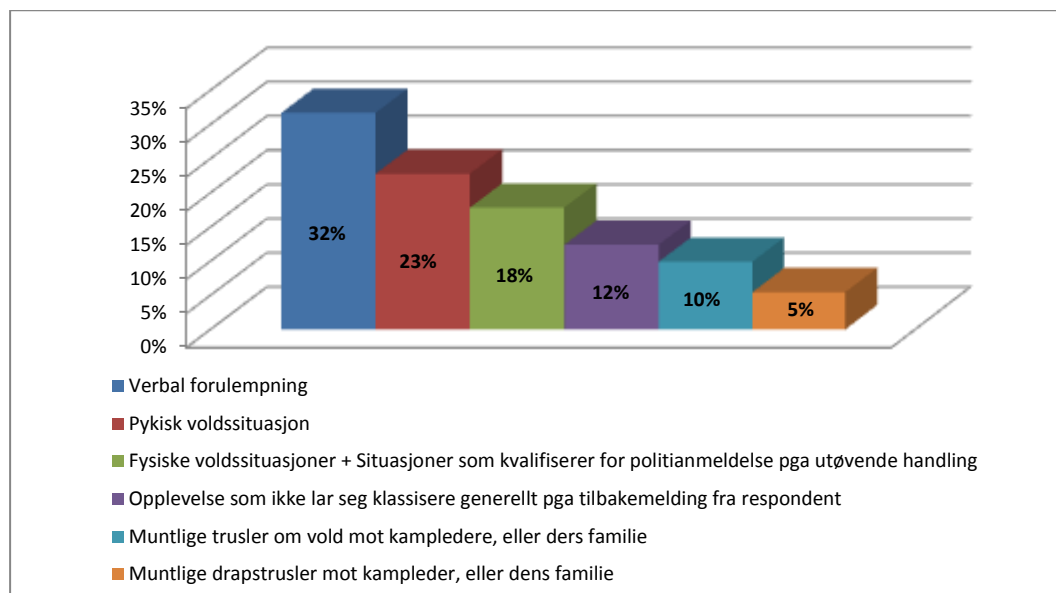
Ut fra svarene i spørreundersøkelsene tegner det seg et bilde av at majoriteten av kampledere og veiledere er positive til; å ta opp alvorlig negative opplevelser etter kamp, å ha en rolle som kollegastøtte innen 24 timer etter hendelsen, og bruk av lengre tid i veiledningssamtalen for å snakke om hendelsen.

Denne store samsvarheten i svarene kommer slik vi ser det av at miljøet (kampledere og veiledere) er såpass lite, og med nesten uten unntak har alle en felles bakgrunn som kampleder. Veiledere kan da som kollega enkelt sette seg inn i situasjonen. Dette er vesentlig om man skal kunne vise empatisk tilstedeværende (jf. Bjørklund 1997). Svarene tyder på at majoriteten har anerkjent at ingen er supermennesker og at alle har et naturlig behov for å snakke om de alvorlige negative opplevelser.

Bruk av veileder i rollen som kollegastøtte er mulig, men som vist i svarene fra respondentene vil dette kreve markerte overganger som skiller på teknisk gjennomgangen av kampen, og samtalen om den alvorlige negative hendelsen. Som det kom frem i intervjuet med Øvrebø, at dersom rollen til veileder utvides til også å være kollegastøtte, oppstår en tredje dimensjon. Fra før av har vi dilemma rundt rollene som veileder og karaktersetter, og nå også rollen som kameratstøtte. Veileder må ut fra situasjonen velge hvilken rolle han eller hun vil vektlegge mest. Pr i dag er ikke alle bevisst på denne grensegangen, hvilken kompetanse de må ha og de utfordringer dette medfører. Formalisering av rollen som kollegastøtte er lite ideelt og vil medføre større utfordringer dersom det ikke følges opp med tilstrekkelig ressurser og kompetanseheving.

4.4 Svar rundt spørsmål relatert til alvorlige negative opplevelser

Det ble stilt spørsmål til kampleder om alvorlige negative opplevelser de hadde opplevd, og om hvordan de ble ivaretatt i etterkant av opplevelsen. Blant respondentene svarte 69,4 % (406) av disse at de hadde hatt en slik opplevelse. 49,8 % av disse igjen (202) valgte å gi en utdypende forklaring om dette. Disse ble fordelt i følgende kategorier:

På spørsmål om hvordan man ble ivaretatt i etterkant av en alvorlig negativ opplevelse var det kun 16,3 % (66) av de 202 som hadde benyttet seg av ulike støttetilbud i sin krets. 74,2 % av de 66 svarte at de selv meldte ifra om behovet til kretsen, og 50 % vurderte å slutte som kampleder pga hendelsen. Men når en alvorlig negativ opplevelse først hadde skjedd, fikk 65,1 % støtte innenfor 24 timer. 90,9 % svarte at de følte de ble tatt på alvor under oppfølgingen. Ca. 70 % mente at støttetiltaket de fikk var innrettet på å få de raskere tilbake som kampleder, og at dette hadde effekt.

Analyse

Ut fra svarprosenten¹⁶ om alvorlig negative opplevelser (69,4 %), kan vi ikke utelukke at antallet negative opplevelser har økt siden 1990 tallet. Hvis antallet alvorlig negative opplevelser øker eller holder seg konstant, vil vi i fremtiden kunne oppleve et enda større frafall av kampledere¹⁷.

¹⁶ Spørreundersøkelsen er gjennomført vha. Questback, utregningene er gjort i analyseprogrammet som er tilgjengelig i denne programvare.

¹⁷ Jf – Jan Åge Holen <http://www.nrk.no/nyheter/1.7643696>

Bare i løpet av denne perioden (mars-juni 2011) oppgaven har blitt skrevet, har vi opplevd flere eksempler i media der kampledere har blitt fysisk truet¹⁸ eller skadet¹⁹.

Både i intervjuene med Dahle og Øvrebø, og i Bjørklund (1997) sin bok, kom det frem at når det har skjedd en hendelse som faller under kategorien alvorlig negativ opplevelse, må dette håndteres på god måte. Av den kunnskap vi har fått gjennom arbeid med oppgaven har de kretser som tar disse utfordringer på alvor slike ordninger på plass. Dagens situasjon med at en selv sier ifra, eller ved at det sendes en bekymringsmeldinger, er en tilfredsstillende ordning for å iverksette tyngre tiltak.

Som nevnt i punkt 4.2.2 og 4.2.3 vil det være ulike faktorer som gjør at man blant annet ikke har ubegrenset med tid rett etter kamp. Videre er mennesker forskjellige i hvordan de håndterer negative opplevelser og når tiltak skal utløses. Er det derfor mulig å ha et felles utgangspunkt for tiltak? Vi har ikke funnet grunnlag at "PIE"-modellen ikke kan benyttes som et slikt utgangspunkt. Hverken i Eid og Johnsen (2006) eller Bjørklund (1997) sin litteratur, og heller ikke slik vi har forstått det på våre intervjuobjekter (Dahle og Øvrebø), er det grunnlag for å forkaste "PIE"-modellen. Men spørsmålet er heller som Øvrebø påpekte i intervjuet, hvorvidt dette var gjennomførbart i hverdagen. Det vil være betinget av ressurser og ikke minst tid til disposisjon. Nok en gang skal en kanskje holde seg til tankegangen om at det enkleste ofte er det beste.

Men kan da veileder eller en kollega bidra med noe som helst ved en alvorlig negativ opplevelse? Sett i perspektiv av "kollegastøtte", er vår vurdering ja. Som tidligere nevnt i pkt 1.3. og analysen i pkt. 4.3 er det veiledere og kolleger som har best forutsetning for å raskt kunne sette seg inn i situasjonen. Slik at den som har hatt den alvorlig negative opplevelsen opplever å få oppmerksomhet, empati, og beroligelse (jf. Bjørklund 1997), og blir ivaretatt der og da. Sunn fornuft og det forskningsmateriale vi fant ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress²⁰, tilsier at dersom en ikke gjør noe vil risikoen for senere traumer øke. Utfordringen slik vi ser det ligger i å heve den enkeltes kompetanse om stressreaksjoner, god kollegastøtte, og begrensninger.

¹⁸ <http://fotball.aftenposten.no/incoming/article200035.ece> - dommer jaget av foreldre

¹⁹ <http://www.nrk.no/nyheter/1.7606161> - linjedommer ble skadet

²⁰ <http://www.nkvts.no> – Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

5 Oppsummering

5.1 Konklusjon

Når det gjelder oppgavens avgrensede problemstilling har det i undersøkelsen tegnet seg et bilde om at bruken av åpne spørsmål i gjennomgangen etter kamp har blitt mer dominerende. Det oppleves en økt nytte av samtalen som følge av bruk av åpne spørsmål, da dette tvinger frem et mer gjennomtenkt og reflektert svar fra kampledere. Veiledere må på sin side være mer konstruktive i sin spørsmålstilling. Vi kan heller ikke utelukke at denne formen etter hvert blir hovedregelen for breddefotballen. Dette som følge av den pågående omstillingsprosessen fra observatør- til veilederrollen. Videre gjennomføres det flere målrettede tiltak for å fremme bruken av åpne spørsmål. F. eks ved felles veiledersamlinger og økt fokus på kvalitet i veiledningen fra NFF sin side. Samt at kampledere stiller større krav til veiledningen og bruk av åpne spørsmål. Slik vi ser det vil økt bruk av åpne spørsmål i gjennomgangen etter kamp, og bevissthet rundt dette bidra til at veiledere i større grad vil lykkes med utviklingen av kampledere.

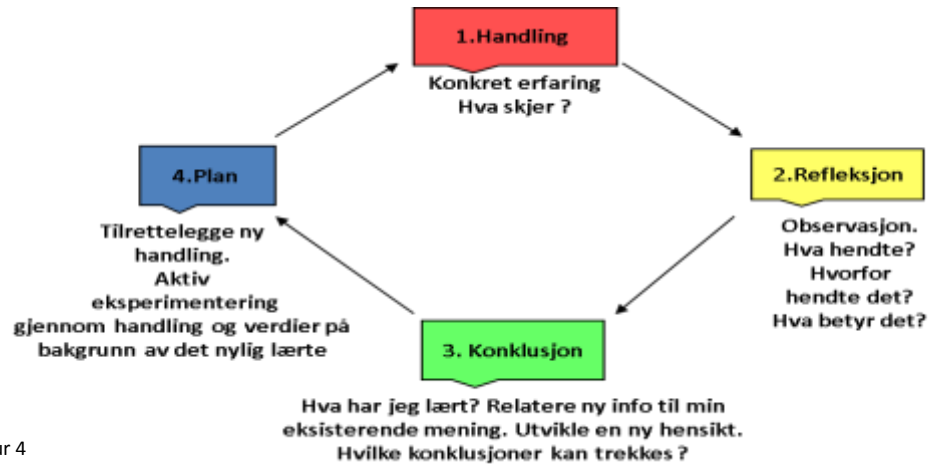
Samtidig viser både innsamlet materiale, egne observasjoner og medieoppslag at majoriteten av kampledere har hatt en alvorlig negativ opplevelse i løpet av sin karriere. Med disse observasjoner er risikoen for at dette også vil skje i fremtiden svært stor. Spørsmålet om veiledere samtidig kan yte god kollegastøtte ved en alvorlig negativ opplevelse er da svært relevant. Ut fra de data vi har samlet inn er både kampledere og veiledere i utgangspunktet positive til dette, men respondentene selv viser til at det må være et skille slik at rollene ikke blandes. Den potensielle rollekonflikten mellom kollega og sensor vil en veileder alltid stå ovenfor. Det er mulig å balansere dette, men pr. dd kan vi ikke se at dette er en ideell situasjon å formalisere eller tungt forankre dette som en del av veilederens oppgaver. Det kreves da både større kompetanseløft, ressurser og tidsbruk som mest trolig ligger utenfor rammene til breddefotballen.

Betyr dette at vi ikke skal gripe inn dersom det skjer en alvorlig negativ opplevelse? Det åpenbare svaret er nei. Men siden mennesker er forskjellige, og trenger ulik oppfølging ved alvorlige negative opplevelser, er det vanskelig å lage en standard for alle. Som det fremkommer av intervjuene og faglitteratur, er det veileder eller kollega som oftest står kampleder nærmest når en alvorlig negativ opplevelse oppstår. Det er da ofte naturlig at veileder tar på seg rollen som kollegastøtte og legger vekk sensorrollen. Her kan de

enkleste tiltak ofte være nok for å hjelpe kampleder tilbake på banen, men som vi har sett i avsnittet ovenfor vil det være vanskelig for veileder å yte god nok kollegastøtte ved alvorlige negative opplevelser.

5.2 Forslag:

a) Bevisstgjøring om Kolb's lærings sirkel

Det foreslås at både kampleder og veileder i større grad gjøres bevisst på Kolb's teori om aksjonslæring. Dette for å sette erfaringsbasert læring inn i system, og fordi teorien kan benyttes både i team og for enkeltpersoner. Kolb's teori tilsier at læring kan oppnås gjennom refleksjon over en handling i en dynamisk 4 trinns syklus (figur x). Handling (hendelser) skaper grunnlag for refleksjon over hva som har skjedd, hva dette betyr for den enkelte, for deretter å integrere dette i eksisterende kunnskap. Det den enkelte har lært vil igjen påvirke fremtidige handlingsmønstre og prosessen skjer på nytt.

b) Egenvurdering / bruk av loggbok

Det foreslås at kampledere og veiledere som ønsker å satse, og vil ta ansvar for egen utvikling, skal oppfordres til å føre loggbok etter hver kamp/gjennomgang som egevaluering. Ved å sette ord på erfaringer og refleksjoner, vil en forstå sin rolle bedre. Dette gjøres allerede i dag i lederutvikling av kampledere i andre verdensomspennende idretter, som f. eks. rugby.

Å føre en slik loggbok ses gjerne i sammenheng med at den enkelte er bevisst på Kolb's lærings sirkel. Loggbok kan også benyttes av den som har hatt en negativ opplevelse for å bearbeide eller overkomme en slik erfaring. Det er vanskelig for oss å sette en felles standard på hva innholdet i loggboken skal være når det gjelder lederutvikling, da kampledere på breddenivået i norsk fotball har forskjellige behov, forutsetninger og mål.

Her må NFF og kretsene selv komme med innspill og forutsetninger for loggboken. En mulig modell er ORJI (Schein 1990/Haalien - Handelshøyskolen BI 2010-11). ORJI er en forkortelse for:

O - Mine *Observasjoner* og en beskrivelse av dem

R - Hvordan jeg *Reagerte* følelsesmessig i forhold til det jeg observerte?

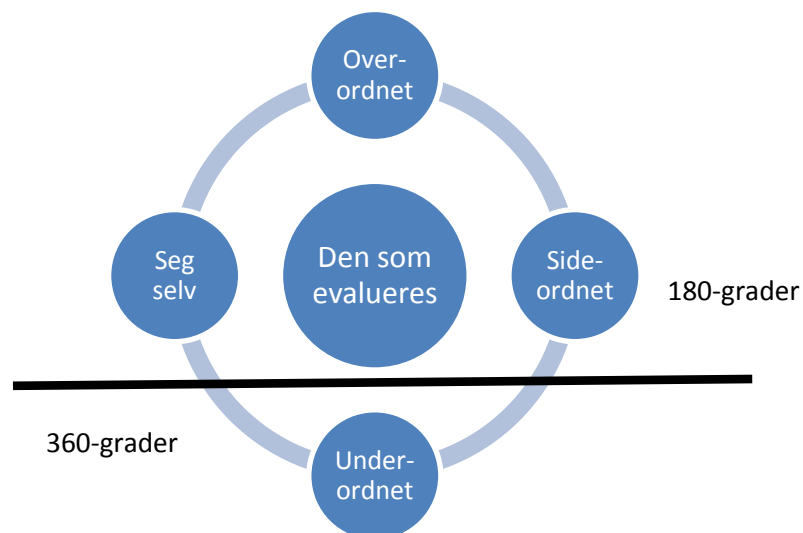
J - Hvilke vurderinger gjør *Jeg* i forhold til observasjonene?

I - Hvordan *Inngriper* jeg for å få noe til å skje?

Den enkelte benytter disse punkter når en fører loggboken for å beskrive enkelte eller en serie med hendelser, og hvilke erfaringer en har gjort.

c) Bruk av 360/180-graders evalueringer

Det foreslås at kampledere og veiledere som ønsker å videreutvikle seg, og blir plukket ut av kretsene for videre satsning, gjennomfører en 360-, alternativt 180-graders evalueringe (jf. Figur 5). Dette er organiserte tilbakemeldinger fra personer som er overordnet og sideordnet, samt egevaluering (disse tre utgjør 180-grader). Eventuelt kan en også motta tilbakemeldinger fra en underordnet (med dette fås 360-grader). Som underordnet kan det for kampledere benyttes spillere, trenere, lagledere og andre roller innenfor fotballfamilien. For veiledere vil underordnede typisk være kampledere en har veiledet.

Figur 5

Fordelen med 360-/180-graders evaluering (jf. Alvik 2008) er at:

- Team, gruppe og/eller krets får satt fokus på krav og forventninger til lederskap, og målingen gir kunnskap om hvilke områder det er behov for fokus på utvikling.
- Ved at flere får mulighet til å delta i evaluering er dette et inkluderende tiltak av overordnede og vil bidra til å styrke organisasjonskulturen.

- Den enkelte får pålitelig feedback som skal bidra til å skape klarhet og trygghet i kampleder- eller veilederrollen.

Ulempen ved 360-/180-graders evaluering (jf. Alvik 2008) er at:

- Evalueringsverktøyet må brukes riktig og det må stilles klare krav til kvaliteten og nytteeffekten av disse målingene.
- Slike målinger krever at forbund og krets gir en klar definisjon av hvilke egenskaper en blir vurdert etter, og hva som skal til for å bli en best mulig kampleder.
- Målinger som dette krever en tett og målrettet oppfølging, hvor det må settes opp individuelle utviklingsmål, og det må legges til rette for å nå disse. Samt at det må være et apparat på plass for å håndtere de forventningene slike evalueringer medfører.

For å sikre troverdighet, ansvarlighet og redelighet, samt å ivareta samarbeidsklimaet internt i fotballen, bør slike evalueringer ikke gjennomføres med anonyme tilbakemeldinger. De som deltar i evalueringen må få innsyn i resultatene og målsetninger. Dette samsvarer også med prinsippet om god sportsånd.

d) Videreutdanning av faddere

For kampledere som er motiverte og plukkes ut for videre satsning, vil vi fremme forslag om en videreutvikling av den fadderordning som man allerede finner i mange kretsers utviklings-/talentgrupper. Her bør det vektlegges økt skolering av de som skal fungere som faddere i bruk av veilednings- og samtaleteknikker. Samt at den det satses på må gjøre en større personlig forpliktelse til å følge opp de kamplederne en får ansvar for. Den samme ordningen kan innføres for veiledere.

e) Workshops

På bakgrunn av intervjuer og samtaler med andre kampledere, foreslås det at kampledere gis anledning til å arrangere workshops om hva som er godt lederskap i fotball, og andre relaterte emner til kamplederrollen.

f) Kameratvurdering

På bakgrunn av intervjuer og samtaler med andre kampledere foreslås det at man i organiserte eller uorganiserte former kan innføre kameratvurdering. Dersom en velger en organisert form for kameratvurdering bør det også vurderes hvorvidt dette skal gis vekt ved rangering av den enkelte.

g) Utdanning i samtaleteknikk

Både spørreundersøkelsene og intervjuer viser til et behov for å utdanne veiledere i samtaleteknikk for å få til "den gode samtale". Svarene vi har fått går i retning av at veileder hovedsakelig må ha evne til å kunne gi direkte tilbakemeldinger, men også kunne stille åpne spørsmål rundt enkelte situasjoner. Med åpne spørsmål mener vi en spørsmålsformulering som i motsetning til lukkede spørsmål ikke skal kunne besvares med et ja eller nei, men lede kamplederer til å gi et mer reflektert svar (Bjerknes og Johansen 2009 s.225). Basert på de åpne spørsmålene og kampleders verbale (ord og parafrauseringer) og non-verbale (kroppsspråk) respons på disse, følger veileder opp og stiller nye, samt dypere spørsmål om de situasjoner man ønsker å få mere kunnskap om eller avklare. Fordelen med åpne spørsmål er at de "tvinger" kamplederen til å gjøre en refleksjon og/eller vurdering. Ulempen er ikke nødvendigvis at man bruker litt lenger tid, men det krever større forberedelser og struktur på samtalen etter kamp.

h) Videreføre OFK's modell for ressursperson for voldssaker

Med bakgrunn i spørreundersøkelsene, dybdeintervjuer og samtaler med andre kampledere, vises det til at kampledere primært benytter sine kolleger til å prate om negative opplevelser. Det ses ingen tungtveiende grunner til at vi skal foreslå tiltak som skaper en endring av slik praksis. Derimot foreslås det at OFK's modell med en dedikert ressursperson for voldssaker videreføres og evt. tilpasses bruk i andre kretser. Det vil være opp til den enkelte krets hvordan man vil bruke en slik ressursperson. Det anses som en fordel at denne ressursperson utover det å håndtere oppfølging av kampledere ved voldssaker, også gis mulighet til å undervise og bevisstgjøre kampledere på mulige psykiske reaksjoner. Samt gi god kollegastøtte til de som opplever slike situasjoner.

i) Minimumsnivå på kollegastøtte

De fleste har liten eller ingen fagspesifikk trening i å være "førstehjelper" for en som har hatt negative opplevelser. For det meste har dette vært basert på den enkeltes

”livserfaring”. Sett i sammenheng med forslag h) og for å være ”føre var” foreslås det å formulere et felles minimumsnivå for kollegastøtte som alle har forutsetning for å kunne gjennomføre. Da man reagerer forskjellig på negative opplevelser vil behov for tiltak være forskjellige, men som et minimumsnivå foreslår vi at det gis innføring i Bjørklunds (1997) kollegastøttetiltak (jf. Pkt 3.3) til alle kampledere og veiledere.

j) Rammer for håndtering av alvorlige negative hendelser og forslag til fotballspesifikk tilnærming

Vi foreslår at PIE-prinsippene kan kombineres med Bjørklunds (1997) kollegastøtteprinsipper, og samtidig med Haslerud, Thorsen og Waldenstrøm (1997) ”NOK”-modell, til sammen å utgjøre følgende fotballspesifikk huskeregel:

”Nærhet til det som skjedde” - Inviter kampledere til å fortelle om det som er hans eller hennes opplevelse av den alvorlig negative hendelsen, enten i garderoben eller i nær tilknytning til kamparenaen, rett etter kamp. Målet er å starte oppfølging av kampleder i en ramme som knytter han eller henne til situasjonen, og for å berolige og bevisstgjøre at man blir ivaretatt og ikke er overlatt til seg selv.

”Nå er bedre enn i morgen” – Ved en alvorlig negativ opplevelse bør veileder kunne tilpasse sin tilbakemelding til rett etter kamp, fremfor bare fokusere på en teknisk gjennomgang der man snakker om plassering, disiplin, stil og profil. Enten det er veileder eller andre som utøver rollen som kollegastøtte er nøkkelen å være en aktiv lytter og observere verbal og non-verbal kommunikasjon. Dette for å gi kampleder en åpning for selv å kunne prate om hva som skjedde, og de reaksjoner han eller henne fikk. Målet er at kampleder skal føle at det er rom for å prate om opplevelsen og at det skjer i en ramme hvor mottaker viser empatisk tilstedeværelse.

”Neste kamp gir nye muligheter” – Under kampgjennomgangen, og i etterkant, må veileder eller andre som utøver kollegastøtten, fremme budskapet om at alvorlige negative opplevelser ikke betyr at dommerkarrieren er over. Alvorlig negative hendelser er tross alt unntaket og ikke regelen i en fotballkamp. I stedet må man vise at man har tro på, og en forventning til, at den enkelte vil komme tilbake og gjenoppta sine oppgaver, mestre nye utfordringer og være kampleder i så nær fremtid som mulig.

6 Referanseliste

• Litteratur:

- Andersen og Schwenke. 2009. Prosjektarbeid. Oslo:NKI
- Coghlan,Brannick. 2010. *Doing action research in your own organization*. SAGE publications
- Bjerkens, Johansen. 2009. *Etterforskningsmetoder*. Fagbokforlaget
- Bjørklund, Roald A. 1997. Politipsykologi. Vett og viten forlag
- Eid, Johnsen. 2006 Operativ Psykologi. Fagbokforlaget
- Osinga, Frans (2006) *Science Strategy and War, The Strategic Theory of John Boyd*. Abingdon, UK: Routledge, ISBN 0-415-37103-1
- Richards, Chet (2004) *Certain to Win: the Strategy of John Boyd, Applied to Business*. Trafford Publishing ISBN 1-4134-5377-5
- Bjørnestad, Egeland, Øvrebø. 2005 *Fotballdommeren. Akilles*
- Forsvarets skolesenter (2006): Forsvarets Pedagogiske Grunnsyn (FPG) - Med fokus på læring. Oslo
- Hellevik, Ottar (1995): Sosiologisk Metode. Universitetsforlaget
- Filstad, Cathrine. (2010) "Organisasjonslæring – fra kunnskap til kompetanse" Fagbokforlaget
- Bolman og Deal.2009. *Organisasjon og ledelse* 4.utgave. Gyldendal Akademisk

• Andre dokumenter:

- Forelesningsplansjer utlevert under Leadership in action moduler 1-4 av Tonje Haalien, Handelshøgskolen BI 2010-2011

• Elektroniske kilder:

Kapitel 2

2.2 - Metodekritikk

- Spørreundersøkelser: <http://www.spørreundersøkelser.no>

Kapitel 3

3.2 - Veiledningsteori

- Masteroppgave - Coaching og veiledning *En sammenligning av sentrale trekk i teori om coaching og veiledning*. Cathrine Marie Slaatta, Universitetet i Oslo, 2008: (<http://www.duo.uio.no/publ/pfi/2008/87462/MASTEROPPGAVENxxCATHRINExMARIExSLAATTAxriktig.pdf>)
- Masteroppgave Veiledning i en militær Profesjonsutdanning. Linn Engebretsen, Universitetet i Oslo 2009: (<http://www.duo.uio.no/publ/pfi/2009/93472/linn-master-mal-4.pdf>)

3.3 - OODA syklus

- Essay; Destruction and Creation, *John R. Boyd*, 3/09/1976 (http://www.goalsys.com/books/documents/DESTRUCTION_AND_CREATION.pdf)
- Forelesningsplansjer om OODA syklus (<http://www.danford.net/boyd/essence.htm>)
- Blogg: Robert Greene, 24/02/2007 (<http://powerseductionandwar.com/ooda-and-you/>)

3.4 - PIE / NOK

- Haslerud, Bloch Thorsen, Waldenstrøm. 1997 Psykisk førstehjelp: ved katastrofer, ulykker og kriser. Psykiatrisk opplysningsfond (http://www.nb.no/utlevering/contentview.jsf?urn=URN:NBN:no-nb_digibok_2009031800009#&struct=DIV36)
- #96-079 Evaluation report on the management of stress control in the Department of Defence (USA): (<http://www.dtic.mil/cgi-bin/GetTRDoc?AD=ADA371202&Location=U2&doc=GetTRDoc.pdf>)
- Wikipedia artikkel om "Combat stress reaction" av 17 mai 2011: (http://en.wikipedia.org/wiki/Combat_stress_reaction)

Kapitel 4

- Masteroppgave: Dommeren som konkurrerende person. Kjetil Ihme - Universitetet i Agder 2010: (http://brage.bibsys.no/hia/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_13612/1/Kjetil%20Ihme.pdf)

Kapitel 5

Fédération Internationale de Football Association (FIFA) / det internasjonale fotballforbund

- Fair play erklæring: <http://www.fifa.com/aboutfifa/worldwideprograms/fifacampaigns/fairplay/code.html>

Norges Fotballforbund (NFF)

- Fair play sider: <http://www.fotball.no/nff/Fair-Play/>
- Hva som forventes av dommere: http://www.fotball.no/Documents/Kretser/Oslo/Dommerskjemaer/Foiler-fra-kurs/Hva_forventes_av%20dommere_p%3%a5_ulik_niv%3%a5.pdf
- NFF hefte: Veiledning NFF dommerrapport : (<http://www.fotball.no/Documents/Kretser/Oslo/Dommerskjemaer/Veiledning%20NFF%20dommerrapport.pdf>)

Aftenposten - nettutgave

- Artikkel: Dommer jaget og truet etter kamp, publisert: 09.05.2011 (<http://fotball.aftenposten.no/incoming/article200035.ece>)
- Artikkel: 8-åring trakk kniv på fotballkamp, publisert: 31.05.2011 (<http://fotball.aftenposten.no/incoming/article202044.ece>)

NRK - nettutgave

- Advarer mot Barcelona-tendenser i Norge. Publisert 10.05.2011:
(<http://www.nrk.no/sport/fotball/eliteserien/1.7625337>)
- Yngre fotballspillere har blitt mye mer usportslige, Publisert 28.04.2011
(<http://www.nrk.no/sport/fotball/1.7611466>)
- VM Semifinale – Uruguay-Nederland, publisert 06.07.2010
(<http://www.nrk.no/sport/fotball/vm/?m=1&sesong=2010&kamp=r7315&tittel=Uruguay%20-%20Nederland>)
- Anders Frisk skadd, kampen avbrutt
(<http://www.nrk.no/sport/fotball/meisterligaen/1.1144832>)
- Grusomt å se på dommere, publisert 23.05.2011
(http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/hordaland/sport_nrk_hordaland/1.7643696)

Bergens Tidene

- Artikkel: Gikk løs på dommeren – 19 sept 2009
(<http://www.bt.no/nyheter/lokalt/Gikk-ls-p-dommeren-1933034.html>)

Guardian - nettugave

- Artikkel: I'm off! – 13 mars 2005
(<http://www.guardian.co.uk/uk/2005/mar/13/football.deniscampbell>)

NKVTS – nettsider

- <http://www.nkvts.no>

Kapitel 5

5.2 a) – Kolb's læringssyklus

- Forelesningsplansjer om Kolb læringsyklus / Clara Davies og Tony Lowe (University of Leeds): (http://www.ldu.leeds.ac.uk/ldu/sddu_multimedia/kolb/static_version.php)

5.2 c) – om 360 graders evaluering

- Artikkel med intervju av Ragnhild Kvålshaugen: "Vær kritisk mot 360-graders evaluering", Alvik - Ledernett 2008: (<http://www.ledernett.no/id/22229.0>)

7 Vedlegg

- Vedlegg 1 - Selve spørreundersøkelsen kampledere
- Vedlegg 2 - Selve spørreundersøkelsen veiledere
- Vedlegg 3 - Intervjuspørsmål Tom Henning Øvrebø og Sveub Dahle
- Vedlegg 4 – Skjermbilledump
- Vedlegg 5 - Spørreundersøkelse sammendrag
- Vedlegg 6 - grafisk sammendrag - nasjonal deltagelse i spørreundersøkelse

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

Om veiledning og håndtering av negative opplevelser (OFK)

Velkommen!

Denne spørreundersøkelsen er en del av et avsluttende bachelorstudium ved Handelshøgskolen BI. Den skal belyse hvorvidt veileder i en kampgjennomgang kan ivareta rollen som utvikler av kampledere, og samtidig være kollegastøtte ved alvorlige negative opplevelser.

Med alvorlige negative opplevelser menes fysiske og psykiske voldsepisoder fra spillere, trenere, støtteapparatet eller publikum, utført mot deg som person.

Undersøkelsen består av opp til 32 spørsmål (alt etter dine svar) og vil ta et sted mellom 10-20 minutter å gjennomføre. Det er ikke mulig å svare feil i denne spørreundersøkelsen, og vi oppfordrer deg å svare "rett fra levra".

Ditt svar forblir anonymt.

På forhånd takk for at du deltar!

1) Hvor gammel er du?

- 15-19
 - 20-24
 - 25-30
 - 30-40
 - 40+
-

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

2) Ditt kjønn?

- Kvinne
- Mann

3) Hvilken utviklingsgruppe tilhører du i sesongen 2011?

- Gruppe 1
- Gruppe 2
- Gruppe 3
- Gruppe 4
- Gruppe 5
- Gruppe 6 + Toppfotball

4) Hvor mange år har du dømt fotball?

- 0-2
- 3-5
- 6-9
- 10-20
- 20+

5) Har du vært oppnevnt som veileder for andre?

- Ja
- Nei

Hovedinntrykk - veilederens bidrag til å utvikle deg som kampleder

6) Føler du at veilederne har noe å tilføre deg som kampleder?

- I stor grad
 - I noen grad
 - Hverken eller
 - I noe mindre grad
 - I liten grad
-

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

Formen på gjennomgang etter kamp og veileders hjelpemidler

7) Veileders gjennomgang etter kamp; I hvilken form vil du ha tilbakemelding?

- Lukkede spørsmål: Klare, korte, konsise ja/nei-spørsmål. Den som gir meg tilbakemelding må fortelle meg hva jeg gjorde rett og galt, og hvorfor.
- Åpne spørsmål: Veilederen stiller spørsmål rundt situasjoner der det ikke er mulig for meg å svare ja eller nei, men jeg må grunngi hvorfor jeg valgte en løsning.
- Kombinasjon 1: Hovedsakelig lukkede spørsmål hvor veilederen begrenser åpne spørsmål kun til de viktigste situasjonene.
- Kombinasjon 2: Hovedsakelig åpne spørsmål, men veileder kan stille lukkede spørsmål ved behov.

8) Veileders hjelpemidler; Vil du stille deg positiv eller negativ til at veileder filmer kampen og bruker dette som en del av gjennomgangen, og senere når det skrives dommerrapport?

- Positiv
- Negativ
- Har ingen formening

9) Veileders hjelpemidler; Vil du stille deg positiv eller negativ til at veileder tar lydopptak av samtalen og senere bruker dette når det skrives dommerrapport?

- Positiv
- Negativ
- Har ingen formening

Tilbakemeldinger når du dømmer alene

10) Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt alene? Har den vært:

- I stor grad konstruktiv – Veileder har utfordret meg på hva som kunne vært gjort annerledes, samt kommet med gode tips og råd som har gjort at jeg kan

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

forbedre meg som kampleder.

- I noen grad konstruktiv – Veileder har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kamplederrollen.
- Rettledende - Veileder har fortalt meg om hva en kampleder burde gjøre.
- Instruerende – Veileder har fortalt meg hva en kampleder skal gjøre.

11) Når du dømmer alene og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.

12) Når du dømmer alene og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

13) Når du dømmer alene og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

14) Når du dømmer alene og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

Tilbakemeldinger når du dømmer i trio/kvartett

15) Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt i trio/kvartett? Har den vært:

- I stor grad konstruktiv – Veileder har utfordret meg på hva som kunne vært gjort annerledes, samt kommet med gode tips og råd som har gjort at jeg kan forbedre meg som kampleder.
- I noen grad konstruktiv – Veileder har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kamplederrollen.
- Rettledende - Veileder har fortalt meg om hva en kampleder burde gjøre.
- Instruerende – Veileder har fortalt meg hva en kampleder skal gjøre.

16) Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

17) Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

18) Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

19) Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min
- I dette scenariet behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder

De neste spørsmålene vil omhandle negative opplevelser

20) Har du i løpet av din tid som kampleder hatt en negativ opplevelse?

- Ja
- Nei
- Ønsker ikke å besvare

21) Ville du synes det var naturlig at veileder stilte deg åpne spørsmål om de(n) negative opplevelsen(e) under gjennomgangen?

- Ja - Men det forsettes at veileder skiller mellom teknisk gjennomgang av kampen og hendelsen, slik at det vi snakker om i den forbindelse ikke kan brukes mot meg i rapporten.
- Ja - Dersom vi er ferdig med teknisk gjennomgang av kampen og veileder spør om det er greit.
- Nei - Dette hører ikke hjemme i gjennomgangen etter kamp.

22) Ville du synes det var naturlig at veilederen, innen 24 timer etter kamp, tar på seg rollen som kollegastøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?

- Ja
- Ja - Men det forutsettes at vedkommende skiller på rollen som veileder og kamerat, slik at det vi snakker om i den forbindelse ikke kan brukes mot meg i dommerrapporten.
- Nei - Jeg vil heller bruke en annen dommerkollega til dette.

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

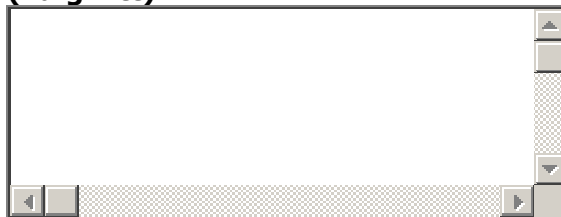
- Nei - Jeg vil at en gruppeleder/ dommerkomitéen ringer meg og snakker om hendelsen.
 - Nei - Jeg vil at spesialister (ressursperson, psykolog, osv.) skal være de første som kontakter meg.
 - Nei - Jeg klarer meg best alene.
-

23) Ville du synes det var naturlig at veilederen, innen 24 timer etter kamp, tar på seg rollen som kollegastøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?

- Ja - veileder kan bruke så lang tid ekstra som er ønskelig.
- Ja - veileder kan bruke opp til 30 min ekstra for dette.
- Ja - veileder kan bruke opp til 10 min ekstra for dette.
- Nei

Spørsmål om negative opplevelser og oppfølging i etterkant

24) Beskriv i korte trekk den mest negative opplevelse rettet mot deg som kampleder (valgfritt)

25) Har du benyttet deg av tilbud om støtte i etterkant av negative opplevelser?

- Ja
- Nei

26) Tok du selv kontakt for å få støtte?

- Ja

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

Nei

27) Hva slags støtte internt i idretten har du benyttet deg av? (Det er mulig å krysse av flere alternativer)

- Samtale med dommerkollegaer
- Samtale med kampens veileder
- Samtale med gruppeleder/medlemmer av dommerkomité
- Samtale med spesialister (ressursperson, psykolog, osv.)
-

28) I ditt mest alvorlige tilfelle av negative opplevelser, hvor raskt fikk du støtte etter at du selv meldte behovet eller fikk tilbud om dette?

- Innen 24 timer
- Innen 48 timer
- Mer enn 48 timer
-

29) Opplevde du at du ble tatt på alvor under oppfølgingen?

- Ja
- Nei
-

30) Har du vurdert å slutte som dommer på grunn av negative opplevelser?

- Ja
- Nei
-

31) Var støtten du fikk innrettet på at du skulle komme raskt tilbake og dømme en ny kamp?

- Ja
- Nei
-

32) Gjorde støtten du fikk at du kom raskere tilbake og dømte en ny kamp, enn du ville ha gjort uten støtte?

- Ja

Vedlegg 1 – Spørreundersøkelse kampledere

Nei

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

Spørreundersøkelse - veiledere (AFK)

Velkommen!

Denne spørreundersøkelsen er en del av et avsluttende bachelorstudie ved Handelshøgskolen BI. Den skal belyse hvorvidt veileder i en kampgjennomgang kan ivareta rollen som videreutvikler av kampledere, og samtidig kan være kameratstøtte ved alvorlige negative opplevelser. Med alvorlige negative opplevelser menes fysiske og psykiske voldsepisoder fra spillere, trenere, støtteapparatet eller publikum, utført mot dommerteamet.

Undersøkelsen består av 20 spørsmål og vil ta ca 10 minutter å gjennomføre. Det er ikke mulig å svare feil i denne spørreundersøkelsen, og vi oppfordrer deg å svare "rett fra levra".

Ditt svar forblir anonymt.

På forhånd, takk for at du deltar!

1) Hvor mange år har du vært veileder?

- 0-2
- 3-5
- 6-9
- 10-20
- 20+

2) Hva er den høyeste divisjon du veileder i sesongen 2011

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

- Toppfotball
- 3.divisjon
- 4.divisjon
- 5.divisjon
- 6/7/8.div / aldersbestemte

Om formen på gjennomgangen og hjelpemidler

3) Samtaleform i gjennomgang etter kamp; Hvilken form for tilbakemelding gir du som oftest?

- Klare, korte, konsise tilbakemeldinger. Jeg forteller hva vedkommende gjorde galt og riktig, samt hvorfor.
- Jeg stiller åpne spørsmål rundt situasjoner som det ikke er mulig for kampleder å svare ja eller nei på, men må grunngi sine valg.
- Kombinasjon 1: Hovedsakelig klare, korte og konsise tilbakemeldinger, hvor jeg evt. supplerer med åpne spørsmål rundt de viktigste situasjonene.
- Kombinasjon 2: Hovedsakelig bruk av åpne spørsmål, men jeg kan gi klare, korte og konsise tilbakemeldinger ved behov.

4) Veileders hjelpemidler; Filmer du kampen og benytter denne i gjennomgangen og når det skrives dommerrapport?

- Ja
- Nei

5) Veileders hjelpemidler; Tar du opp lydopptak av samtalen og senere bruker dette når det skrives dommerrapport?

- Ja
- Nei

6) Føler du at kamplederne verdsetter de råd du kommer med ?

- I stor grad
- I noen grad

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

- Hverken eller
- I noe mindre grad
- I liten grad

Om formen på gjennomgang når du har veiledet en som har dømt alene

7) Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en dommer alene? Har den vært:

- I større grad konstruktiv – Kampleder har tørt å gå i dialog rundt situasjoner jeg tar opp, og kommer med oppklarende informasjon til det jeg spør om.
- I noen grad konstruktiv – Under samtalen har kampleder delvis besvart mine spørsmål og jeg har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kampleder rollen.
- Rettlendende - Jeg må fortelle kampleder hva den burde gjøre.
- Instruerende – Jeg har fortalt kampleder hva den skal gjøre.

8) Kampleder dømmer alene; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

9) Kampleder dømmer alene; Når har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
 - 60-90 min
 - 30-60 min
 - 15-30 min
 - 0-15 min
-

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

10) Kampleder dømmer alene; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

11) Kampleder dømmer alene; Når det vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

Om formen på gjennomgang når du har veiledet en trio/kvartett

12) Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en trio/kvartett? Har den vært:

- I større grad konstruktiv – trioen har tørt å gå i dialog rundt situasjoner jeg tar opp, og kommer med oppklarende informasjon til det jeg spør om.
- I noen grad konstruktiv – Under samtalen har trioen delvis besvart mine spørsmål og jeg har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kampleder rollen.
- Rettlendende - Monolog der jeg må fortelle trioen hva den burde gjøre.
- Instruerende – Monolog der jeg har fortalt trioen hva den skal gjøre.

13) Kamplendelse i trio/kvartett; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

14) Kampløp i trio/kvartett; Når det har vært en normal kamp med noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

15) Kampløp i trio/kvartett; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

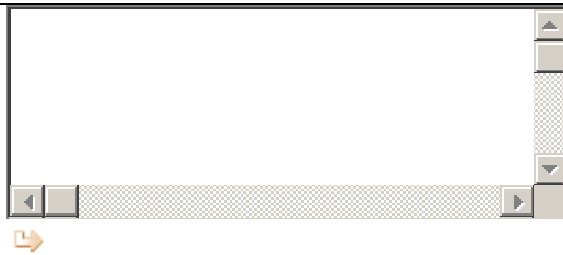
16) Kampløp i trio/kvartett; det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

- 90 min eller mer
- 60-90 min
- 30-60 min
- 15-30 min
- 0-15 min

17) Beskriv i korte trekk, hva mener du er det vanskeligste/lettete med å være veileder?

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

Om alvorlige negative opplevelser

18) I kamper med negative opplevelser; Synes du det er naturlig å stille spørsmål om de(n) negative opplevelsen(e) under gjennomgangen?

- Ja - Men det forusetter at kamplederen forstår at jeg skiller på den tekniske gjennomgangen av kampen og det å snakke om hendelsen (samtales forløper i et).
- Ja - Dersom vi er ferdig med teknisk gjennomgang av kampen og kampleder sier at det er greit. (markert overgang)
- Nei - Dette hører ikke hjemme i gjennomgangen etter kamp.

19) Vile du synes det var naturlig at du som veileder, innen 24 timer etter kamp, tar rollen som kameratstøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?

- Ja
- Ja - Men det forutsettes at kamplederen forstår skillet på rollen som kamerat og som veileder, samt at det ikke vil påvirke karakteren i dommerrapporten.
- Nei - Jeg vil heller at de skal bruke andre dommerkollegaer til dette.
- Nei - Jeg vil at en gruppeleder/medlem av dommerkomitéen skal ha denne rollen.
- Nei - Jeg vil at spesialister (ressursperson, psykolog, osv.) skal ta seg av dette direkte.
- Nei - de klarer seg best alene.

20) Hvis det har vært negative opplevelser i en kamp, er du villig til å bruke mer tid på gjennomgangen

- Ja - Det er opp til kamplederen hvor lenge ekstra vi må bruke.
- Ja - Jeg kan sette av opp til 30 min ekstra for dette.

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelse veiledere

- Ja - Jeg kan sette av opp til 10 min ekstra for dette.
- Nei

© Copyright www.questback.com. All Rights Reserved.

Vedlegg 3 – Intervju THØ og SD

A) Om “den gode samtale”

Som veileder har vi i de siste årene på bredden fått forståelsen at det vi skal strebe etter for de som vil utvikle seg, er å ha “den gode samtale” hvor vi både gir direkte tilbakemeldinger hva hvilke forbedringspotensialer, men også der vi skal få den enkelte til selvstendig reflektere over egen innsats og komme med punkter.

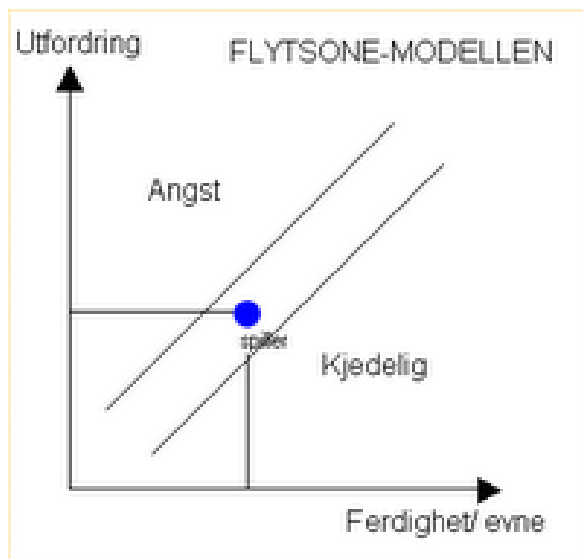
Spørsmål:

- i. Hva ser du blir de viktigste tiltakene i fremtiden for å utvikle nye kampledere på breddenivået?
- ii. Ut fra ditt ståsted, hva ser du for deg er forbedringspotensialet og utviklingsområder som veiledning/veiledere på breddenivået har? Bør vi bli flinkere med bruk av åpne spørsmål og samtaleteknikk etc.?
- iii. Hvordan kan man i større grad harmonisere metodikk og effekt av veiledning på breddenivå for de som satser på å komme frem, slik at overgangen til toppnivå blir en fortsettelse og et nytt mestringsnivå fremfor en brå overgang?

B) Lederutvikling, hva er neste nivå man streber etter?

Veien fra den tradisjonelle forståelse å bare være dommer eller linjedommer til å være moderne kampleder har vært en stadig pågående prosess siden 90 tallet. Det er rimelig å anta at det vil komme større endringer i fotballen, både teknologisk og spillemessig. Dette setter igjen nye krav til dommere/kampledere

Et tiltak kan f. eks være å bevisstgjøre den enkelte på teorier om flytsone (Mihaly Csikszentmihalyi) om at man må ha tilfredsstillende nivå med utfordring og trygghet for å få utvikling.

Spørsmål:

- i. Hvis du skulle se inn i glasskulen, hva er signalene fra NFF og hvordan ser du for deg fremtiden og dens krav til dommere?
- ii. Hvilke lederegenskaper vil bli vektlagt i større grad?
- iii. I det private næringslivet populært med coaching, individuell loggbok med refleksjoner, 360 graders evaluering og lignende som lederutviklingstiltak, i hvilken grad ser du dette blir brukt i fotballen for å dyrke frem bedre kampledere?

Vedlegg 3 – Intervju THØ og SD

- iv. *Og er dette tiltak som man bør reservere til de få og som er stjerner på veg opp – eller et breddetiltak?*

C) Om bruk av tekniske hjelpemidler i en samtale

I toppfotballen slik jeg forstår det er det normalt at video av kampen benyttes for evaluering av dommere. En av hypotesene jeg arbeider med er at ved å trekke dette også inn i veiledningssamtalen så får man et bredere grunnlag å drive lederutvikling på.

I spørreundersøkelsen som alle Norges dommere på kretsnivå var invitert å delta i, var et av spørsmålene:

Spm.9 Veileders hjelpemidler; Vil du stille deg positiv eller negativ til at veileder tar lydopptak av samtalen og senere bruker dette når det skrives dommerrapport?"

Spørsmål:

- i. Hva er dine tanker rundt økt bruk av lyd og/eller video opptak av selve veiledningssamtalen etter kamp og at dette kan brukes i etterkant når du skriver rapporten?
- ii. Og hva er dine tanker rundt bruk av dette, dersom hensikten kun skal være for å evaluere veileder og for at denne skal kunne forbedre seg selv i veiledningen?

D) Veileder kontra mental førstehjelper -Rollekonflikt?

I oppgaven ser vi også på hvorvidt det vil være en umulighet å være veileder og samtidig en mental førstehjelper dersom en kamp virkelig har vært en belastning i form av voldsepisoder mot kampledere (f.eks. å bli nedslått og sparket på) eller andre traumatiske opplevelser (f.eks. dødsfall på banen).

Vi forstår at det er flere faktorer som spiller inn her, både tid til gjennomgang, stedet hvor en er, flytider og at folk er forskjellige. Samt at som veileder, skal man uansett sette en karakter på kamplederens innsats og resultat. Videre er dette også et spørsmål om den enkelte veileder er troverdig ovenfor kampledere at man kan skille på hvilken rolle man innehar.

Spørsmål:

- i. *I samtaler etter kamper med alvorlige opplevelser som beskrevet ovenfor, hvordan håndterer du dette ovenfor kampledere, hva vektlegger du og hva ser du er fordelaktig å gjøre?*
- ii. *Ut fra ditt ståsted, hvordan ser du på at veiledere kan innta en rolle der man i større grad fokuserer også på å ivareta mennesket og bygge dette opp, og ikke kun fokusere på dommerfaglig prestasjon i kamper med alvorlige opplevelser?*
- iii. *Ut fra ditt ståsted, blir det en for stor rollekonflikt og vil man strekke tynne ressurser og dugnadsarbeid for langt dersom veileder også må tre inn i rollen som mental førstehjelper?*
- iv. *Om kompetanse; Mange veiledere har liten eller ingen fagspesifikk trening i dette, det vil da være behov for å holde oss til enkle prinsipper som alle klarer å ha i bakhodet og gir en rettesnor som gjør at vi ikke ødelegger for fagfolk. Her har vi sett på Thomas W. Salmon PIE modell for mental førstehjelp av personer som har opplevd noen traumatisk og om den kan tilpasses norske forhold og fotball.*

Vedlegg 3 – Intervju THØ og SD

Originalt tilsier PIE prinsippene:

- *Proximity - treat the person close to the scene of the action*
- *Immediacy - treat them without delay*
- *Expectancy - ensure that everyone had the expectation of their return to normality after a rest and replenishment*

For vår problemstilling har vi omformulert dette til følgende huskeregel for rammene rundt en samtale etter en kamp hvor det har vært en alvorlig negativ opplevelse:

a) Rammer for håndtering av alvorlige negative hendelser og forslag til fotballspesifikk tilnærming

- “Nærhet til der det skjedde” - Inviter kampledere til å fortelle om det som er hans reaksjon på en alvorlig negativ opplevelsen i garderoben rett etter kamp eller i nær tid til når kampen ble avsluttet. Målet er å ivareta kampleder i en ramme som knytter han/henne til fotballmiljøet og for å berolige at man vil bli ivaretatt og ikke overlatt til seg selv.

- “Nå er bedre enn i morgen” – Ved en alvorlig negativ opplevelse bør veileder kunne tilpasse sin tilbakemelding etter kamp, fremfor bare fokusere på en teknisk gjennomgang der man snakker om plassering, disiplin, stil og profil.

Enten det er veileder eller andre som utøver rolle som kameratstøtte er nøkkelen å være en aktiv lytter og observere verbal og non-verbal kommunikasjon slik at kampleder gis åpning for å selv kunne prate om hva som skjedde og de reaksjoner en fikk. Målet er at kampleder skal føle at en har rom for å prate om sin opplevelse og at det gir skjer i en ramme hvor mottaker viser empatisk tilstedeværelse.

- “Neste kamp gir nye muligheter” – Under kampgjennomgangen og i etterkant må veileder eller andre som utøver kameratstøtte. Fremme budskapet at alvorlige negative opplevelser betyr ikke at dommerkarrieren er over. Men at man har tro på og en forventning at den enkelte vil komme tilbake og mestre nye utfordring og være kampleder i nye kamper i fremtiden.

Ut fra hva jeg har beskrevet, hva er dine tanker rundt bruk av en slik mental modell og er denne enkel nok beskrevet?

Vedlegg 4 – Skjermbilledump kalkulasjon av pålitelighet

Kalkulasjon av nøyaktighet/pålitelighet/feilmarginer Questalyze

Antall personer i populasjonen?

Antall personer som fullførte undersøkelsen

Feilmargin

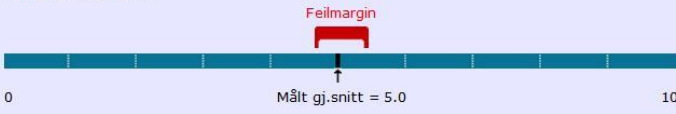
90% Konfidensnivå

95% Konfidensnivå

99% Konfidensnivå

Eksempel (enkeltpørsmål, 10-poengskala)

- » Skala: 0-10
- » Målt gjennomsnitt: 5.0
- » Konfidensnivå: 95%

0 Målt gj.snitt = 5.0 10

Definisjon av "populasjon"

Med **populasjon** mener en mengden av enkeltindivider en ønsker å analysere.

Eksempler på en populasjon:

- Alle kundene våre (kundeundersøkelse)
- Alle norske kvinner og menn mellom 18 og 50 år (markedsundersøkelse)
- Alle ansatte i bedriften (medarbeiderundersøkelse)

Feilmargin og konfidensnivå - et eksempel

Med 5% feilmargin og et 95% konfidensnivå kan du f.eks. si at:
"Vi kan være 95% sikker på at dersom alle kundene (hele populasjonen) hadde avgitt svar, så ville svarene falle innenfor +/- 5% av svarene i denne undersøkelsen"

Kalkulatoren er levert av

Kalkulasjon av nøyaktighet/pålitelighet/feilmarginer Questalyze

Antall personer i populasjonen?

Antall personer som fullførte undersøkelsen

Feilmargin

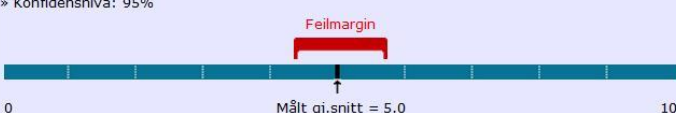
90% Konfidensnivå

95% Konfidensnivå

99% Konfidensnivå

Eksempel (enkeltpørsmål, 10-poengskala)

- » Skala: 0-10
- » Målt gjennomsnitt: 5.0
- » Konfidensnivå: 95%

0 Målt gj.snitt = 5.0 10

Definisjon av "populasjon"

Med **populasjon** mener en mengden av enkeltindivider en ønsker å analysere.

Eksempler på en populasjon:

- Alle kundene våre (kundeundersøkelse)
- Alle norske kvinner og menn mellom 18 og 50 år (markedsundersøkelse)
- Alle ansatte i bedriften (medarbeiderundersøkelse)

Feilmargin og konfidensnivå - et eksempel

Med 5% feilmargin og et 95% konfidensnivå kan du f.eks. si at:
"Vi kan være 95% sikker på at dersom alle kundene (hele populasjonen) hadde avgitt svar, så ville svarene falle innenfor +/- 5% av svarene i denne undersøkelsen"

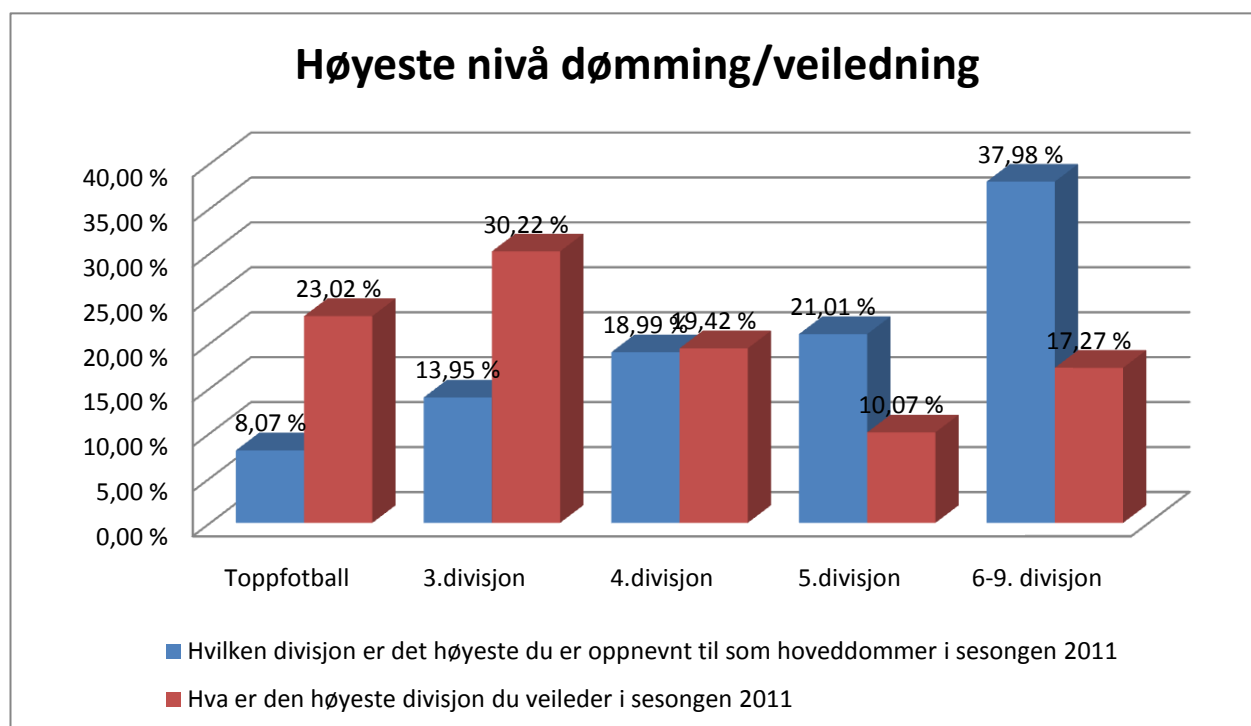
Kalkulatoren er levert av

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Høyeste nivå dømming/veiledning

	Sum	Prosent
Hvilken divisjon er det høyeste du er oppnevnt til som hoveddommer i sesongen 2011?	595	100,0 %
Toppfotball (2.div og høyere herrer/1.div kvinner og toppserie)	48	8,1 %
3.divisjon	83	13,9 %
4.divisjon	113	19,0 %
5.divisjon	125	21,0 %
6-9. divisjon/aldersbestemt	226	38,0 %

	Sum	Prosent
Hva er den høyeste divisjon du veileder i sesongen 2011?	139	100,0 %
Toppfotball	32	23,0 %
3.divisjon	42	30,2 %
4.divisjon	27	19,4 %
5.divisjon	14	10,1 %
6-9. divisjon/aldersbestemt	24	17,3 %

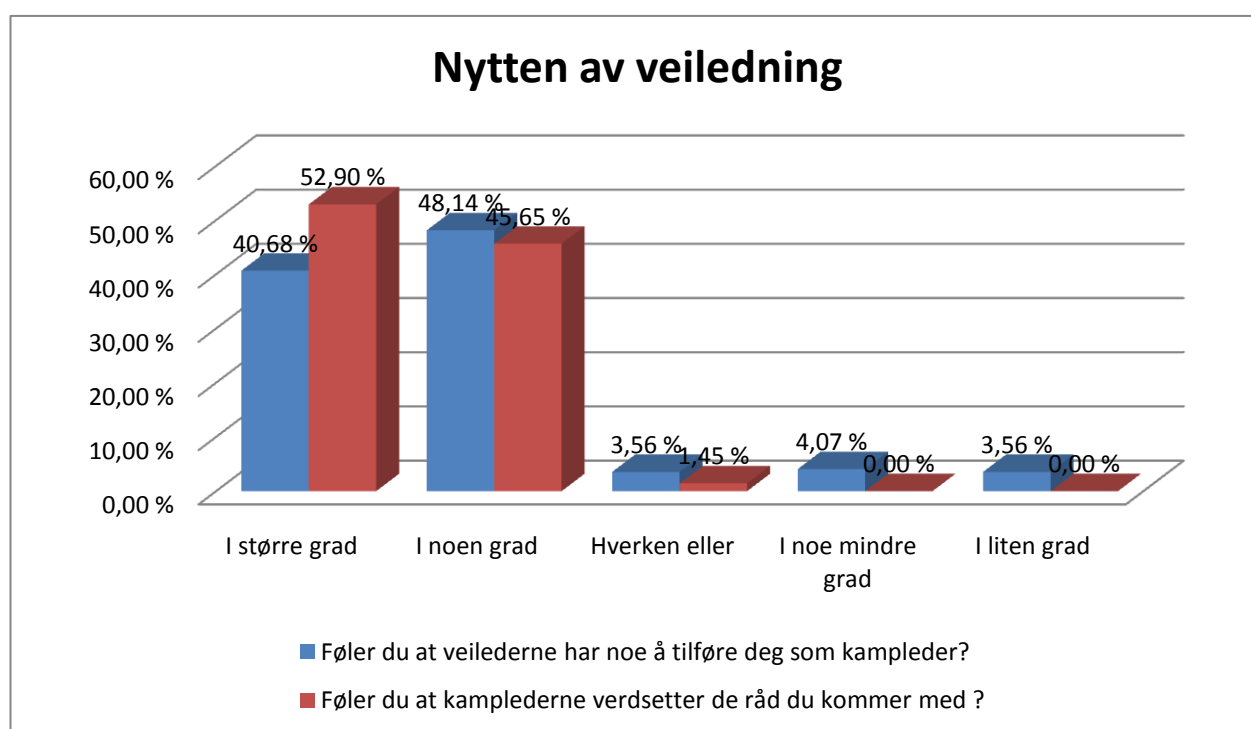
Figur 1

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Nytten av veiledning

	Sum	Prosent
Føler du at veilederne har noe å tilføre deg som kampleder?	590	100,0 %
I større grad	240	40,7 %
I noen grad	284	48,1 %
Hverken eller	21	3,6 %
I noe mindre grad	24	4,1 %
I liten grad	21	3,6 %

	Sum	Prosent
Føler du at kamplederne verdsetter de råd du kommer med?	138	100,0 %
I stor grad	73	52,9 %
I noen grad	63	45,7 %
Hverken eller	2	1,4 %
I noe mindre grad	0	0,0 %
I liten grad	0	0,0 %

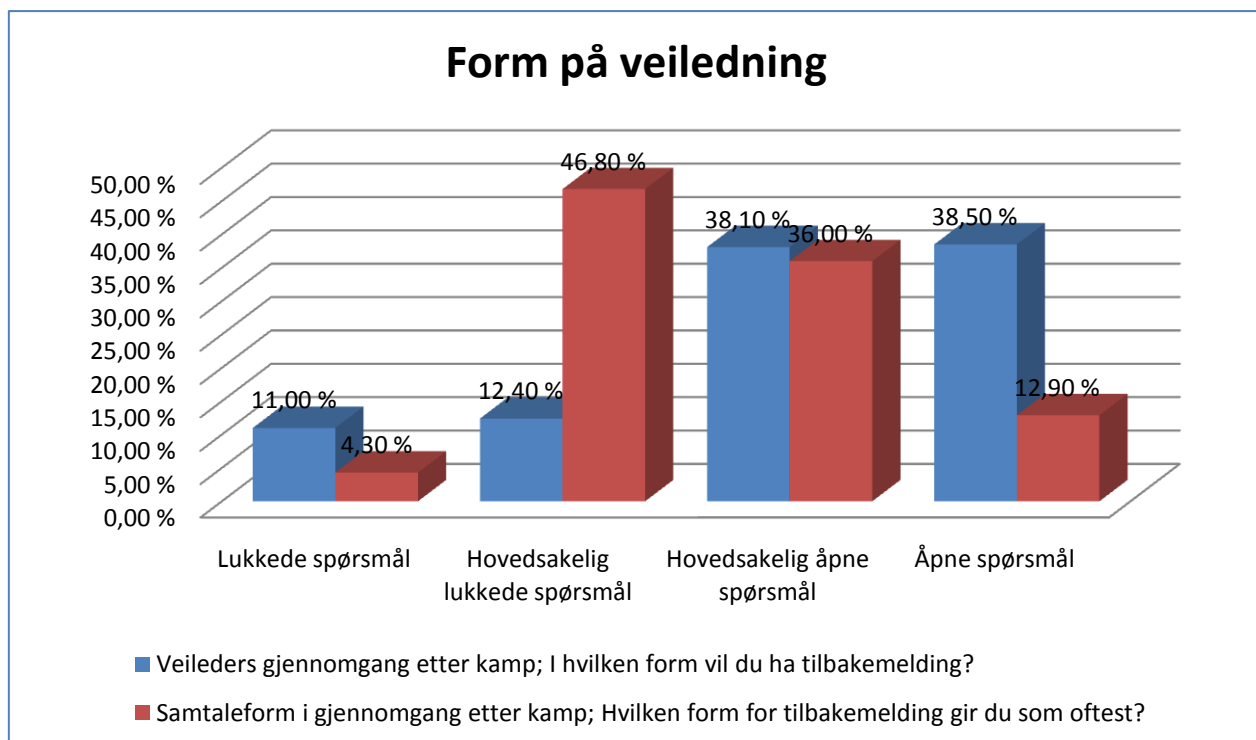
Figur 2

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Form på veiledning

	Sum	Prosent
Veileders gjennomgang etter kamp; I hvilken form vil du ha tilbakemelding?	358	100,0 %
Lukkede spørsmål: Klare, korte, konsise Ja/Nei spørsmål. Den som gir meg tilbakemelding må fortelle meg hva jeg gjorde rett og galt, og hvorfor.	64	11,0 %
Kombinasjon 1: Hovedsakelig lukkede spørsmål hvor veilederen begrenser åpne spørsmål til kun de viktigste situasjonene.	72	12,4 %
Kombinasjon 2: Hovedsakelig åpne spørsmål, men veileder kan stille lukkede spørsmål ved behov.	222	38,1 %
Åpne spørsmål: Veilederen stiller spørsmål rundt situasjoner der det ikke er mulig for meg å svare ja eller nei, men jeg må grunngi hvorfor jeg valgte en løsning.	224	38,5 %

	Sum	Prosent
Samtaleform i gjennomgang etter kamp; Hvilken form for tilbakemelding gir du som oftest?	139	100,0 %
Klare, korte, konsise tilbakemeldinger. Jeg forteller hva vedkommende gjorde galt og riktig, samt hvorfor.	6	4,3 %
Kombinasjon 1: Hovedsakelig klare, korte og konsise tilbakemeldinger, hvor jeg evt. supplerer med åpne spørsmål rundt de viktigste situasjonene.	65	46,8 %
Kombinasjon 2: Hovedsakelig bruk av åpne spørsmål, men jeg kan gi klare, korte og konsise tilbakemeldinger ved behov.	50	36,0 %
Jeg stiller åpne spørsmål rundt situasjoner som det ikke er mulig for kampleder å svare ja eller nei på, men må grunngi sine valg.	18	12,9 %

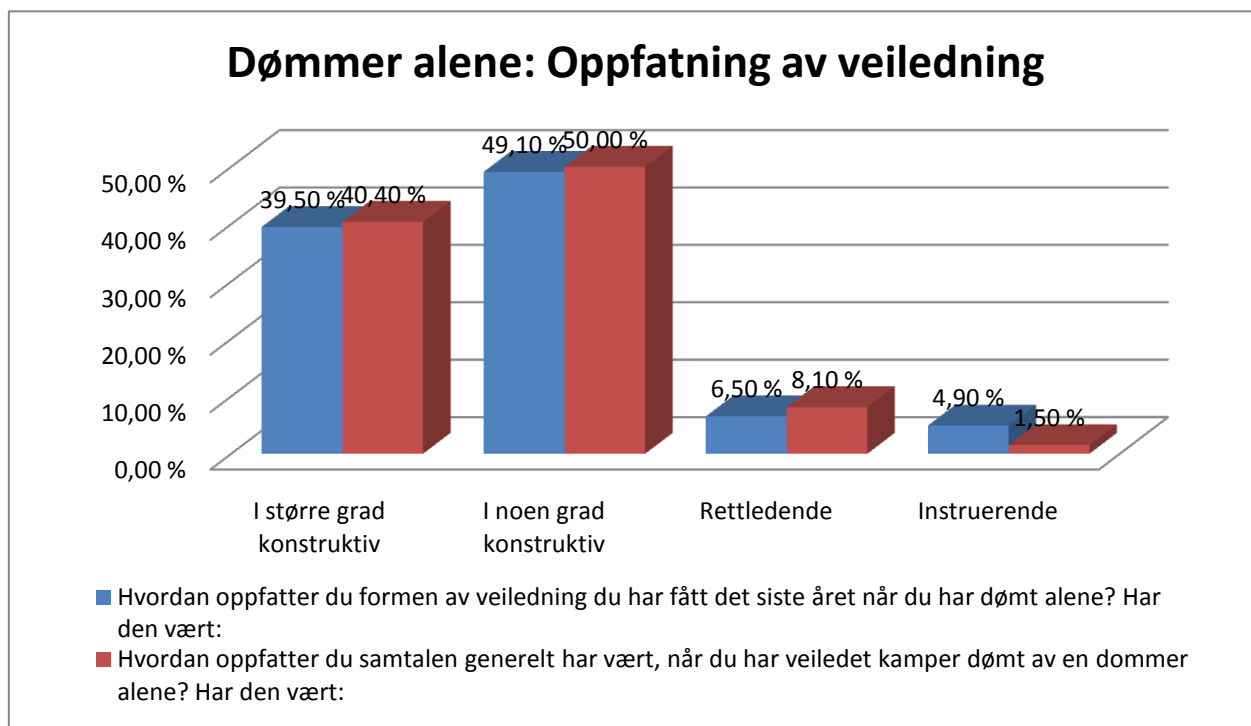

Figur 3

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer alene: Oppfatning av veiledning

	Sum	Prosent
Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt alene? Har den vært:	552	100,0 %
I større grad konstruktiv – Veileder har utfordret meg på hva som kunne vært gjort anderledes, samt kommet med gode tips og råd som har gjort at jeg kan forbedre meg som kamplerer.	218	39,5 %
I noen grad konstruktiv – Veileder har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kamplererrollen.	271	49,1 %
Rettledende - Veileder har fortalt meg om hva en kamplerer burde gjøre.	36	6,5 %
Instruerende – Veileder har fortalt meg hva en kamplerer skal gjøre.	27	4,9 %
	Sum	Prosent
Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en dommer alene? Har den vært:	136	100,0 %
I større grad konstruktiv – Kamplerer har vært å gå i dialog rundt situasjoner jeg tar opp, og kommer med oppklarende informasjon til det jeg spør om.	55	40,4 %
I noen grad konstruktiv – Under samtalen har kamplerer delvis besvart mine spørsmål og jeg har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kamplerer rollen.	68	50,0 %
Rettledende - Jeg må fortelle kamplerer hva den burde gjøre.	11	8,1 %
Instruerende – Jeg har fortalt kamplerer hva den skal gjøre.	2	1,5 %

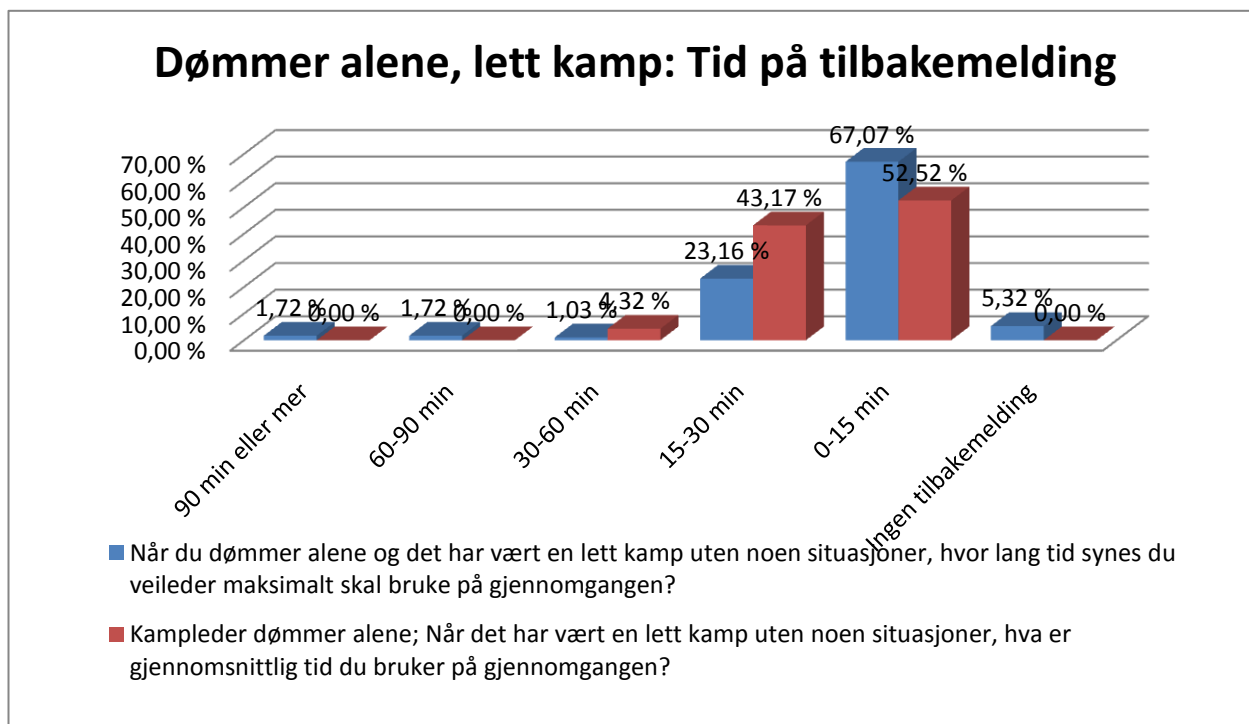
Figur 4

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer alene, lett kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer alene og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	583	100,0 %
90 min eller mer	10	1,7 %
60-90 min	10	1,7 %
30-60 min	6	1,0 %
15-30 min	135	23,2 %
0-15 min (snitt 13,7 min)	391	67,1 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	31	5,3 %

	Sum	Prosent
Kampleder dømmer alene; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	139	100,0 %
90 min eller mer	0	0,0 %
60-90 min	0	0,0 %
30-60 min	6	4,3 %
15-30 min (snitt 15,59 min)	60	43,2 %
0-15 min	73	52,5 %

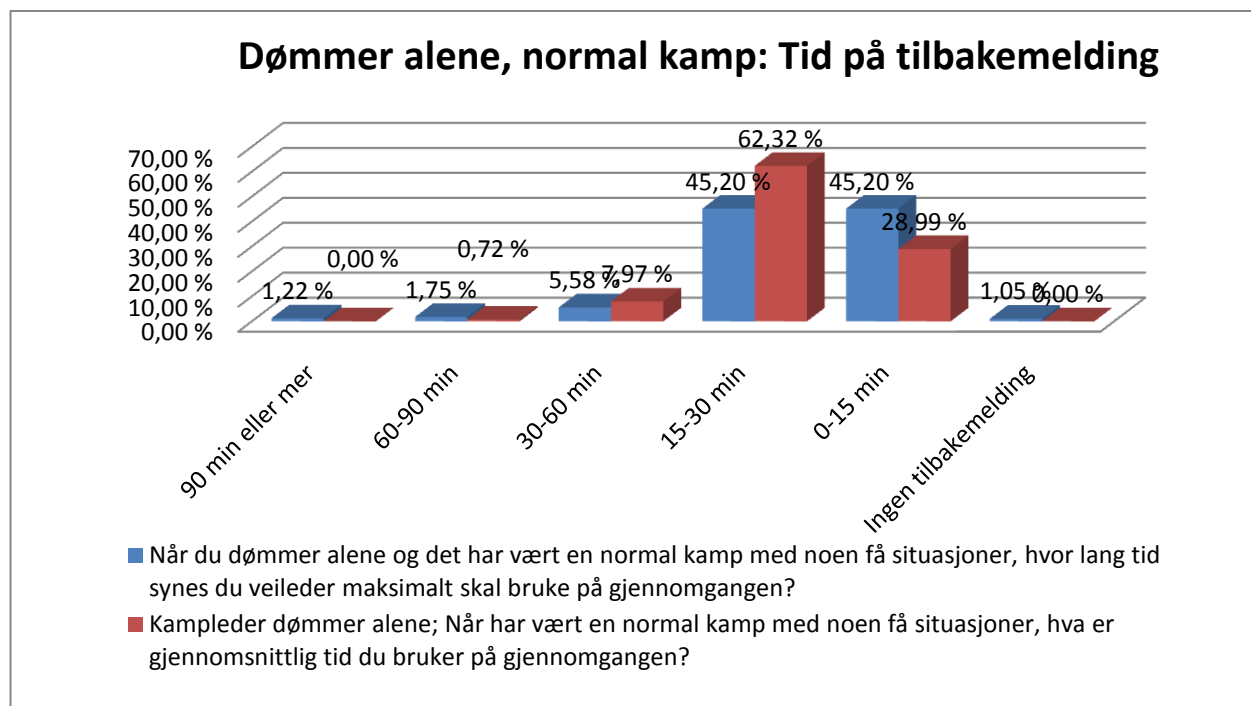
Figur 5

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer alene, normal kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer alene og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	573	100,0 %
90 min eller mer	7	1,2 %
60-90 min	10	1,7 %
30-60 min	32	5,6 %
15-30 min (snitt 18,6 min)	259	45,2 %
0-15 min	259	45,2 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	6	1,0 %

	Sum	Prosent
Kamplleder dømmer alene; Når har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	138	100,0 %
90 min eller mer	0	0,0 %
60-90 min	1	0,7 %
30-60 min	11	8,0 %
15-30 min (snitt 20,33 min)	86	62,3 %
0-15 min	40	29,0 %

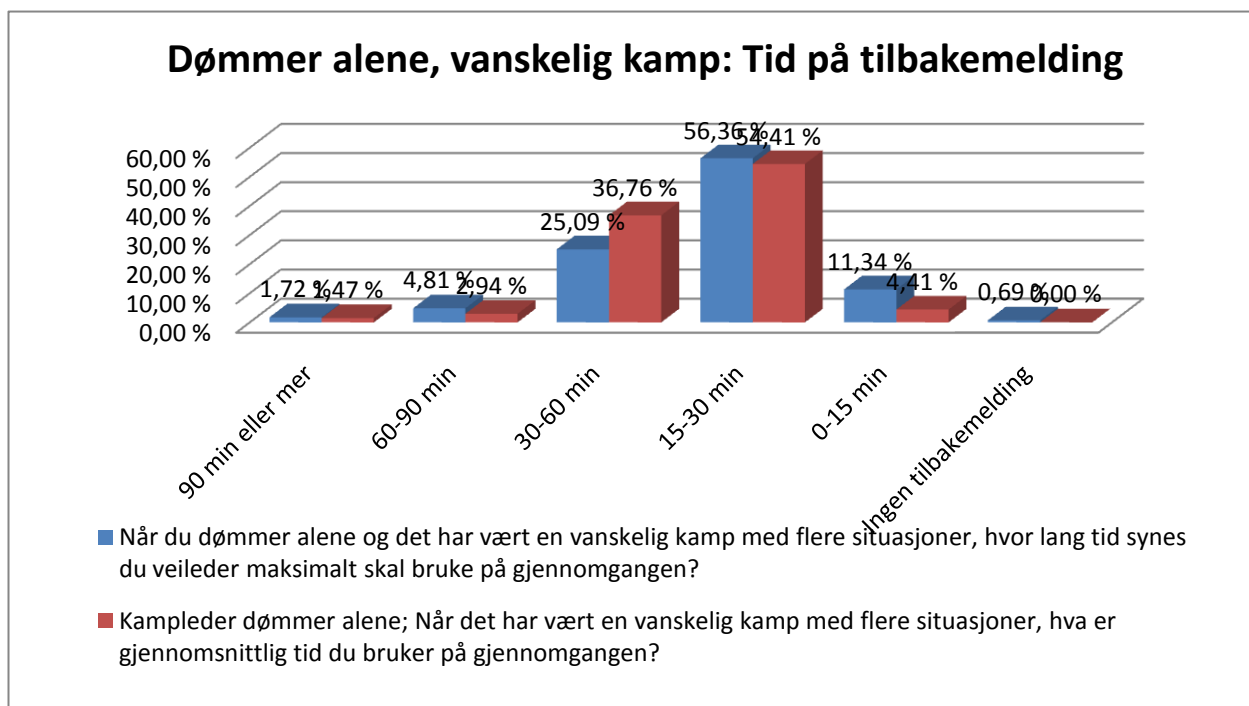
Figur 6

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer alene, vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer alene og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	582	100,0 %
90 min eller mer	10	1,7 %
60-90 min	28	4,8 %
30-60 min (snitt 30,15 min)	146	25,1 %
15-30 min	328	56,4 %
0-15 min	66	11,3 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	4	0,7 %

	Sum	Prosent
Kampleder dømmer alene; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	136	100,0 %
90 min eller mer	2	1,5 %
60-90 min	4	2,9 %
30-60 min (snitt 32,79 min)	50	36,8 %
15-30 min	74	54,4 %
0-15 min	6	4,4 %

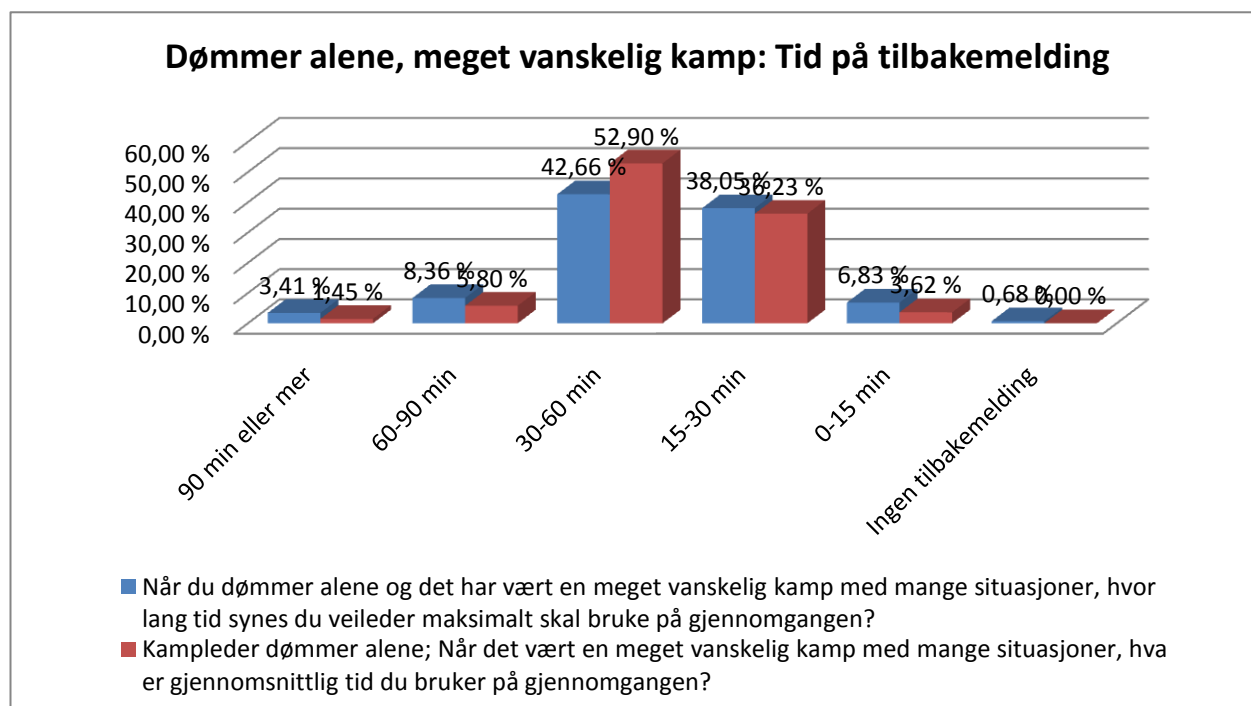
Figur 7

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer alene, meget vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer alene og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	586	100,0 %
90 min eller mer	20	3,4 %
60-90 min	49	8,4 %
30-60 min (snitt 37,96 min)	250	42,7 %
15-30 min	223	38,1 %
0-15 min	40	6,8 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	4	0,7 %

	Sum	Prosent
Kampleder dømmer alene; Når det vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	138	100,0 %
90 min eller mer	2	1,4 %
60-90 min	8	5,8 %
30-60 min (snitt 38,03 min)	73	52,9 %
15-30 min	50	36,2 %
0-15 min	5	3,6 %

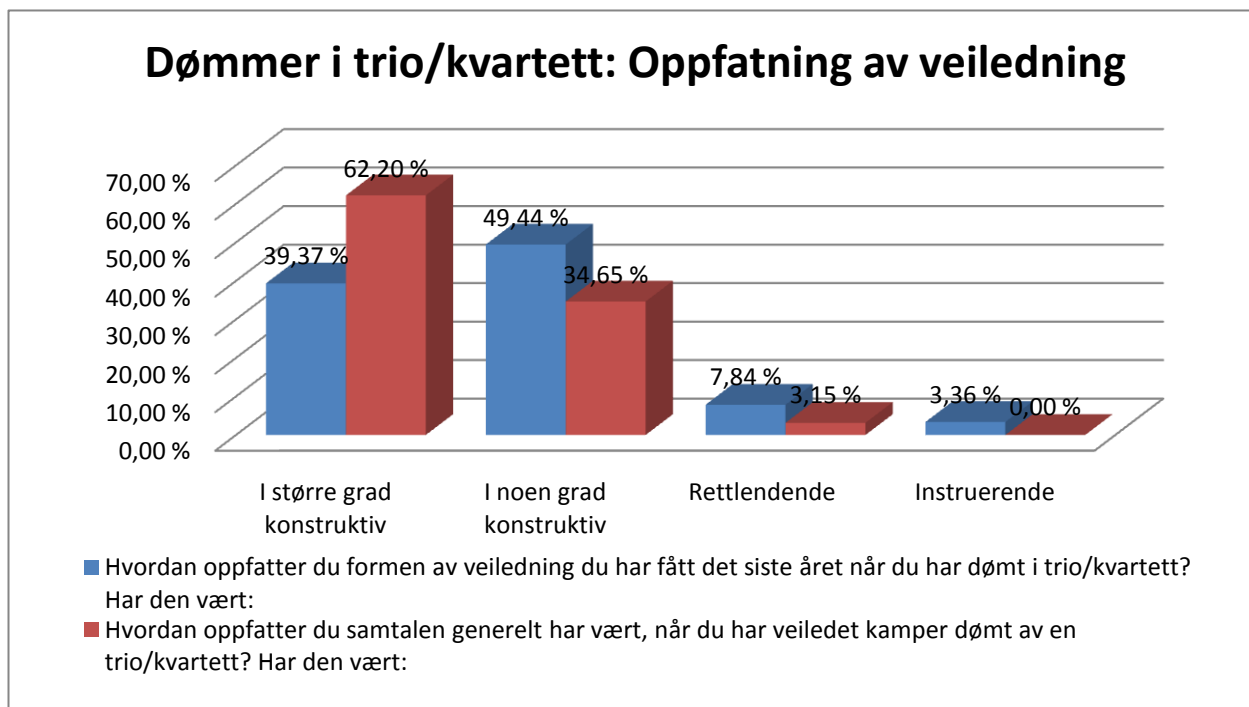
Figur 8

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer i trio/kvartett: Oppfatning av veiledning

	Sum	Prosent
Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt i trio/kvartett? Har den vært:	536	100,0 %
I større grad konstruktiv – Veileder har utfordret meg på hva som kunne vært gjort anderledes, samt kommet med gode tips og råd som har gjort at jeg kan forbedre meg som kampleder.	211	39,4 %
I noen grad konstruktiv – Veileder har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kamplederrollen.	265	49,4 %
Rettlendende - Veileder har fortalt meg om hva en kampleder burde gjøre.	42	7,8 %
Instruerende – Veileder har fortalt meg hva en kampleder skal gjøre.	18	3,4 %

	Sum	Prosent
Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en trio/kvartett? Har den vært:	127	100,0 %
I større grad konstruktiv – trioen har tørt å gå i dialog rundt situasjoner jeg tar opp, og kommer med oppklarende informasjon til det jeg spør om.	79	62,2 %
I noen grad konstruktiv – Under samtalen har trioen delvis besvart mine spørsmål og jeg har kommet med noen tips og råd om forbedringer når det gjelder kampleder rollen.	44	34,6 %
Rettlendende - Monolog der jeg må fortelle trioen hva den burde gjøre.	4	3,1 %
Instruerende – Monolog der jeg har fortalt trioen hva den skal gjøre.	0	0,0 %

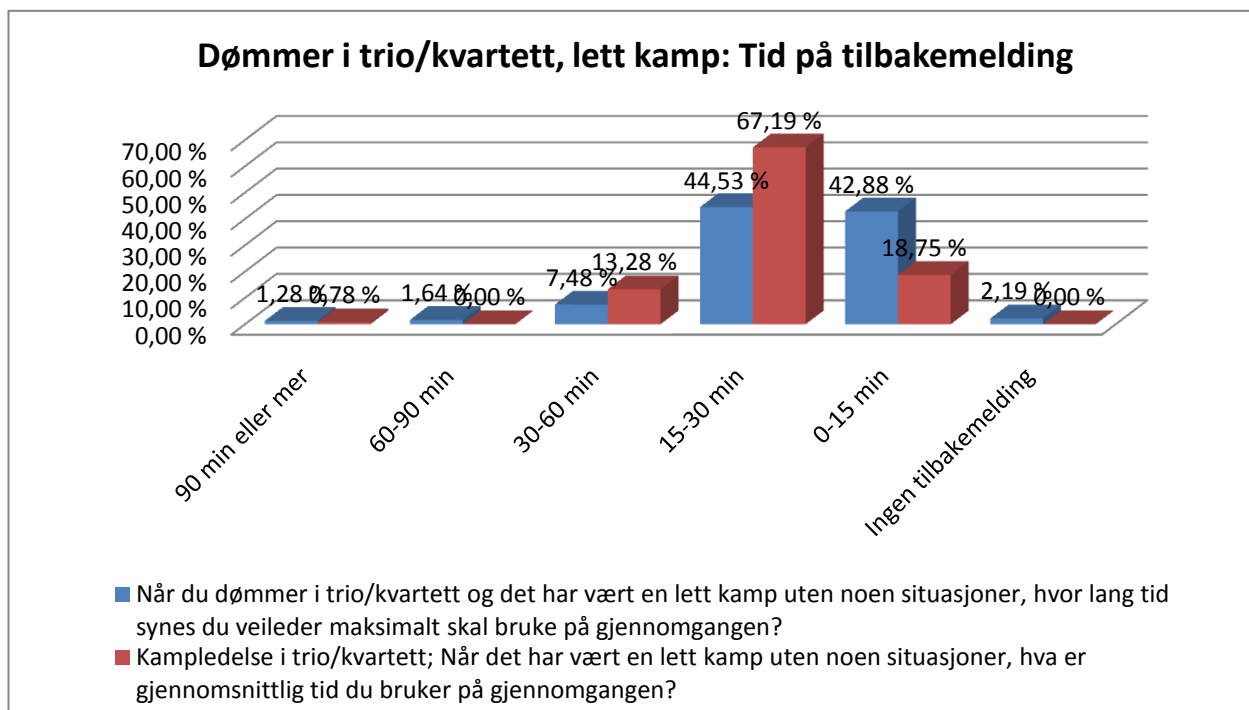
Figur 9

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer i trio/kvartett, lett kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	548	100,0 %
90 min eller mer	7	1,3 %
60-90 min	9	1,6 %
30-60 min	41	7,5 %
15-30 min (snitt 19,11 min)	244	44,5 %
0-15 min	235	42,9 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	12	2,2 %

	Sum	Prosent
Kompleddelse i trio/kvartett; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	128	100,0 %
90 min eller mer	1	0,8 %
60-90 min	0	0,0 %
30-60 min	17	13,3 %
15-30 min (snitt 23,28 min)	86	67,2 %
0-15 min	24	18,8 %

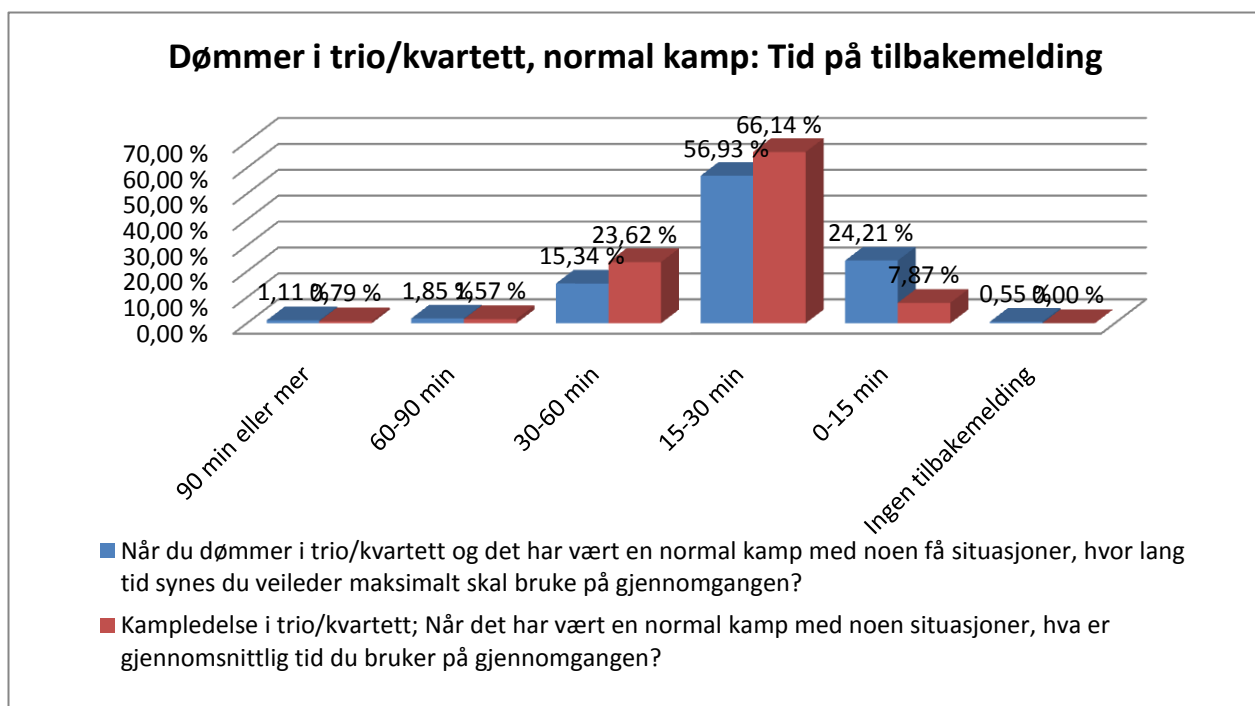
Figur 10

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer i trio/kvartett, normal kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	541	100,0 %
90 min eller mer	6	1,1 %
60-90 min	10	1,8 %
30-60 min	83	15,3 %
15-30 min (snitt 24,02 min)	308	56,9 %
0-15 min	131	24,2 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	3	0,6 %

	Sum	Prosent
Kompleddelse i trio/kvartett; Når det har vært en normal kamp med noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	127	100,0 %
90 min eller mer	1	0,8 %
60-90 min	2	1,6 %
30-60 min	30	23,6 %
15-30 min (snitt 28,07 min)	84	66,1 %
0-15 min	10	7,9 %

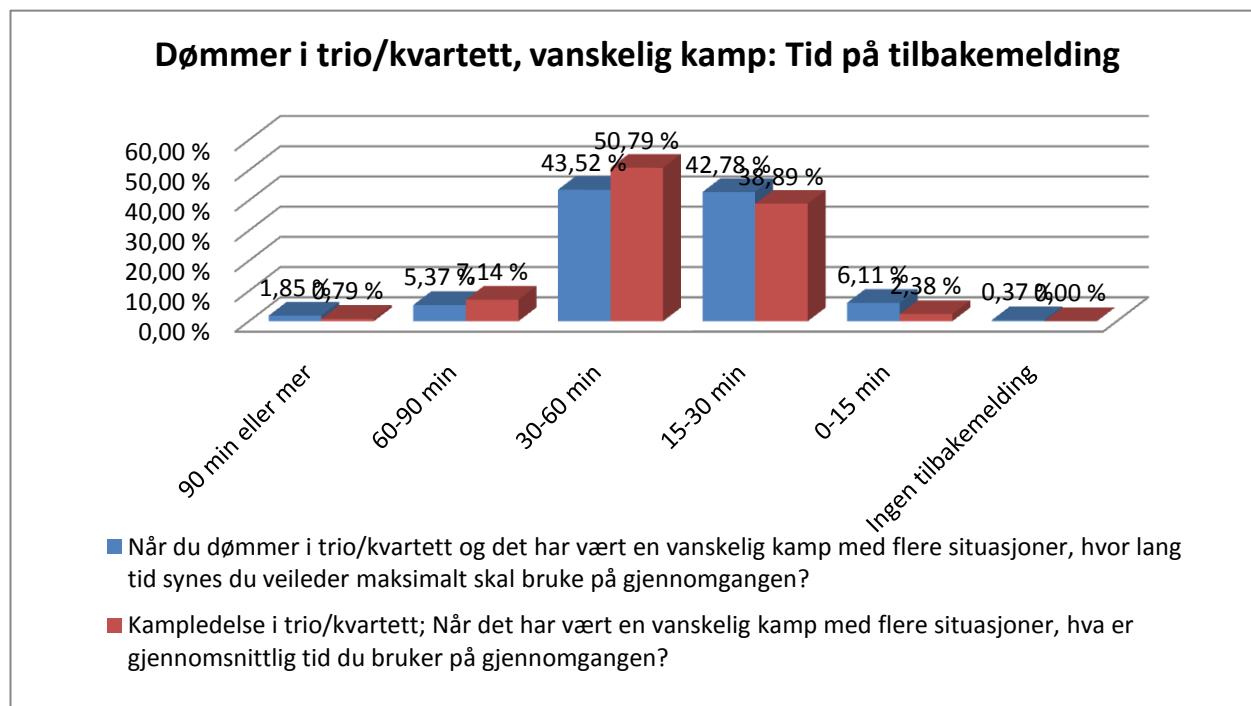
Figur 11

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer i trio/kvartett, vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	540	100,0 %
90 min eller mer	10	1,9 %
60-90 min	29	5,4 %
30-60 min (snitt 35,55 min)	235	43,5 %
15-30 min	231	42,8 %
0-15 min	33	6,1 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	2	0,4 %

	Sum	Prosent
Kompleddelse i trio/kvartett; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	126	100,0 %
90 min eller mer	1	0,8 %
60-90 min	9	7,1 %
30-60 min (snitt 37,94 min)	64	50,8 %
15-30 min	49	38,9 %
0-15 min	3	2,4 %

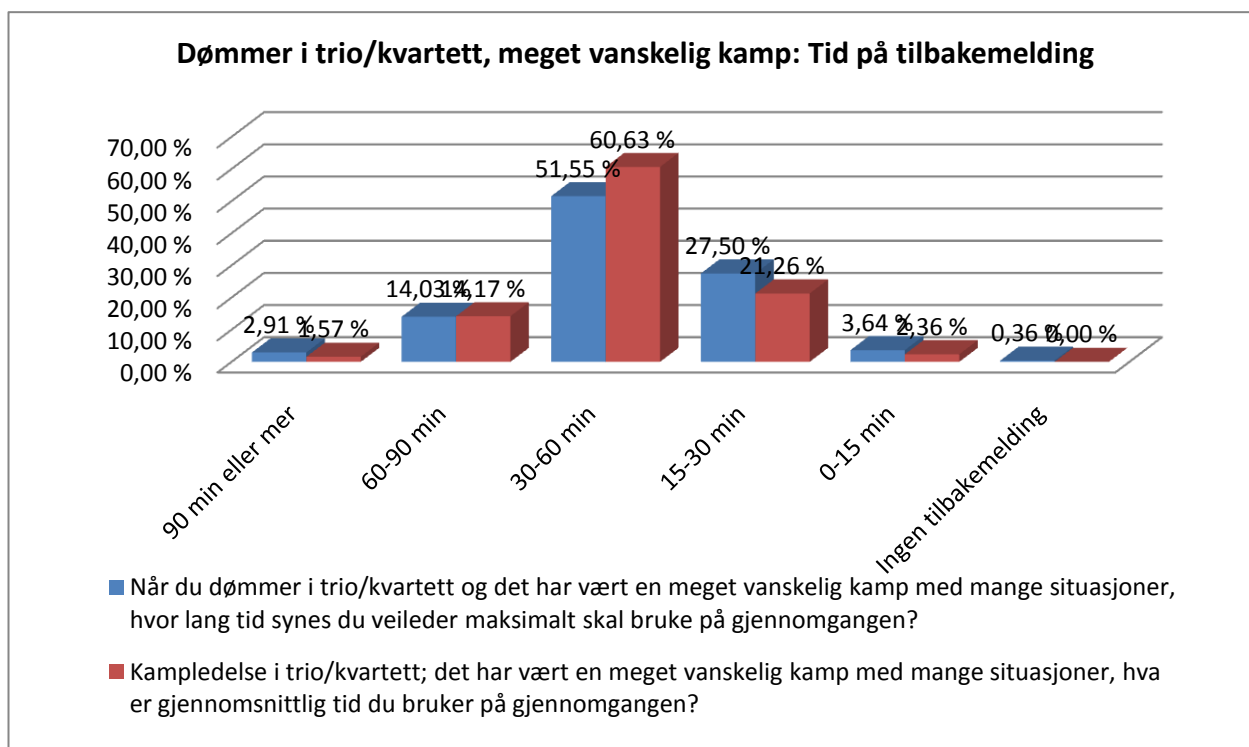
Figur 12

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Dømmer i trio/kvartett, meget vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

	Sum	Prosent
Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?	549	100,0 %
90 min eller mer	16	2,9 %
60-90 min	77	14,0 %
30-60 min (snitt 43,09 min)	283	51,5 %
15-30 min	151	27,5 %
0-15 min	20	3,6 %
I dette scenario behøver jeg ingen tilbakemelding fra veileder.	2	0,4 %

	Sum	Prosent
Kampløp i trio/kvartett; det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?	127	100,0 %
90 min eller mer	2	1,6 %
60-90 min	18	14,2 %
30-60 min (snitt 44,45 min)	77	60,6 %
15-30 min	27	21,3 %
0-15 min	3	2,4 %

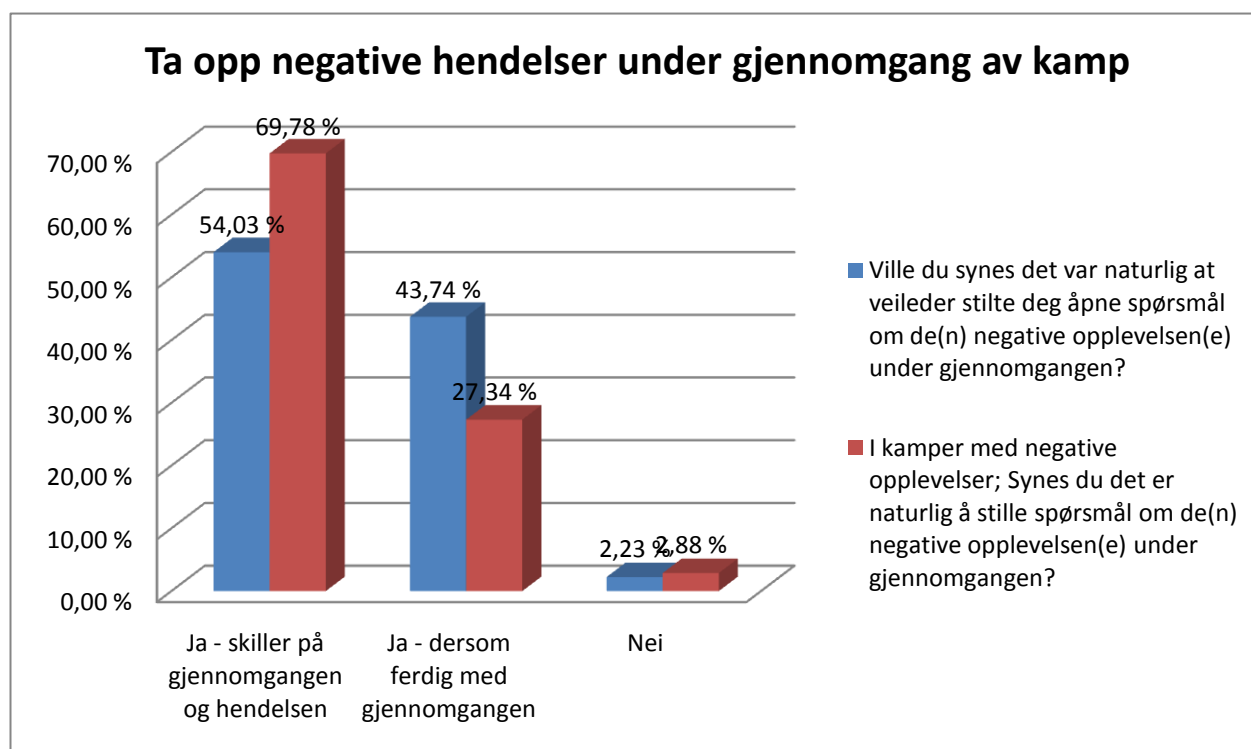
Figur 13

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Ta opp alvorlig negative hendelser under gjennomgangen av kamp

	Sum	Prosent
Ville du synes det var naturlig at veileder stilte deg åpne spørsmål om de(n) alvorlig negative opplevelsen(e) under gjennomgangen?	583	100,0 %
Ja - Men det forsettes at veileder skiller på teknisk gjennomgang av kampen og hendelsen, slik at det vi snakker om i den forbindelse ikke kan brukes mot meg i rapporten.	315	54,0 %
Ja - Dersom vi er ferdig med teknisk gjennomgang av kampen og veileder spør om det er greit.	255	43,7 %
Nei - Dette hører ikke hjemme i gjennomgangen etter kamp.	13	2,2 %

	Sum	Prosent
I kamper med alvorlig negative opplevelser; Synes du det er naturlig å stille spørsmål om de(n) alvorlig negative opplevelsen(e) under gjennomgangen?	139	100,0 %
Ja - Men det forsetter at kamplederen forstår at jeg skiller på den tekniske gjennomgangen av kampen og det å snakke om hendelsen (samtalet forløper i et).	97	69,8 %
Ja - Dersom vi er ferdig med teknisk gjennomgang av kampen og kampleder sier at det er greit. (markert overgang)	38	27,3 %
Nei - Dette hører ikke hjemme i gjennomgangen etter kamp.	4	2,9 %

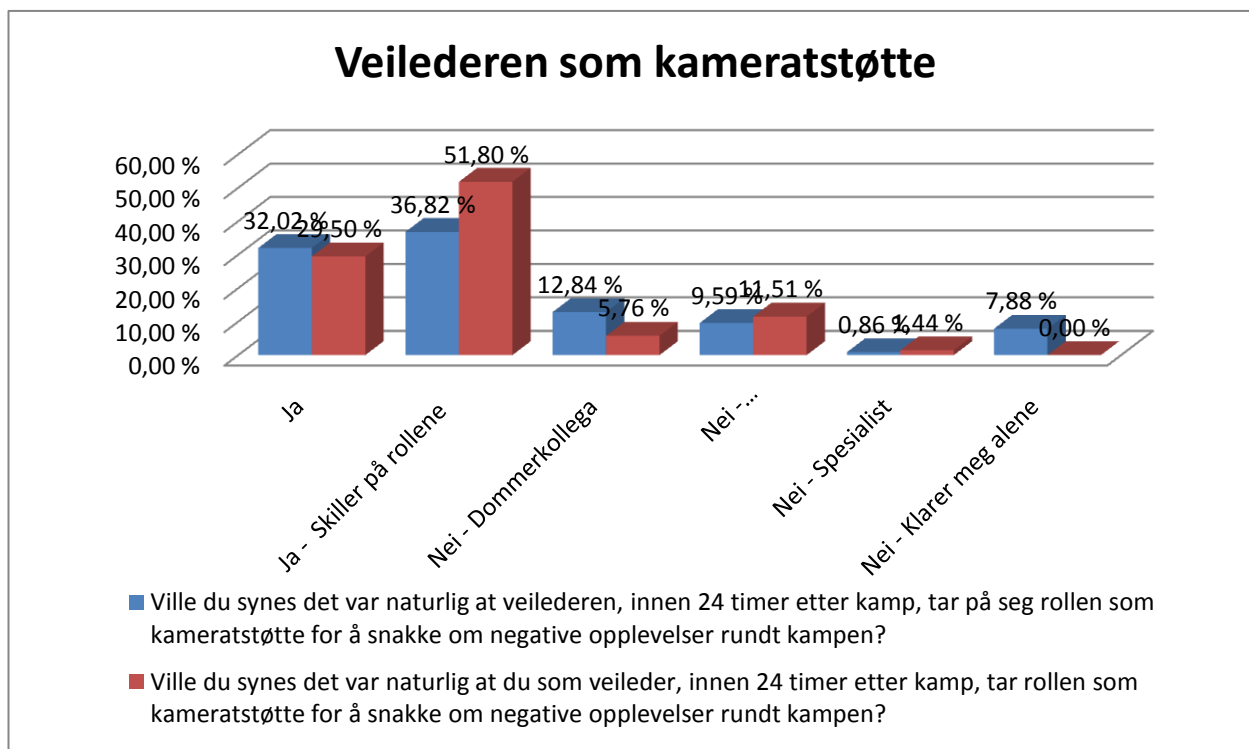

Figur 14

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Veilederen som kollegastøtte

	Sum	Prosent
Ville du synes det var naturlig at veilederen, innen 24 timer etter kamp, tar på seg rollen som kollegastøtte for å snakke om alvorlig negative opplevelser rundt kampen?	584	100,0 %
Ja	187	32,0 %
Ja - Men det forutsettes at vedkommende skiller på rollen som veileder og kamerat, slik at det vi snakker om i den forbindelse ikke kan brukes mot meg i dommerrapporten.	215	36,8 %
Nei - Jeg vil heller bruke en annen dommerkollega til dette.	75	12,8 %
Nei - Jeg vil at en gruppeleder/ medlem av dommerkomitéen ringer meg og snakker om hendelsen.	56	9,6 %
Nei - Jeg vil at spesialister (ressursperson, psykolog, osv.) skal være de første som kontakter meg.	5	0,9 %
Nei - Jeg klarer meg best alene.	46	7,9 %
	Sum	Prosent
Ville du synes det var naturlig at du som veileder, innen 24 timer etter kamp, tar rollen som kollegastøtte for å snakke om alvorlig negative opplevelser rundt kampen?	139	100,0 %
Ja	41	29,5 %
Ja - Men det forutsettes at kamplederen forstår skillet på rollen som kamerat og som veileder, samt at det ikke vil påvirke karakteren i dommerrapporten.	72	51,8 %
Nei - Jeg vil heller at de skal bruke andre dommerkollegaer til dette.	8	5,8 %
Nei - Jeg vil at en gruppeleder/medlem av dommerkomitéen skal ha denne rollen.	16	11,5 %
Nei - Jeg vil at spesialister (ressursperson, psykolog, osv.) skal ta seg av dette direkte.	2	1,4 %
Nei - de klarer seg best alene.	0	0,0 %

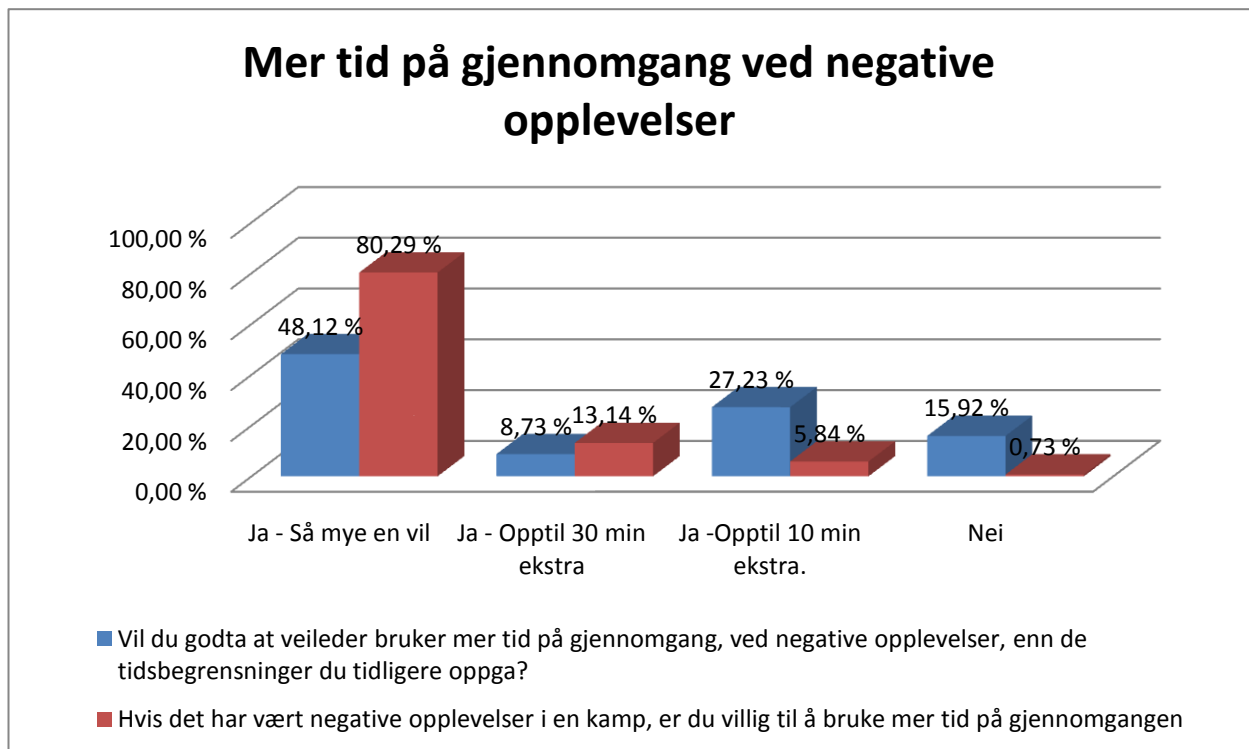
Figur 15

Vedlegg 5 – Resultat av spørreundersøkelsen

Mer tid på gjennomgang ved alvorlig negative opplevelser

	Sum	Prosent
Vil du godta at veileder bruker mer tid på gjennomgang, ved alvorlig negative opplevelser, enn de tidsbegrensninger du tidligere oppga?	584	100,0 %
Ja - veileder kan bruke så lang tid ekstra som en vil.	281	48,1 %
Ja - veileder kan bruke opp til 30 min ekstra for dette (snitt 19,95 min)	51	8,7 %
Ja - veileder kan bruke opp til 10 min ekstra for dette.	159	27,2 %
Nei	93	15,9 %

	Sum	Prosent
Hvis det har vært alvorlig negative opplevelser i en kamp, er du villig til å bruke mer tid på gjennomgangen	137	100,0 %
Ja - Det er opp til kamplederen hvor lenge ekstra vi må bruke (snitt 31,02 min)	110	80,3 %
Ja - Jeg kan sette av opp til 30 min ekstra for dette.	18	13,1 %
Ja - Jeg kan sette av opp til 10 min ekstra for dette.	8	5,8 %
Nei	1	0,7 %

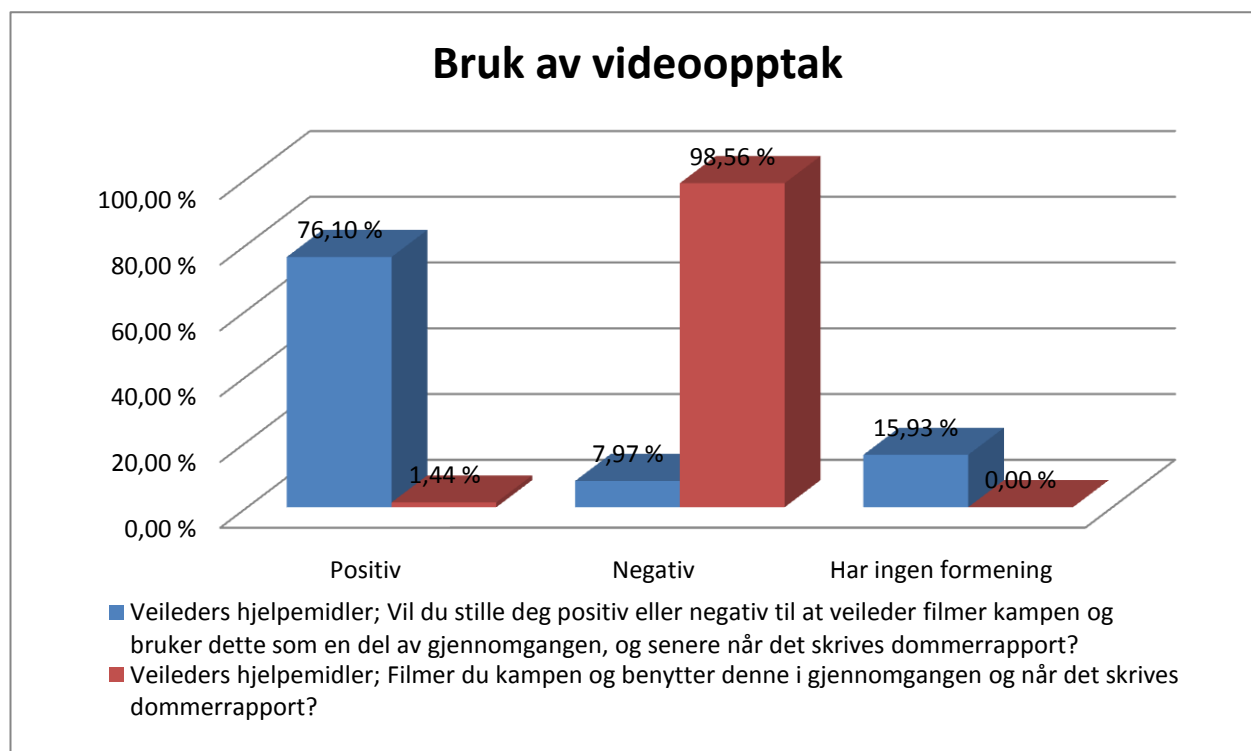

Figur 16

Bruk av videoopptak

	Sum	Prosent
Veileders hjelpemidler; Vil du stille deg positiv eller negativ til at veileder filmer kampen og bruker dette som en del av gjennomgangen, og senere når det skrives dommerrapport?	590	100,0 %
Positiv	449	76,1 %
Negativ	47	8,0 %
Har ingen formening	94	15,9 %

	Sum	Prosent
Veileders hjelpemidler; Filmer du kampen og benytter denne i gjennomgangen og når det skrives dommerrapport?	139	100,0 %
Ja	2	1,4 %
Nei	137	98,6 %

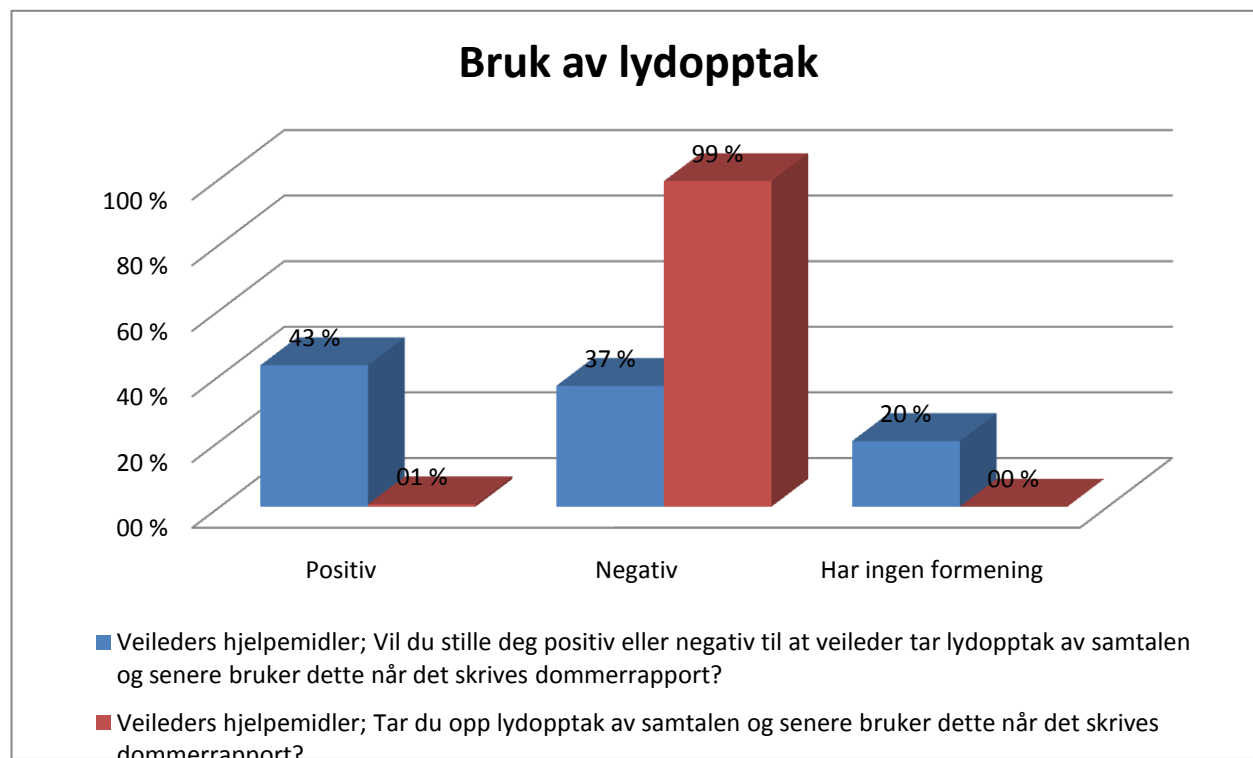

Figur 17

Bruk av lydopptak

	Sum	Prosent
Veileders hjelpemidler; Vil du stille deg positiv eller negativ til at veileder tar lydopptak av samtalen og senere bruker dette når det skrives dommerrapport?	589	100,0 %
Positiv	254	43,1 %
Negativ	217	36,8 %
Har ingen formening	118	20,0 %

	Sum	Prosent
Veileders hjelpemidler; Tar du opp lydopptak av samtalen og senere bruker dette når det skrives dommerrapport?	138	100,0 %
Ja	1	0,7 %
Nei	137	99,3 %

Figur 18

Bacheloroppgave

*Om lederutvikling og kollegastøtte
i etterkant av alvorlige negative opplevelser*

Vedlegg – 6:

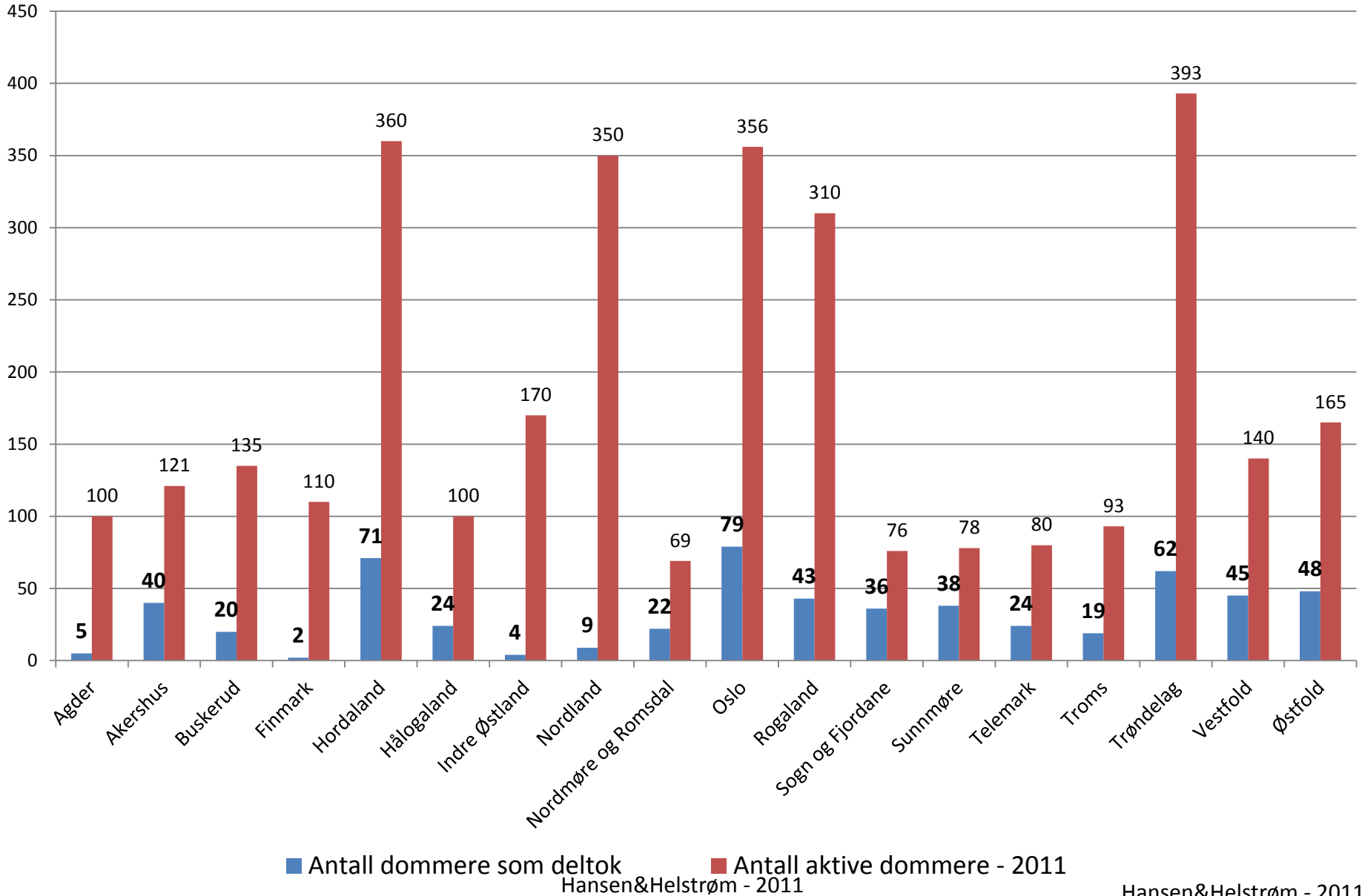
*Presantasjon av nasjonale tall på deltagelse i spørreundersøkelse i 2011
blant kampledere og veiledere i fotallkretser tilsluttet
Norges Fotballforbund*

Kildekritikk

- Mulig svakhet i denne oppgave er responsen på spørreundersøkelsen.
 - Kampledere: 591 respondenter av en populasjon på 3206. (18 %)
 - Veiledere: 139 respondenter av en populasjon på 573. (24 %)
- Dette kan skyldes flere årsaker.
 - Omfanget av spørsmålene kan ha skremt noen.
 - Spørreundersøkelse har vært web-basert.
 - Deltagelse var frivillig.
- Selv med relativt lav svarprosent mener vi at undersøkelsen er pålitelig, da svarene er relatert til respondentenes egne oppfatninger og erfaringer. Forutsatt at respondentene da har vært ærlige, vil vi derfor hevde at undersøkelsen har høy troverdighet.

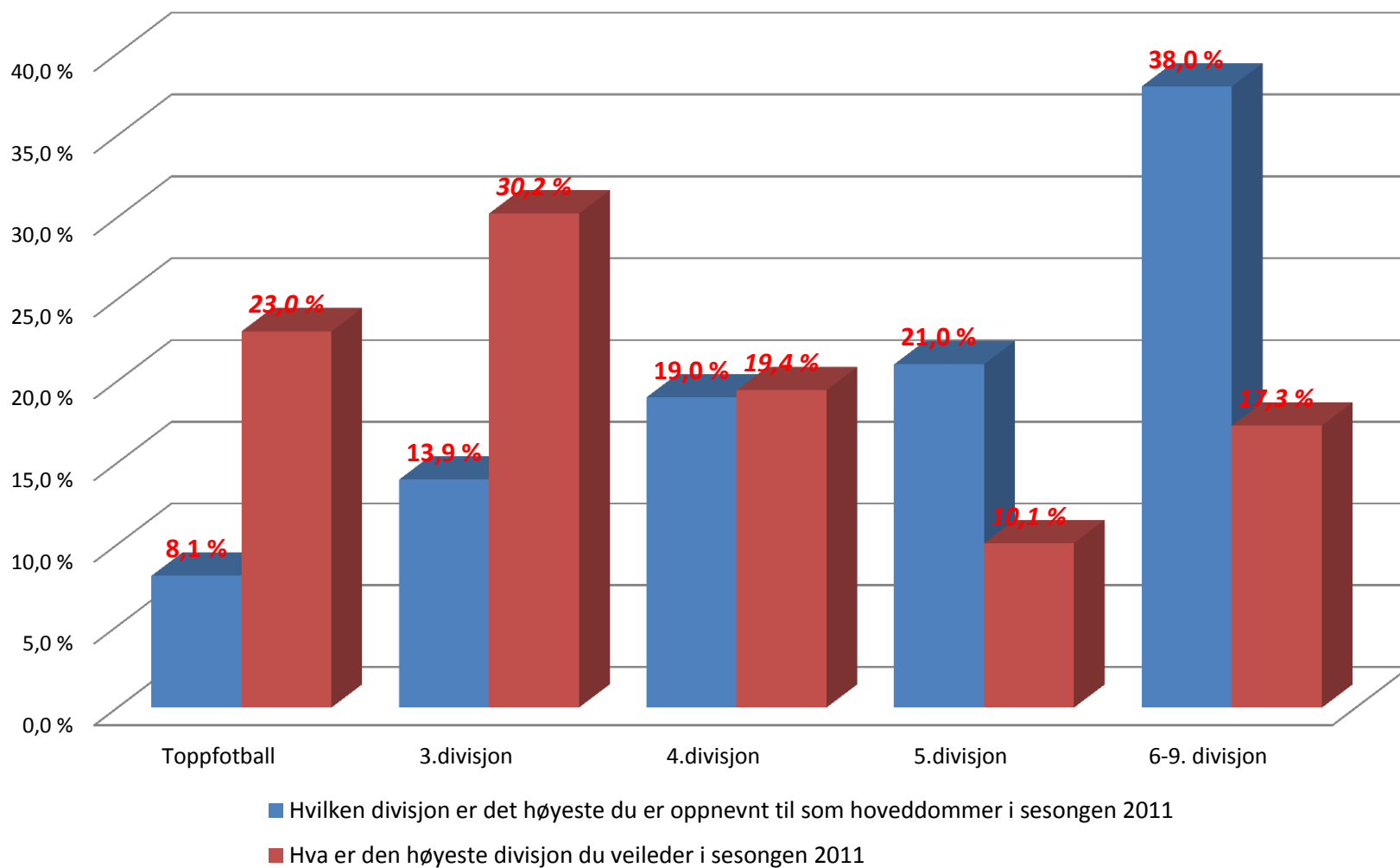
Deltagere

Oversikt over deltagelse i spørreundersøkelsen blant kampledere

Deltagere

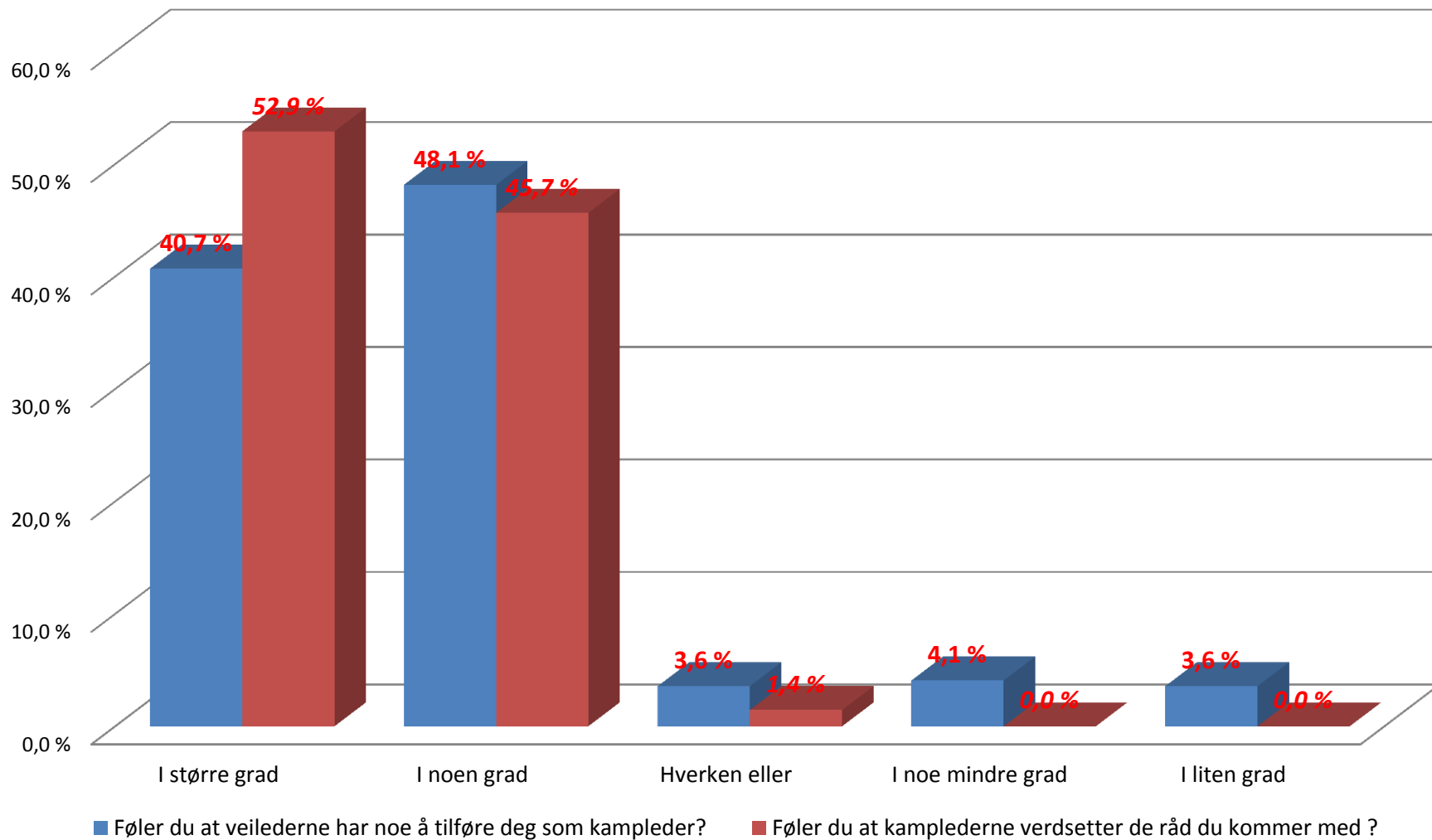
Høyeste nivå dømming/veiledning - Nasjonalt

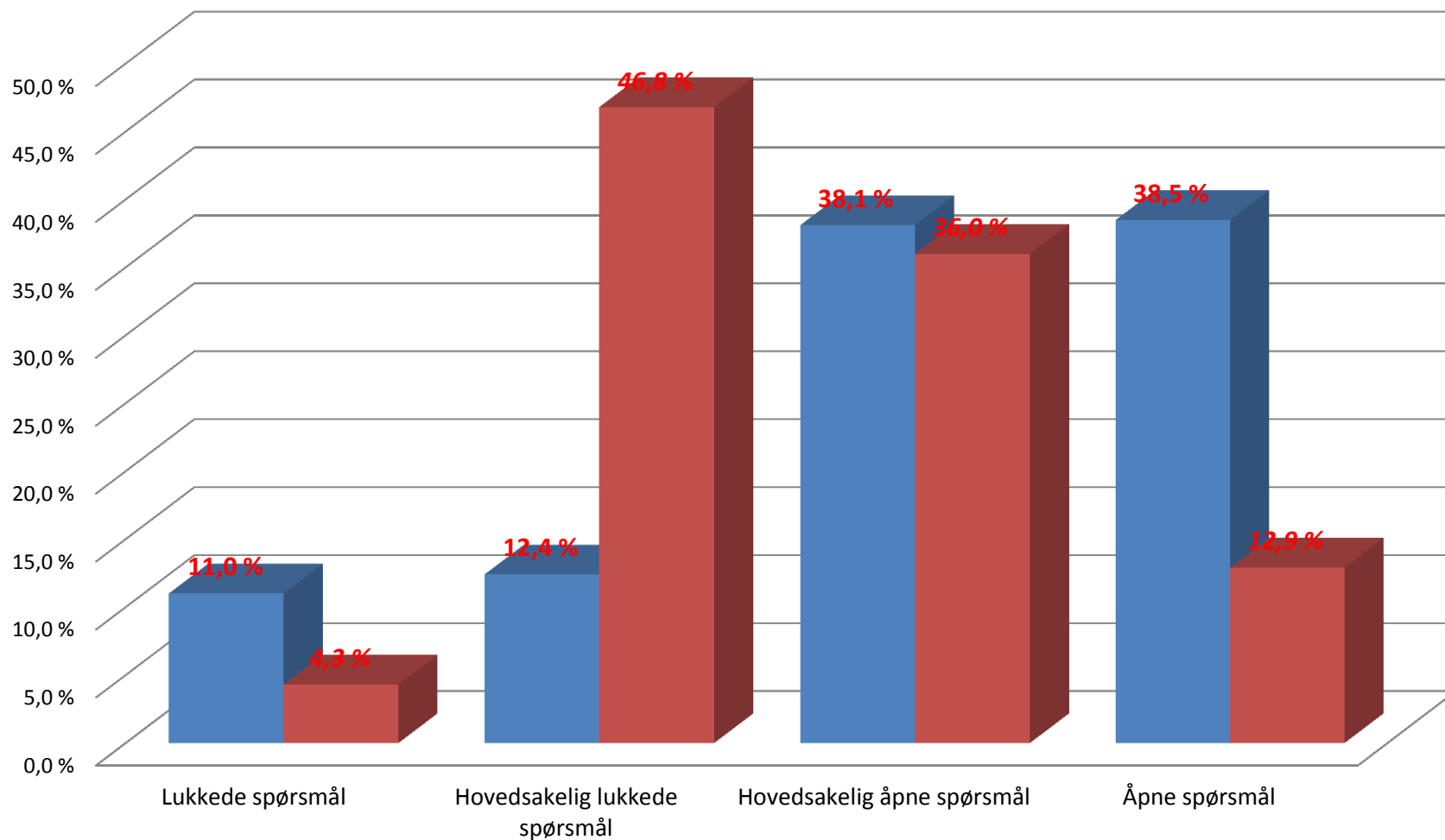
Kampleder og veileders
oppfatning av
veilederrollen.

To sider av samme sak?

Nasjonale tall - Nytten av veiledning

Nasjonale tall - Form på veiledning

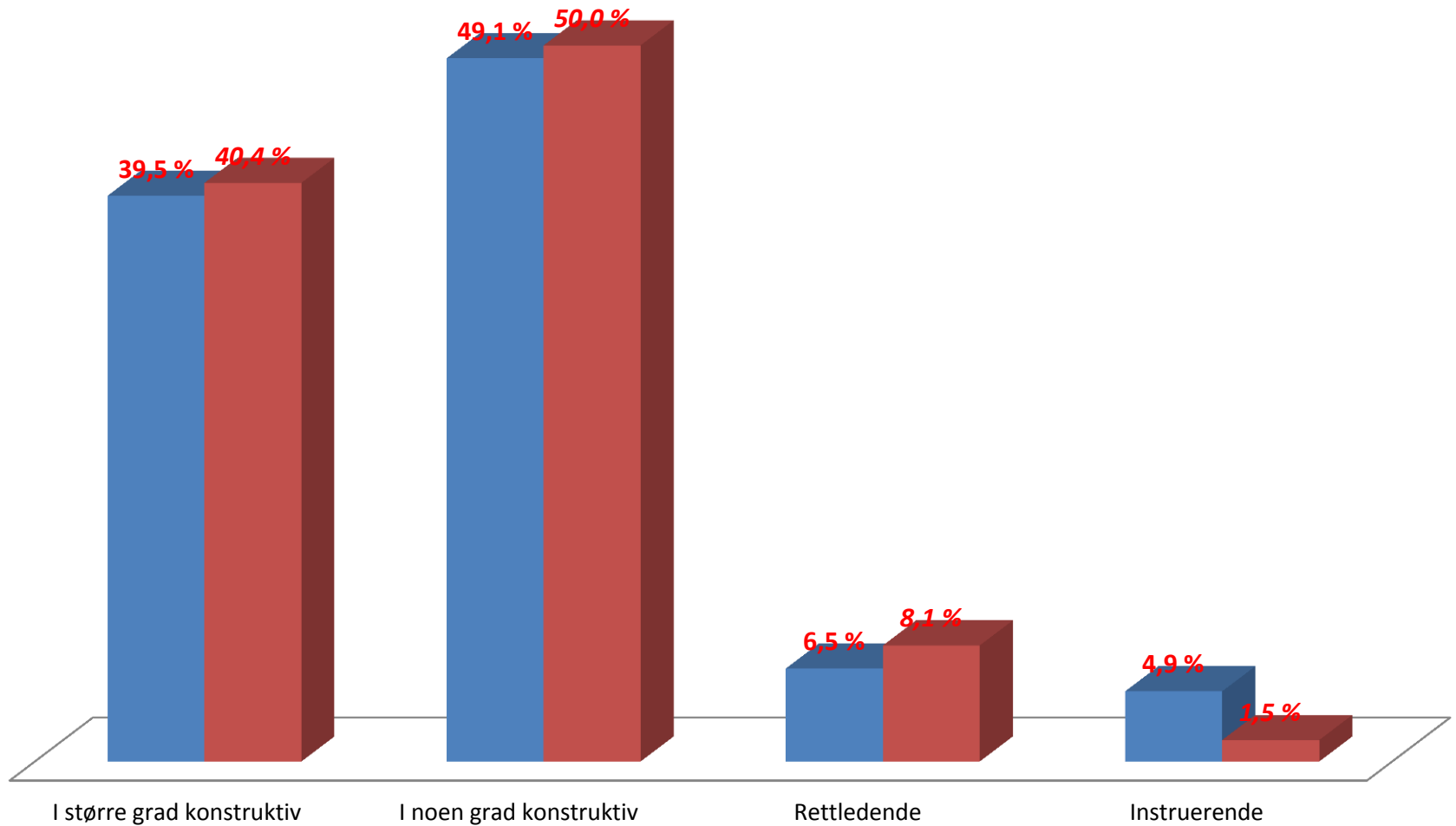
■ Veileders gjennomgang etter kamp; I hvilken form vil du ha tilbakemelding?

■ Samtaleform i gjennomgang etter kamp; Hvilken form for tilbakemelding gir du som oftest?

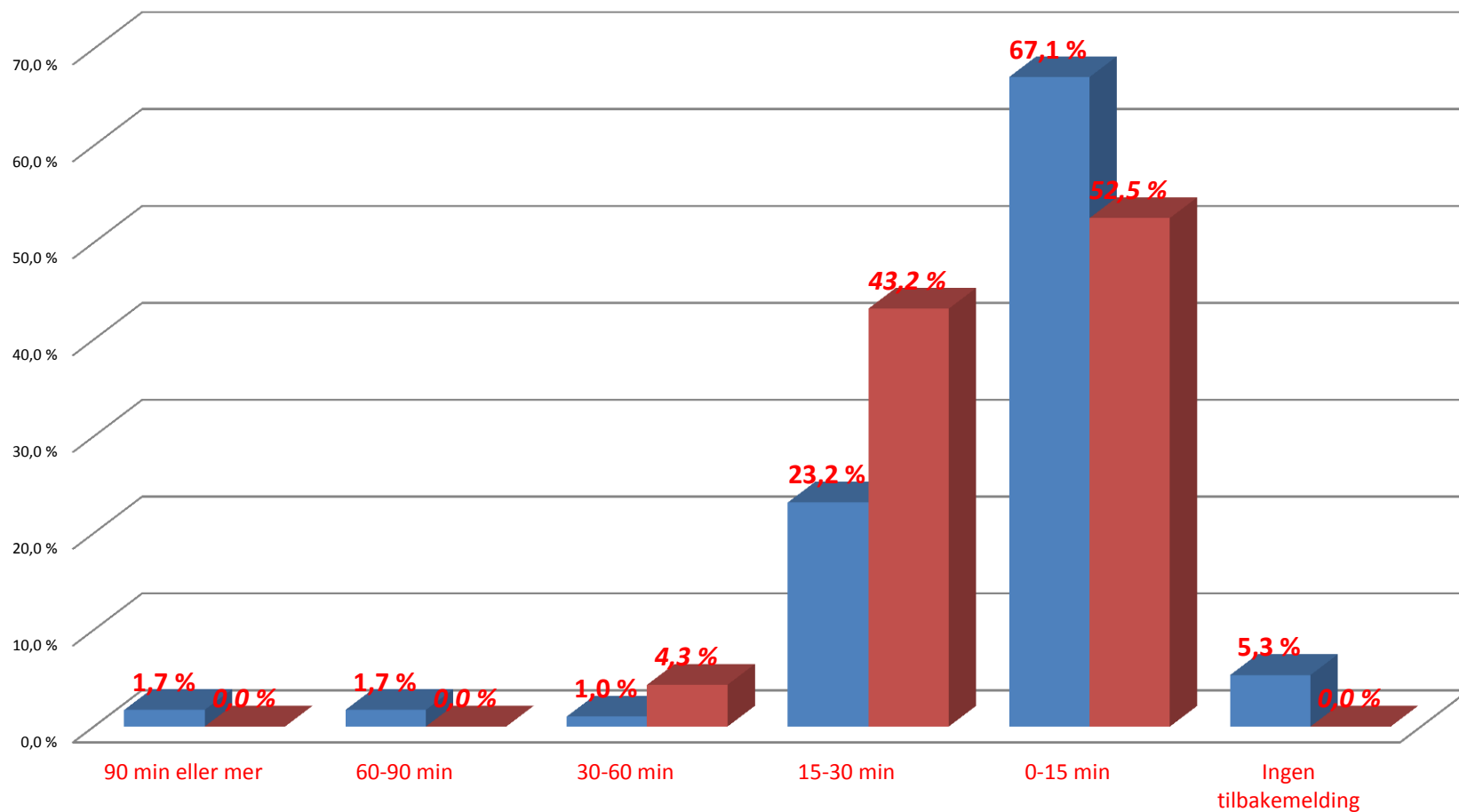
Nasjonale tall - Oppfatning av veiledning

■ Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt alene? Har den vært:

■ Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en dommer alene? Har den vært:

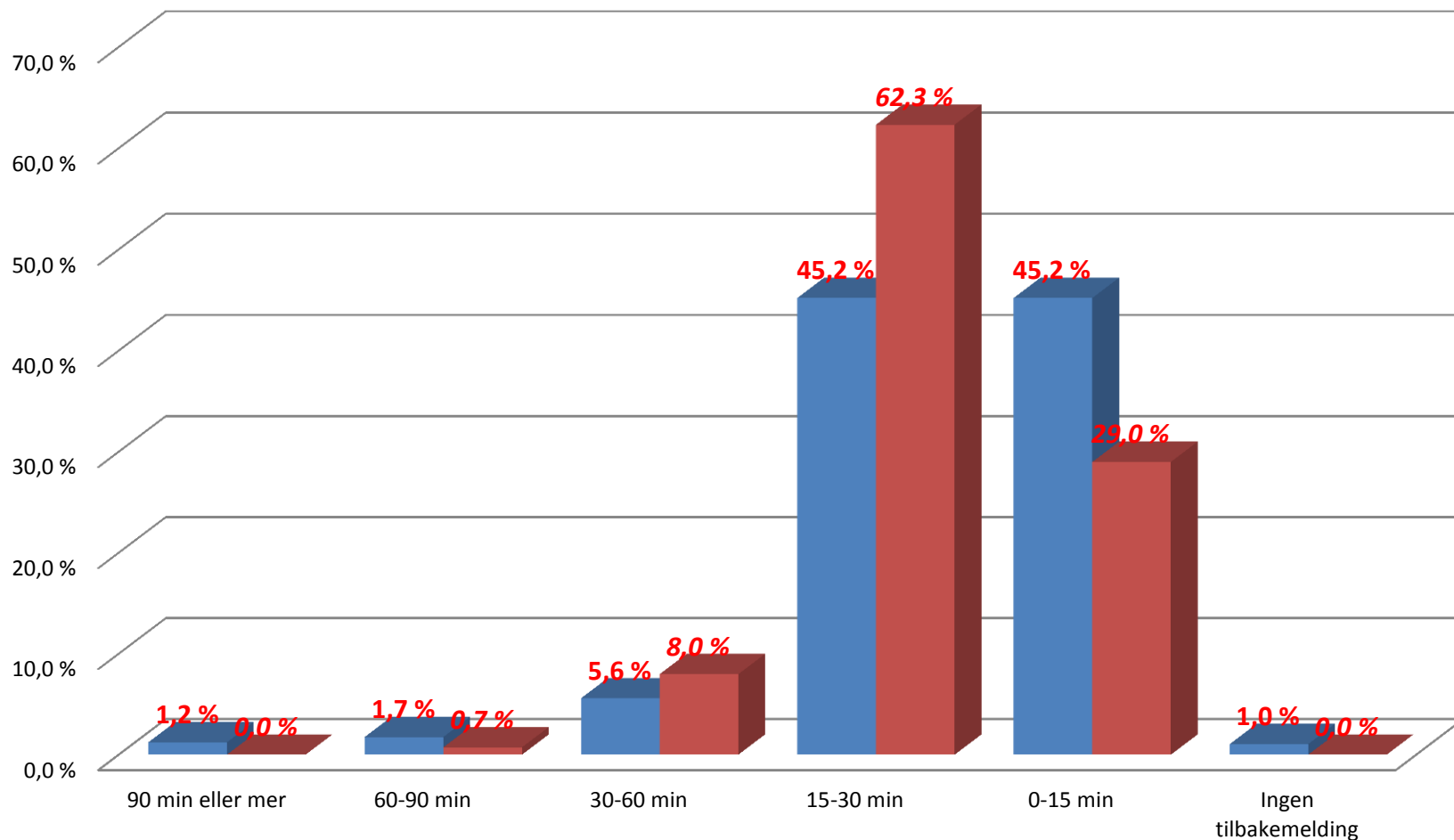

Nasjonale tall - Dømmer alene, lett kamp: Tid på tilbakemelding

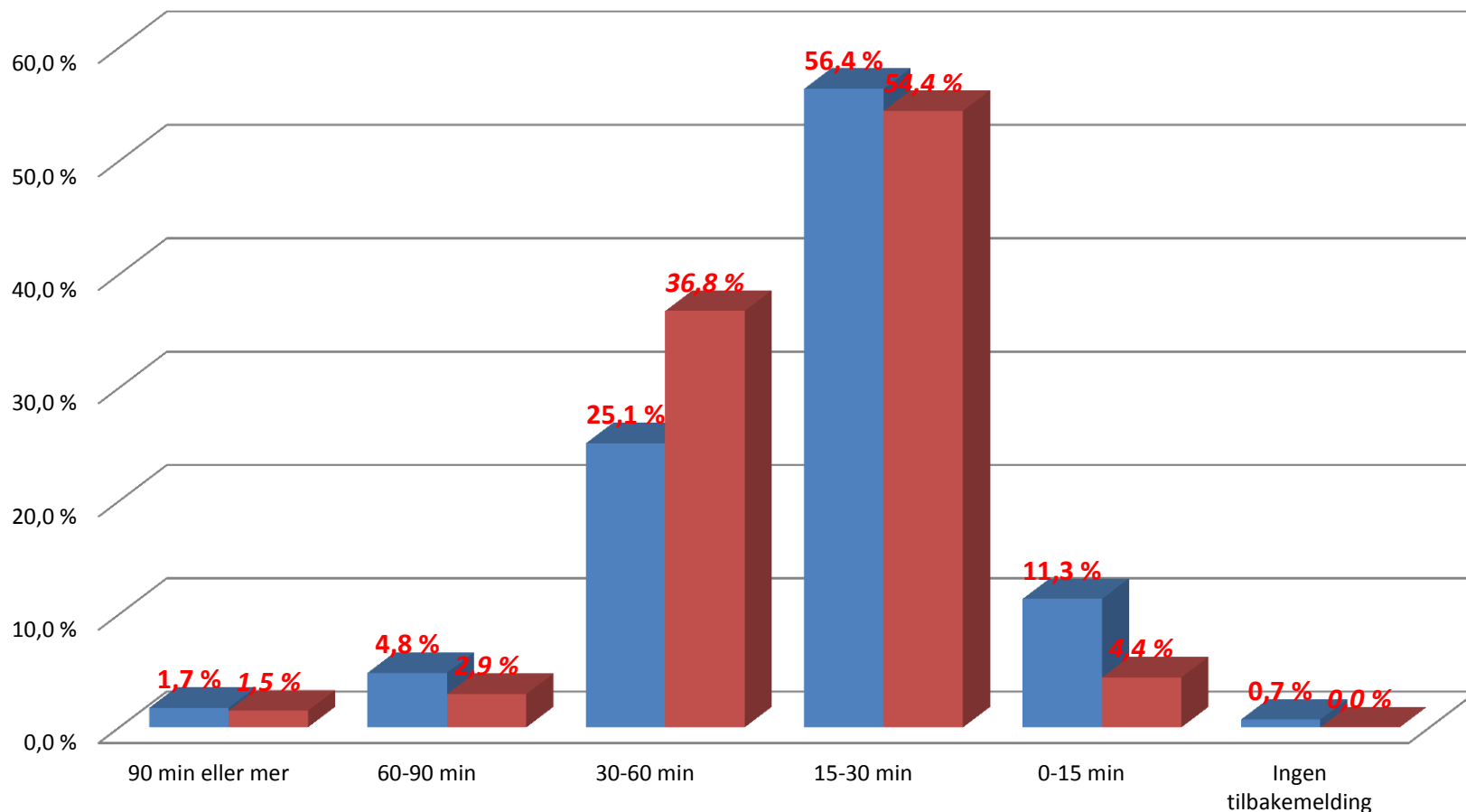
- Når du dømmer alene og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?
- Kampleder dømmer alene; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Nasjonale tall - Dømmer alene, normal kamp: Tid på tilbakemelding

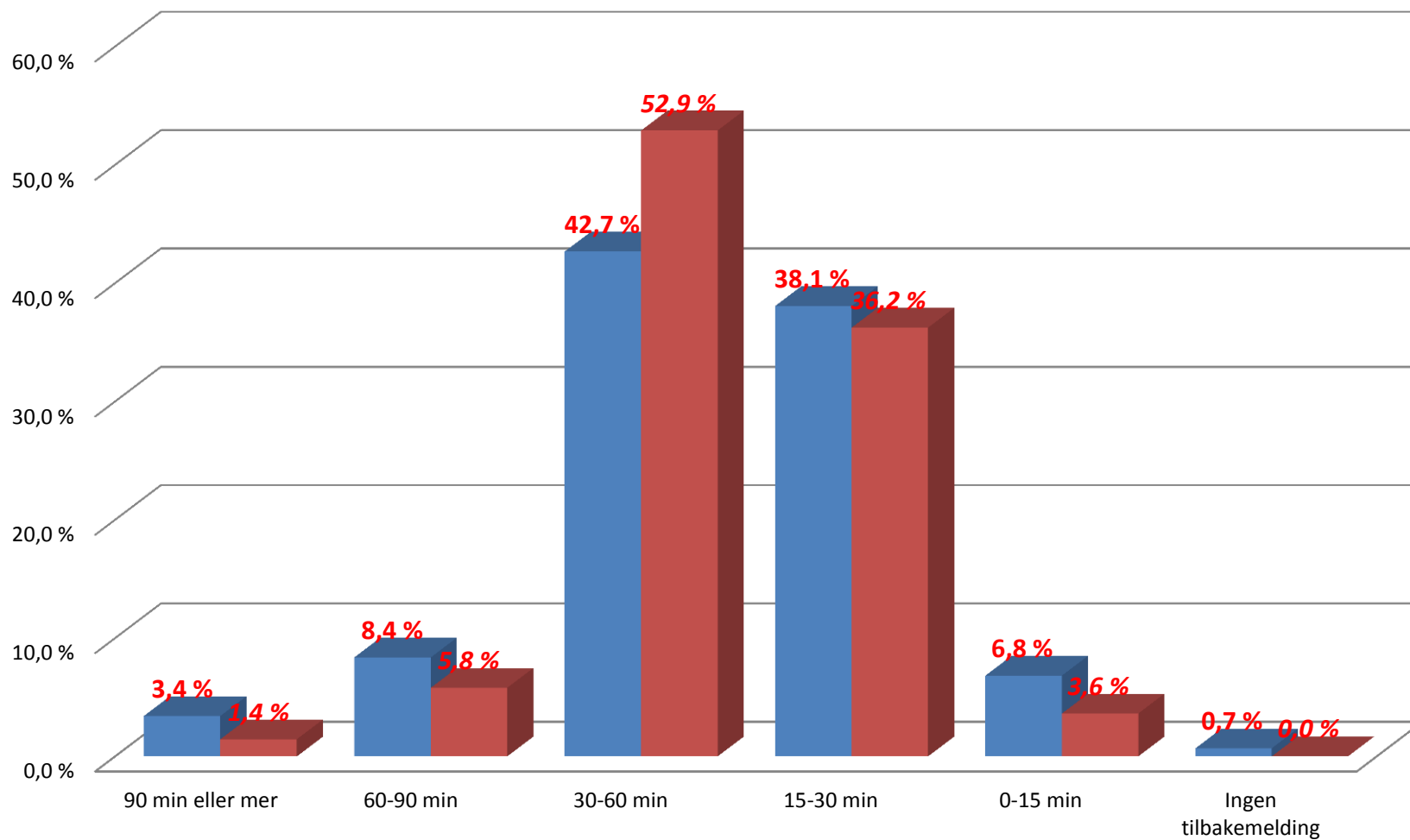
- Når du dømmer alene og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?
- Kampleder dømmer alene; Når har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Nasjonale tall - Dømmer alene, vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

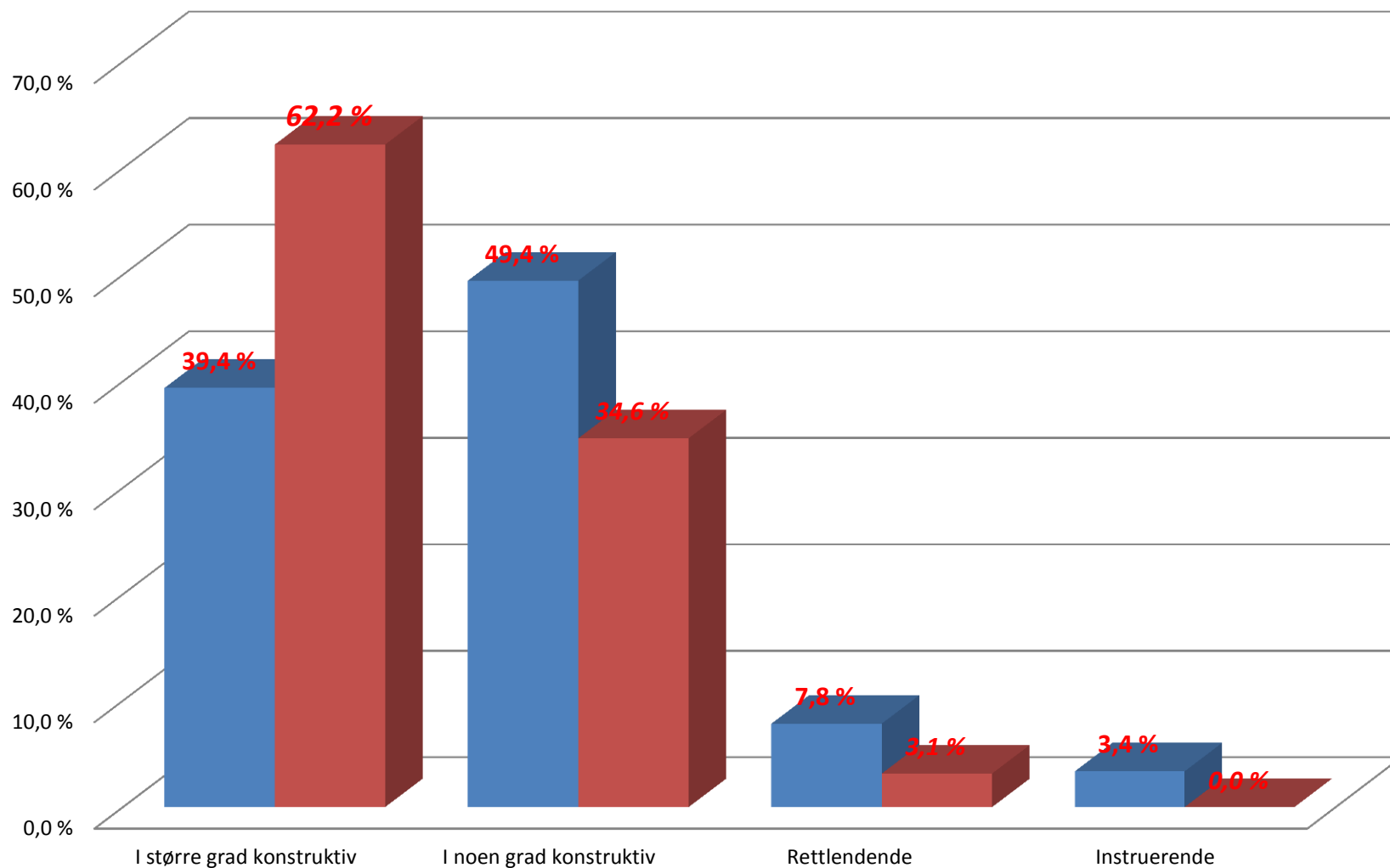
- Når du dømmer alene og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?
- Kamplleder dømmer alene; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Nasjonale tall - Dømmer alene, meget vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

- Når du dømmer alene og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?
- Kampleder dømmer alene; Når det vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

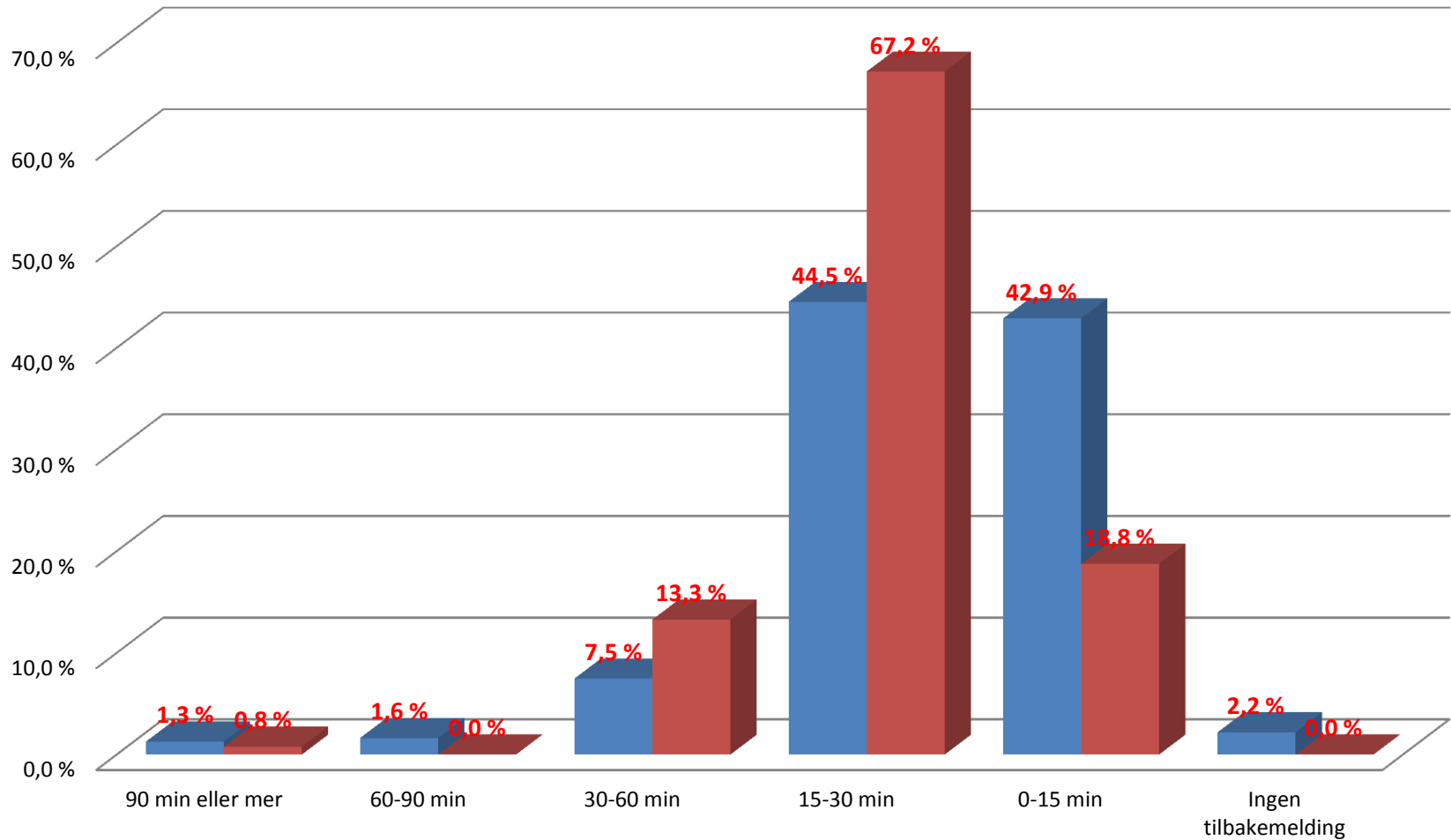
Nasjonale tall - Dømmer i trio/kvartett: Form på tilbakemelding

■ Hvordan oppfatter du formen av veiledning du har fått det siste året når du har dømt i trio/kvartett? Har den vært:

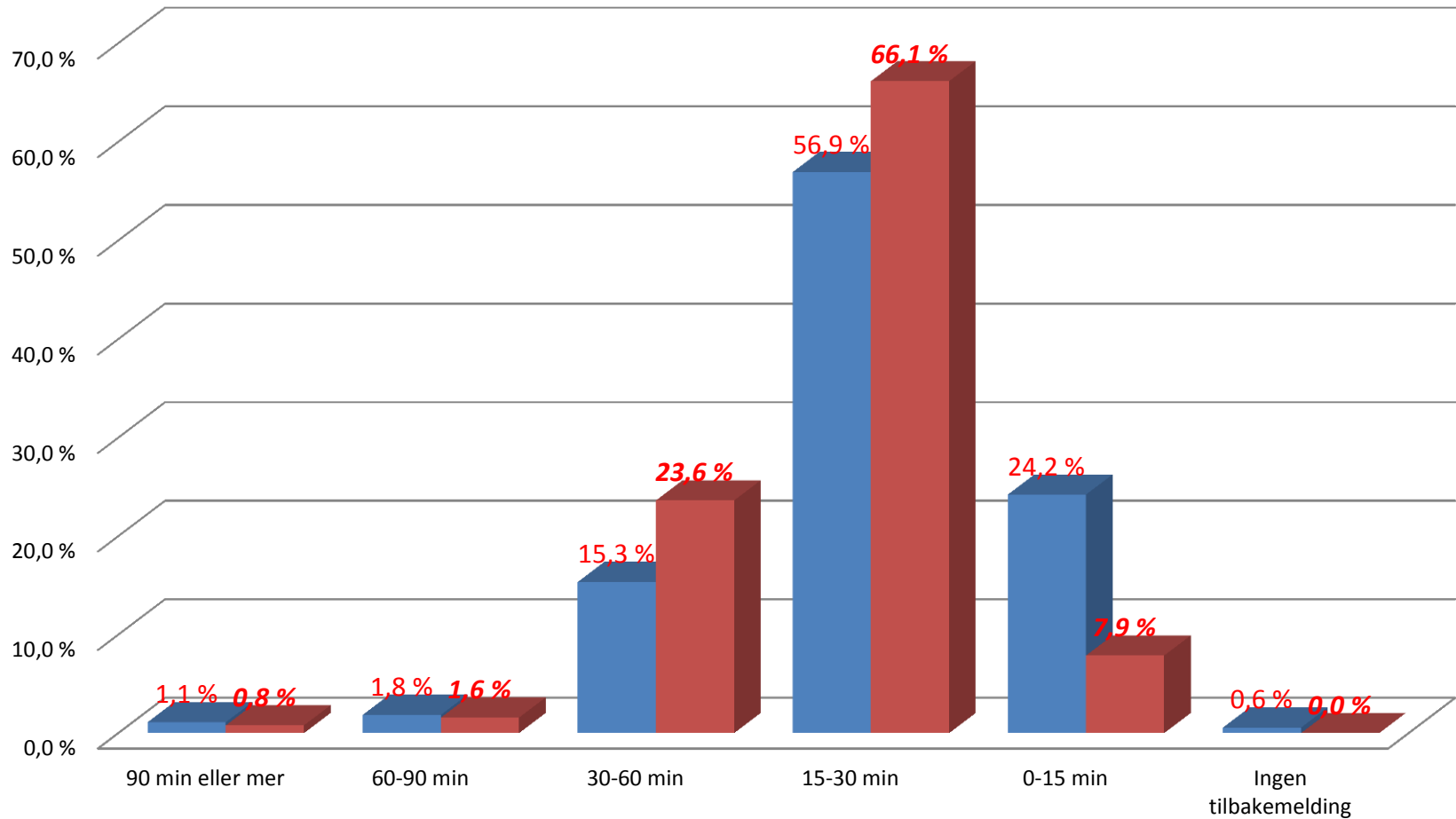
■ Hvordan oppfatter du samtalen generelt har vært, når du har veiledet kamper dømt av en trio/kvartett? Har den vært:

Nasjonale tall - Dømmer i trio/kvartett, lett kamp: Tid på tilbakemelding

- Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?
- Kompleksitet i trio/kvartett; Når det har vært en lett kamp uten noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

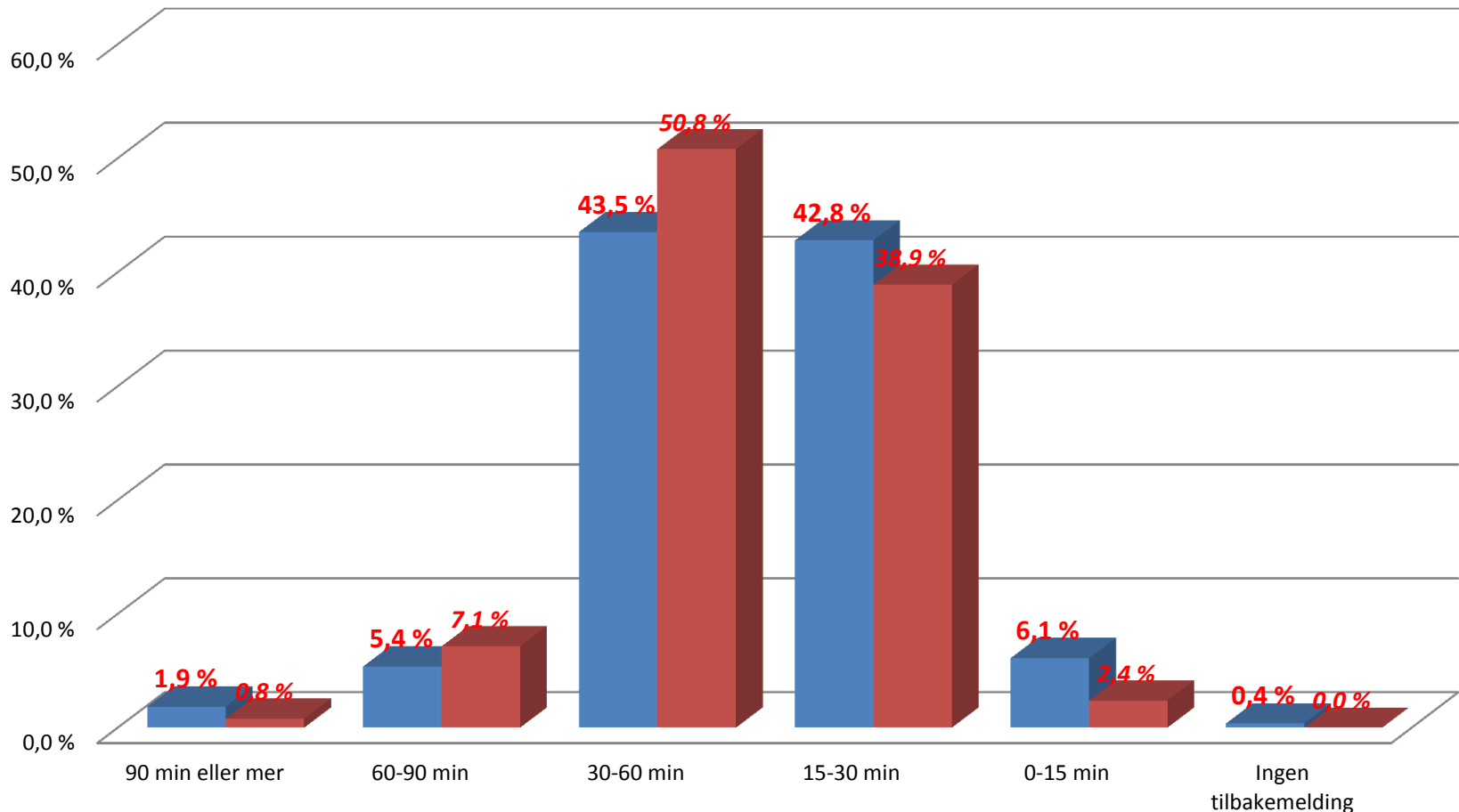
Nasjonale tall - Dømmer i trio/kvartett, normal kamp: Tid på tilbakemelding

■ Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en normal kamp med noen få situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

■ Kampløp i trio/kvartett; Når det har vært en normal kamp med noen situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

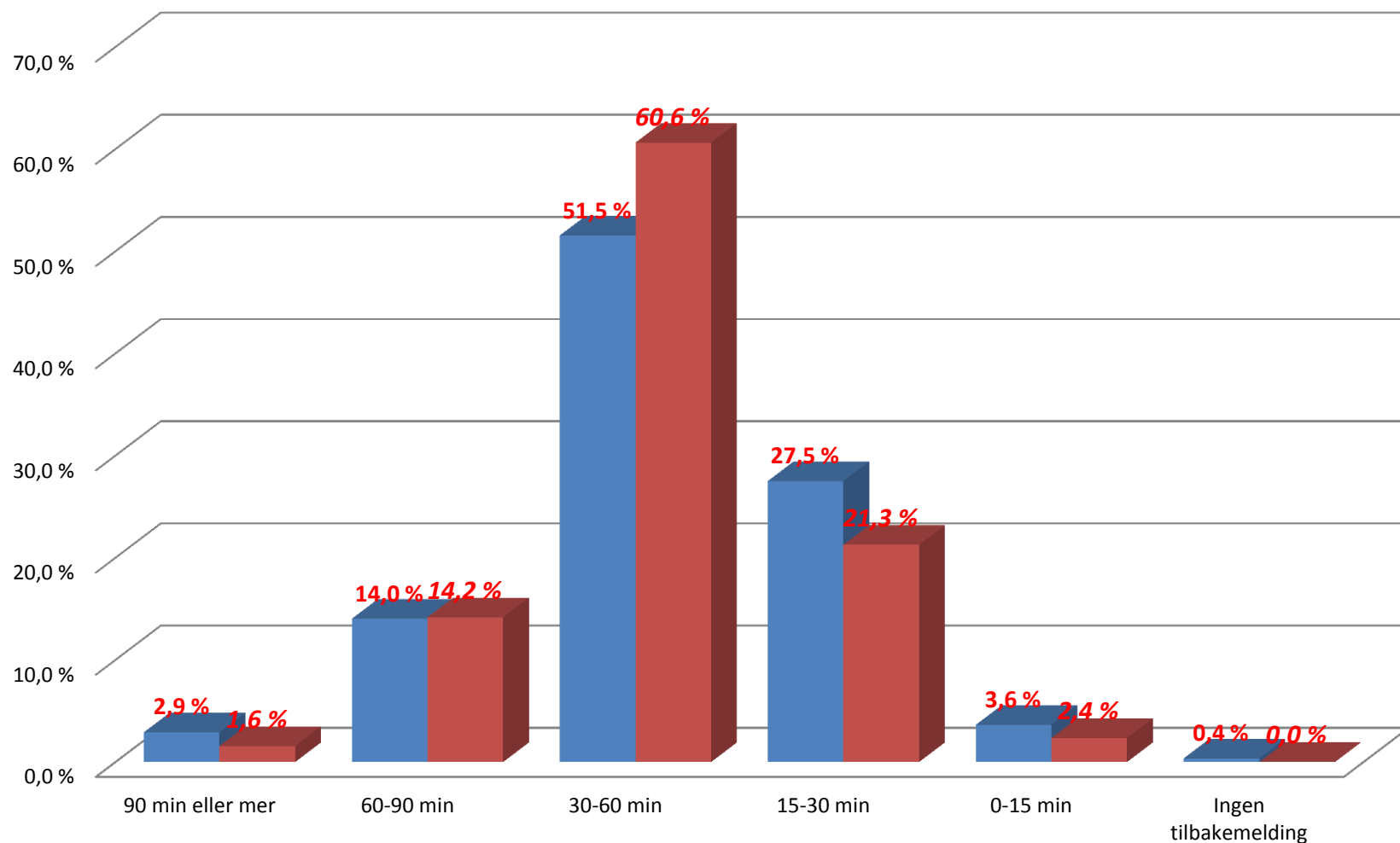
Nasjonale tall - Dømmer i trio/kvartett, vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

■ Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

■ Kompleksitet i trio/kvartett; Når det har vært en vanskelig kamp med flere situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Nasjonale tall - Dømmer i trio/kvartett, meget vanskelig kamp: Tid på tilbakemelding

■ Når du dømmer i trio/kvartett og det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hvor lang tid synes du veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen?

■ Kampløp i trio/kvartett; det har vært en meget vanskelig kamp med mange situasjoner, hva er gjennomsnittlig tid du bruker på gjennomgangen?

Gjennomsnitt tid til veiledning

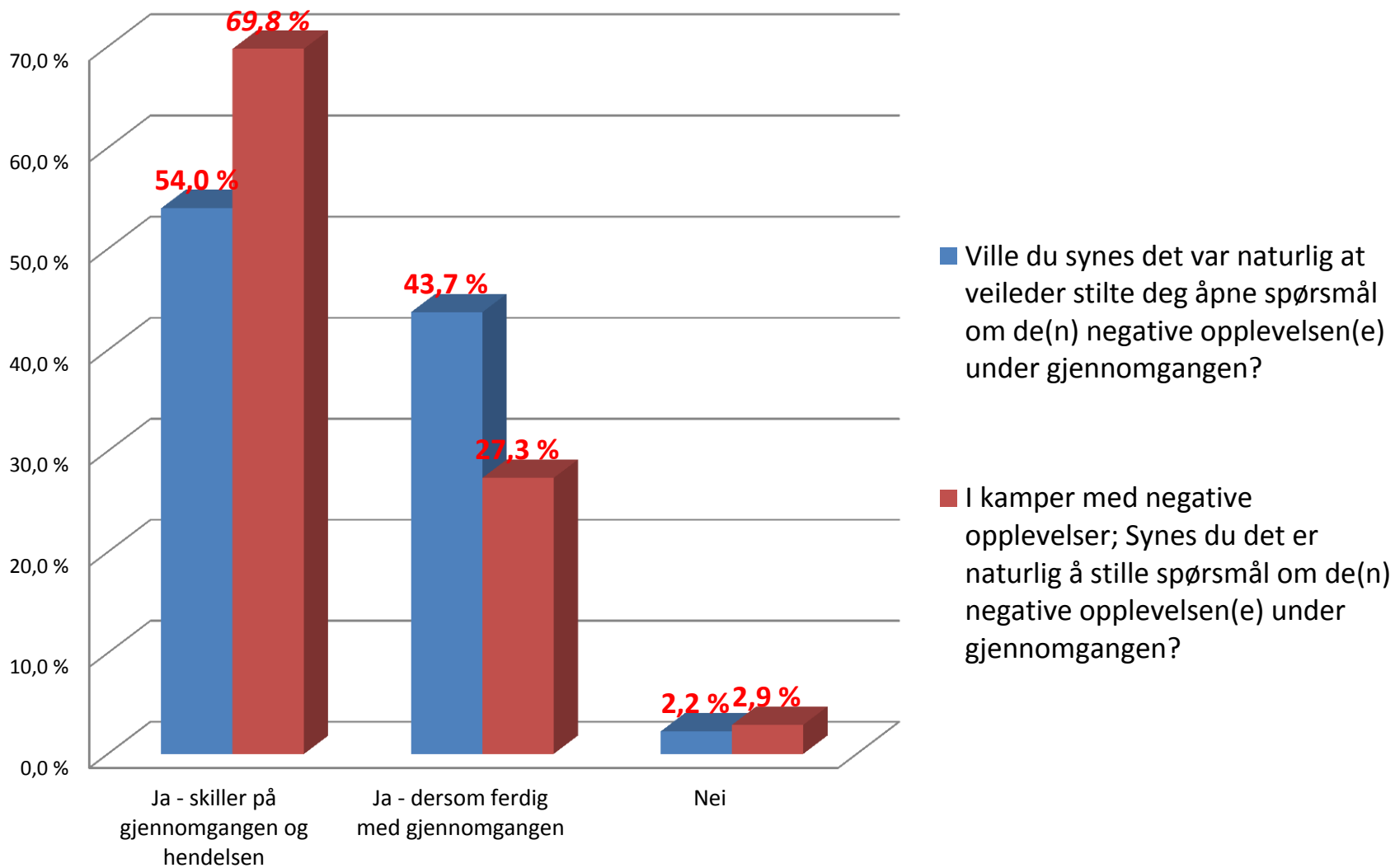
(Nasjonale tall)

Kampens Vanskelighet	Gjennomsnittlig tid dommere synes at veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen når de har dømt alene.	Gjennomsnittlig tid veileder bruker på gjennomgang av kamper hvor dommer dømmer alene	Gjennomsnittlig tid dommere synes at veileder maksimalt skal bruke på gjennomgangen når de har dømt i trio/kvartett.	Gjennomsnittlig tid veileder bruker på gjennomgang av kamper hvor dommer dømmer i trio/kvartett
Lett	13,70min	15,59 min	19,11 min	23,28 min
Normal	18,60 min	20,33 min	24,02 min	28,07 min
Vanskelig	30,15 min	32,79 min	35,55 min	37,40 min
Meget vanskelig	37,96 min	38,03 min	43,09 min	44,45 min

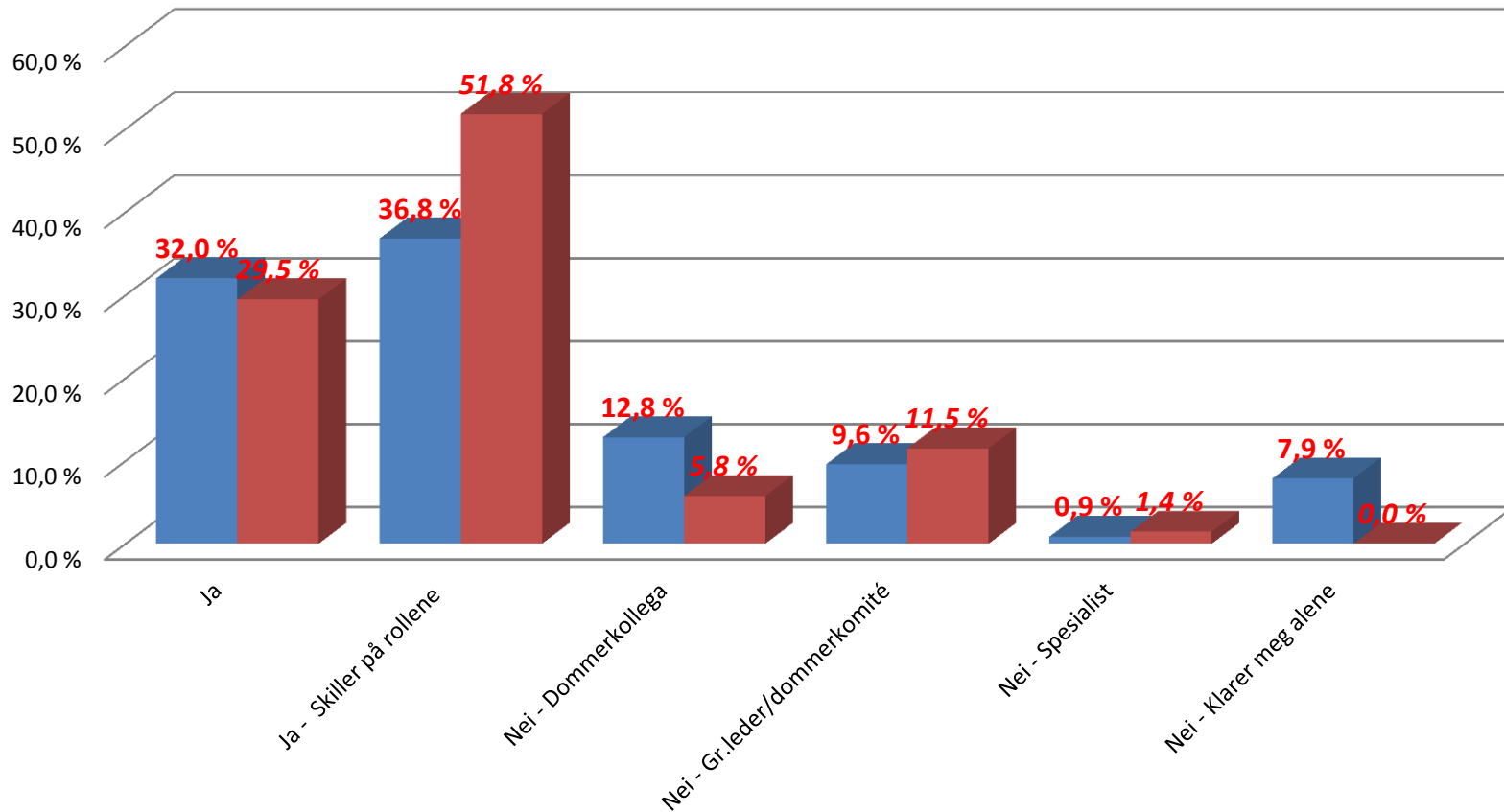
Kollegastøtte

Er veileder rett person å støtte seg på etter en alvorlig negativ opplevelse?

Nasjonale tall - Ta opp negative hendelser under gjennomgang av kamp

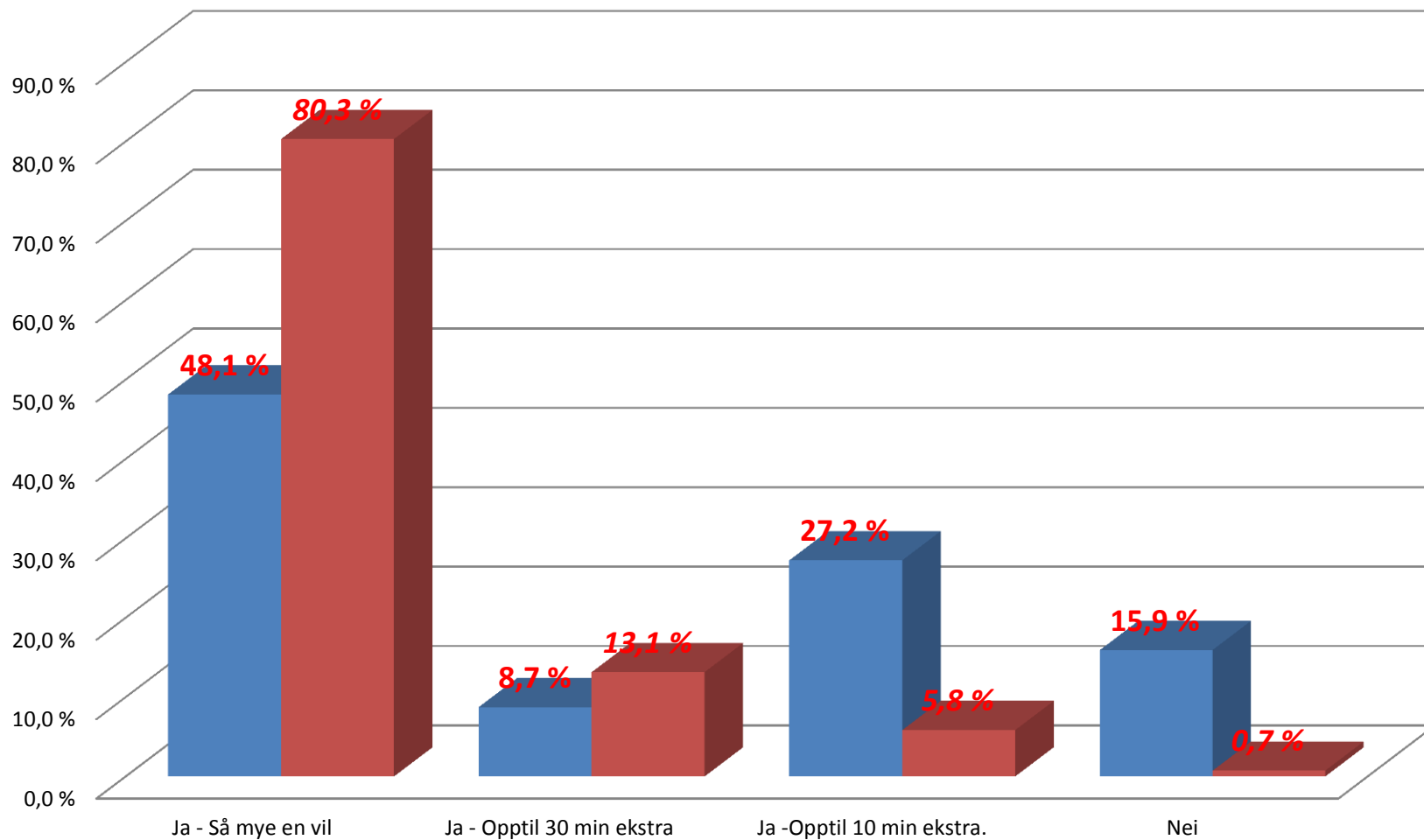
Nasjonale tall - Veilederen som kameratstøtte

■ Vil du synes det var naturlig at veilederen, innen 24 timer etter kamp, tar på seg rollen som kameratstøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?

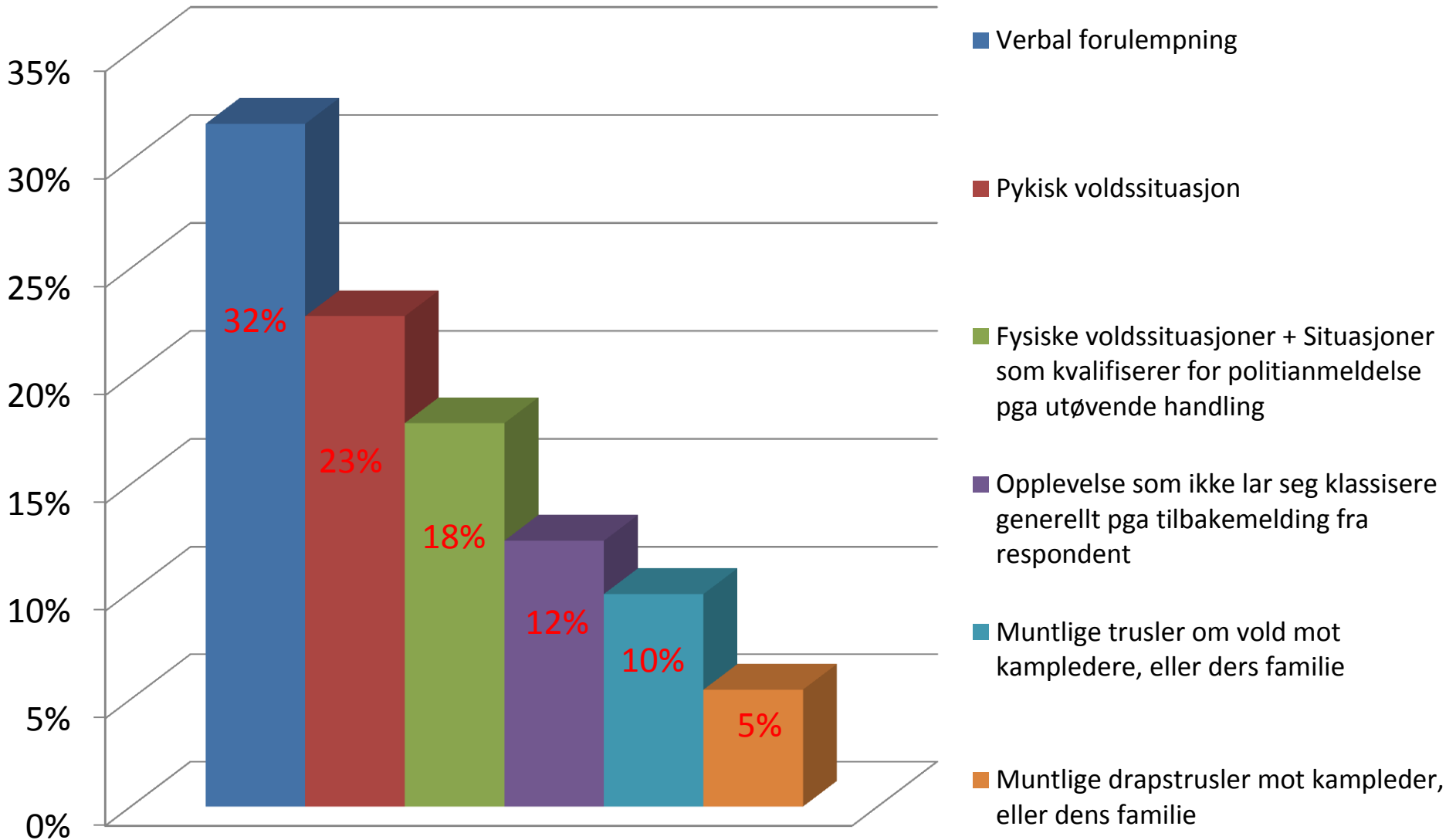
■ Vil du synes det var naturlig at du som veileder, innen 24 timer etter kamp, tar rollen som kameratstøtte for å snakke om negative opplevelser rundt kampen?

Nasjonale tall - Mer tid på gjennomgang ved negative opplevelser

- Vil du godta at veileder bruker mer tid på gjennomgang, ved negative opplevelser, enn de tidsbegrensninger du tidligere oppga?
- Hvis det har vært negative opplevelser i en kamp, er du villig til å bruke mer tid på gjennomgangen

Hva er det verste man har opplevd som fotballdommer? (nasjonale tall)

Konklusjon

Nasjonale tall – Overgangen fra observatør til veileder, ser ut til å ha gitt resultater

- Bruk av åpne spørsmål i gjennomgangen etter kamp har blitt mer dominerende.
- Det oppleves en økt nytte av samtalen som følge av bruk av åpne spørsmål, da dette tvinger frem et mer gjennomtenkt og reflektert svar fra dommere.
- Veiledere må på sin side være mer konstruktive i sin spørsmålstilling.
- Vi kan heller ikke utelukke at denne formen etter hvert blir hovedregelen for breddefotballen.
- Slik vi ser det vil økt bruk av åpne spørsmål i gjennomgangen etter kamp, og bevissthet rundt dette bidra, til at veiledere i større grad vil lykkes med utviklingen av dommere.

Nasjonale tall - Om alvorlige negative opplevelser

- Majoriteten av kampledere har hatt en alvorlig negativ opplevelse i løpet av sin karriere. Risikoen for at dette også vil skje i fremtiden er svært stor.
- Innsamlet data viser at både kampledere og veiledere i utgangspunktet er positive til kollegastøtte ved alvorlige negative opplevelser.
- Mennesker er forskjellige, og trenger ulik oppfølging ved alvorlige negative opplevelser, er det vanskelig å lage en standard for alle.
- Den potensielle rollekonflikten mellom kollega og sensor vil en veileder alltid stå ovenfor. Pr.dd kan vi ikke se at det er en ideell situasjon å formalisere eller tungt forankre kollegastøtte som en del av veilederens oppgaver, men det vil kanskje være meget naturlig i og med nærhet til situasjonen.